



**OSEBNOSTI**  
**STANE KAVČIČ – PARTIJSKI**  
**NOSILEC LIBERALIZMA**



**POLITIKA**  
**VLADA NE POPUŠČA**  
**ZAHTEVAM SODNIKOV**

# DEMOKRACIJA

Državnozborska komisija, ki preiskuje nakup vojaške opreme od 1994 do 2007, je sprejela poročilo, ki opozarja na sporne nakupe vojaške opreme. V javnost prihajajo podrobnosti o nakupu oklepnikov 6x6 – valukov.



**V SREDIŠČU**

Pokrajine so gibalno razvoja



## DRAGO KOS VPLETEN V NAKUP VALUKOV?

ISSN 1408-0494  
9 771408 049069



INTERVJU

**Mag. Niko Trošt**

Usmerjamo se v širšo turistično dejavnost

**KOLUMNISTI**

Dr. Hubert Požarnik  
in dr. Stane Granda

www.rtl.si  
Ljubljana, www.rtl.si  
OMPAS DESIGN



# DOKUMENTARNE VSEBINE NA TELEVIZIJI SLOVENIJA

**Nacionalna televizija ima edina v Sloveniji redno lastno produkcijo dokumentarnih vsebin.**

Zavedamo se odgovornosti, ki nam jo tak položaj nalaga. Zato spoštujemo bogato tradicijo in razvijamo sedanost dokumentaristike. Pri produkciji dokumentarcev pazimo, da pri tem razvijamo in negujemo humanizem, univerzalnost sporočila, avtorsko pripoved ter vizualni presežek. Na sledi zapisanih besedil, ustnih izročil, materialnih dokazov ohranjamo dokument časa in prostora. Razkrivamo skrite kotičke slovenskih pokrajin ali približamo oddaljene dežele, govorimo o posebnostih in stereotipih, zanimivih in velikih Slovencih, odkrivamo odmevne dosežke in arhetipe, značilne za naš čas.

**Spremljajte dokumentarne oddaje Televizije Slovenija!**

**doma,** v svetu dokumentarcev



**RADIO  
TELEVIZIJA  
SLOVENIJA**



# Vrnitev v preteklost?

Metod Berlec, foto: Andreja Velušček

Po pričakovanju je predsednik republike Danilo Türk za datum letošnjih volitev v državni zbor določil zadnjo mogočo nedeljo, ki mu jo še omogoča zakon – to je nedeljo, 21. septembra. Zaradi nekoliko neposrečene volilne zakonodaje na tem področju je namreč vsak mandat za štirinajst dni krajši. Nekoliko je k temu leta 2000 pripomogel tudi takratni predsednik republike Milan Kučan, ki je za državnozborske volitve razpisal prvi mogoči termin in s tem Bajukovi vladi za nekaj tednov skrajšal mandat, saj se je je želel čim prej znebiti. Tako bomo imeli letos volitve praktično točno ob koncu koledarskega poletja, zaradi česar bo letošnje poletje nedvomno na moč vroče. Volilna kampanja pred parlamentarnimi volitvami se bo uradno začela med poletnimi počitnicami, to je 22. avgusta, 30 dni pred dnevom glasovanja. To bodo pete parlamentarne volitve po osamosvojitvi Slovenije. Zadnje so bile 3. oktobra 2004. Volilni prag za vstop v parlament je takrat uspelo prestopiti sedmim strankam. Vprašanje je, kako bo letos.

Osrednje vprašanje je, ali bo najmočnejši stranki v državi – Slovenski demokratični stranki, ki jo vodi premier Janez Janša, uspelo še enkrat zmagati. Ali bo sedanji desnosredinski vladi uspelo v podobni sestavi še enkrat ponoviti mandat? Jasno je, da bodo na tranzicijski leviči storili vse, da se to ne bi zgodilo. Podobno bodo pokušali z njo neposredno ali posredno povezani tajkuni, ki se zavedajo, da bi z morebitno »levo« vlado spet lažje zadihali. Organi pregona in nadzorne institucije bi spet zapadli v »spanje pravičnega«. Zato ne preseneča pričakovanje predsednika uprave Pivovarne Laško Boška Šrota, ki ga je izrazil 8. maja na kosilu z vodstvom časopisne hiše Delo v lastniško podrejeni Pivovarni Union, »da je treba podpreti Pahorja in rušiti Janšo«. Zaveda se namreč, da Janša kot vztrajen in v številnih političnih bojih utrjen politik premočrtnega delovanja ne bo popustil in bo poskrbel, da bo pravna država v Sloveniji končno začela delovati in polni meri, kar pomeni, da se tajku-

nom ne piše nič dobrega. Mediji v lasti tranzicijskih tajkunov bodo zato srdito napadali sedanjo vladajočo garnituro, ki jo predstavljajo predvsem ljudje iz vrst SDS, NSi in SLS. V slednji bo predsednik stranke Bojan Šrot igral svojo igro, ki bolj kot na zastopanje potencialnih volivcev spominja na branjenje tajkunov, kar številne ljudi v SLS spravlja v slabo voljo in apatijo. V DeSUS si bodo poskušali pripisati zasluge za izboljšanje položaja upokojencev v iztekajočem se mandatu, čeprav je to nedvomno zasluga celotne vlade. Opozicijske stranke pa delujejo precej neprepičljivo. Pahorjeva SD skupaj s starimi eldesovimi kadri predstavlja nekakšen alternativni program, ki pa ne prinaša nič posebno novega. V soboto je bil pomenljiv tradicionalni piknik stranke v ljubljanskem Mostecu, a je bolj kot na srečanje moderne stranke, ki se poteguje za oblast, spominjal na druženje borcev in podpornikov gojenja tradicij NOB. Za Boruta Pahorja, ki je imel ob tej priložnosti enega svojih ponavljajočih se govorov, je bila to bolj antireklama. V nasprotju z njimi so se člani stranke Zares v ljubljanskih Križankah predstavili z nekoliko modernejšo ikonografijo. Kljub temu je bilo med njihovimi kandidati za poslance opaziti vrsto obrazov, znanih iz časov »mogočne LDS«. Predsednik stranke Gregor Golobič, ki je vsa devetdeseta leta prejšnjega stoletja skrbel za kadrovanje LDS v državne institucije in podjetja v državni lasti, je poskušal prepričati navzoče, da predstavljajo »novo politiko«. Koliko bo pri tem uspešen, bodo pokazale volitve. Podobno velja za predsednico LDS Katarino Kresal, ki je sicer nova v politiki, vodilno vlogo v stranki pa ohranjajo številni »stari obrazi«, med katerimi prevladuje večno nezadovoljni Jožef Školč.

Na letošnjih volitvah se bo tako odločalo o nadaljevanju pozitivnih sprememb, razgradnji sporno vzpostavljenih gospodarsko-medijskih imperijev in krepitvi politične pluralnosti ter na drugi strani vrnitvi v preteklost, ki sta jo zaznamovala svetovnonazorska privilegiranost tranzicijske levice in tovarišijski kapitalizem. **D**

Na tranzicijski leviči bodo storili vse, da Janševa SDS ne bi spet zmagala. Podobno bodo pokušali storiti z njo neposredno ali posredno povezani tajkuni, ki se zavedajo, da bi z morebitno »levo« vlado spet lažje zadihali.

## UVODNE STRANI

- 9 V nedeljo referendum o pokrajinah  
 10 **Pogledi:** Hočemo revolucijo?  
 11 **Kolumna:** Ne samo o tajkunih

## POLITIKA

- 12 Vstop v zadnje trimesečje  
 15 Poskus maščevanja neizbranih  
 18 Stavka, polna protislovij  
 20 Oblast za vsako ceno!

## SLOVENIJA

- 22 Vsak mladostnik je svet zase  
 28 Kakšna bo podoba osrednje Slovenije?  
 30 Spremembe v gasilski organizaciji

## TUJINA

- 32 Slovenščina v tujini  
 34 Rdeča luč z zelenega otoka  
 36 **Globus:** Pogovori med Kitajsko in Tajvanom  
 37 **Tuji tisk:** Kozmični turizem

## INTERVJU

- 38 Mag. Niko Trošt

## DOMOZANSTVO

- 44 Mala Troja ob Savinji  
 46 Prenova literarne teorije  
 48 **Osebnosti:** Stane Kavčič  
 52 **Naši kraji:** Kanal ob Soči  
 54 Bogatejša za dva portreta

## OGLEDALO

- 56 **Film:** Moje borovničeve noči  
 58 **Avtomobilizem:** Skozi zadnja vrata  
 60 **Znanost:** Predstava v zraku  
 62 **Šport:** Skrb za zdrav življenjski slog  
 64 **Črna kronika:** V Luki Koper zasegli mamila  
 66 **Rumeno:** Foxy Teens: Gremo, fantje  
 68 **TV Kuloar:** Vsi naši sodniki  
 74 Miro Petek o zavlačevanju opozicije

## 38 Intervju: mag. Niko Trošt



Hit je s svojo dejavnostjo vpet v lokalno in širšo skupnost v vseh vidikih, kot generator ekonomskega razvoja, podpornik širših družbenih projektov in tudi kot velik delodajalec.

## 12 Vstop v zadnje trimesečje

Predsednik države Danilo Türk je v ponedeljek, 16. junija, podpisal odlok o volitvah v državni zbor, ki bodo v nedeljo, 21. septembra. Kot je dejal Türk, bodo volitve uradno razpisane 30. junija, ko bodo začeli teči roki za volilna opravila.



## 15 Poskus maščevanja neizbranih

Generalna policijska uprava je sporočila, da na vrhovnem državnem tožilstvu potekajo pogovori med finskimi preiskovalci, predstavniki vrhovnega državnega tožilstva in predstavniki policije o zadevi Patria.

## 25 Zloženska Slovenija danes

Opozicije v resnici na noge ni dvignila zloženska Službe vlade RS za razvoj, temveč jo je zmotila vsebina, ki z argumenti dokazuje uspehe te vlade in razvoj države.



## DEMOKRACIJA,

Mivka 25, 1000 Ljubljana, SI  
 Tel.: 01/ 24 47 205 (uredništvo), urednik@demokracija.si;  
 01/ 24 47 200 (tajništvo), tajnistvo@demokracija.si  
 Faks: 01/ 24 47 204

Glavni in odgovorni urednik: Metod Berlec

Tehnični urednik: Bojan Jovan

Novinarji: Gašper Blažič, Lucija Horvat, Petra Janša, Barbara Prevorčič, Vida Kocjan, Monika Maljevič, Maruša Mihelčič, Ana Müllner, Bogdan Sajovic, Denis Vengust

Kolumnisti: Esad Babačić, dr. Metod Benedik, dr. Andrej Capuder, dr. Klemen Jaklič, dr. Janez Jerovšek, dr. Janko Kos, dr. Matej Makarovič, dr. Hubert Požarnik, dr. Andrej Rahten, dr. Ljubo Sirc, dr. Peter Starič

Stalni zunanji sodelavci: Peter Colnar, Pavel Ferluga, Igor Gošče, Miran Mihelič, Marija Vodišek

Lektoriranje: Joža Gruden

Prelom: Tone Tehovnik

Realizacija: Nova orbita d.o.o.

Fotografija: Gregor Pohleven (urednik), Andreja Velušček, agencije, arhiv Demokracije

Tisk: Ma-tisk d.o.o., Maribor

Datum natisa: dan pred izidom

Izhaja: vsak četrtek;

Cena: 2,50 EUR

Izdaja: Nova obzorja d.o.o., Komenskega 11, Lj.

Direktor: Metod Berlec

Naklada: 11.000 izvodov

TRR: 24200-9004125033, Raiffeisen Krekova banka d. d., Maribor

Poština plačana pri pošti 1102 Nenaročenih člankov in fotografij ne plačujemo in ne vračamo.

»Demokracija« je zaščiten blagovna znamka, last podjetja Nova obzorja založništvo d.o.o. Vse pravice so pridržane. Ponatis celote ali posameznih delov je dovoljen le s pisno privolitvijo založnika Demokracije. Imetniki materialnih avtorskih pravic na avtorskih delih, objavljenih v Demokraciji, so podjetje Nova obzorja založništvo d.o.o. ali avtorji, ki imajo s podjetjem Nova obzorja založništvo d.o.o. sklenjene ustrezne avtorske pogodbe. Prepovedani so vsakršna reprodukcija, distribucija, predelava in dajanje avtorskih del ali njihovih delov na voljo javnosti v tržne namene brez sklenitve ustrezne pogodbe s podjetjem Nova obzorja založništvo d.o.o.

Na podlagi zakona o davku na dodano vrednost (Ur. l. RS, št. 89/98) sodi tednik Demokracija med proizvode, za katere se obračunava davek na dodano vrednost po stopnji 8,5 %.

**Naročniški oddelek:** narocnine@demokracija.si; Naročniki prejmejo položnico s prvo revijo v mesecu. Odjave sprejemamo pisno do 15. v mesecu z veljavnostjo prvega v naslednjem mesecu. Letna naročnina za države članice Evropske zveze znaša 225,31 evrov, za druge pa 257,57 USD.

Izid nekaterih rubrik je podprlo Ministrstvo Republike Slovenije za kulturo.

Fotografija na naslovnici: Gregor Pohleven

# Z Demokracijo do novega telefona



**Samsung SGH-M300:**

- teža: 63 g
- velikost: 80x40x16,7 mm
- čas pripravljenosti: do 230 ur
- čas pogovora: do 250 ur
- barvni grafični zaslon (65.536 barv)
- GPRS
- vgrajen digitalni fotoaparāt
- prostoročno telefoniranje preko vgrajenega zvočnika
- MMS
- zvočna beležka (diktafon)
- vgrajen radio

Slika je simbolična

Tednik Demokracija svojim novim naročnikom<sup>1</sup> vsak mesec podarja **5 aparatov GSM Samsung SGH-M300.**

Vsi dosedanji naročniki<sup>2</sup> tednika Demokracija pa sodelujete v žrebanju za 4 dodatne aparate GSM. Nagradna igra traja do 30. junija 2008.

Rezultati žrebanj bodo objavljeni na spletni strani [www.demokracija.si](http://www.demokracija.si) (na spletni strani so objavljena tudi pravila nagradne igre).

1. Priložena naročilnica z datumom po 1. 9. 2006
2. Naročniki do 1. 9. 2006



tednik  
**DEMOKRACIJA**

## Naročam tednik Demokracija

število izvodov: \_\_\_\_\_

**Naročnino želim plačevati:**

- mesečno\*    
  4 x letno (9 % popusta)    
  2 x letno (10 % popusta)    
  1 x letno (20 % popusta)

\* Če želite uveljaviti 8 % mesečnega popusta pri naročnini, vas prosimo, da označite status, ki ga imate:

- upokojenec      invalid  
 brezposeln      študent ali dijak

Ime in priimek (ime podjetja): \_\_\_\_\_

Datum rojstva (samo fizične osebe): \_\_\_\_\_

Ulica: \_\_\_\_\_

Kraj, poštna št.: \_\_\_\_\_

Kontaktna oseba (samo pravne osebe): \_\_\_\_\_

Datum naročila: \_\_\_\_\_

Podpis in žig naročnika (samo pravne osebe): \_\_\_\_\_

Davčni zavezanec:     NE     DA    ID za DDV: \_\_\_\_\_

Izpolnjeno naročilnico pošljite na naslov:

**Demokracija, Mivka 25,  
1000 Ljubljana**

ali na faks **01 24 47 204.**

*Podpisani/a se zavežujem, da bom naročnik/ca in redni plačnik/ca vsaj eno leto od datuma naročila.*

Cena posameznega izvoda tednika Demokracija znaša 2,50 € (599,10 SIT). Obvestilo potrošnikom: Cene so preračunane po tečaju zamenjave: 1 EUR = 239,640 SIT. Nova obzorja d. o. o., Komenskega 11, Ljubljana

## Nihče ni lepši

Aleksander Škorc

Politika gre svojo pot in njeni akterji stresa-jo puhlice ne glede na to, od kod so. Se pa lahko zgodi marsikaj. Denimo, da vas presenetijo pomanjkljivo oblečeno bitje z mavrično plastično prevleko čez obraz. Šele ko začne jesti z vašega krožnika, vidite, da je to vaša hči, ki gre v "lajf".

Preden jo blagoslovite s sto evri, jo pošljite po šopek cvetlic. Potem ji dajte v roke barvice in jo prosite, naj cvetlice nekoliko polepša. Ker bo (pričakovano) odgovorila, da se ne da, ji recite: "Od kod ti ideja, da lahko z barvami polepšaš sebe, če ne moreš polepšati niti teh nekaj rožic, od katerih si tisočkrat lepša? Mar ne veš, da tvoje ustnice med izrekanjem besed skrivnostno pripovedujejo še eno čudovito zgodbo in da je prijaznost tvojih oči lepša od katere koli barve? In prav tisto, najlepše na sebi, prekrivaš! Tako ji povejte in morda bo zaleglo.

Če pa se pojavi z dekoltejem do sramnih dlak ali krilcem, izpod katerega občasno blisne celotna površina (3 mm<sup>2</sup>) virtualnih črnih spodnjic, bi jo jaz peljal do bližnjega bifeja, ji pokazal zanemarjeno natakario pri 25-ih, ki jih kaže 40, s prav toliko odvečnimi kilogrami in ji rekel: Še pred dvema letoma je bilo dekle povsem urejeno, potem pa je prišla sem v službo. V bifejih pa ne posedajo ravno "biseri", ki razmišljajo, kako rešiti svet, in ker imajo nekemu poslanke misli isti učinek kot izvršena dejanja, se je z dekletom zgodilo to, kar vidiš. Na tisoče bolnih spolnih fantazij njenih gostov je pritisnilo na njene strasti in popustila je tako, da je začela čezmerno jesti. In ko se ti, draga moja, pojaviš takole izzivalno oblečena, si kot magnet za kopico prav takšnih uničujočih miselnih pošiljk. Tvoja čudovita duša z vsako spolno blodnjo, ki ti jo pošljejo, dobi novo packo, in ko bo teh pack dovolj, boš tudi ti popustila. Kaj bo potem, ne vem. Boš jedla, pila, kadila, se nebrzdano dajala dol ali kar vse skupaj, res ne vem. Upam le, da bom takrat zmogel biti zraven.

Tako bi ji rekel in potem prosil Boga, naj ji v dokaz resničnosti mojih besed pripravi izkušnjo, takšno, ki bo dovolj bolela, a ne bo pustila posledic. Samo on to zmore in je pripravljen to tudi storiti, če je le ljubezen, ki podpira prošnjo, dovolj močna.

Imejte torej radi svoje otroke in ne pozabite, da ste jim seme slabih navad zasejali prav vi. Spomnite se, kako je bilo in je še z vami, in ne delajte se drugačne pred otroki. Ne poskušajte se kazati lepši, kot ste, ker niste. Nihče ni!

## H-umor

»Tomislav Klokočevnik je kirurg, ne pa Nikola Tesla.«

(Koprski župan Boris Popovič ne verjame v sposobnosti izolskega župana.)

»Ko mu poteče mandat, se obrne in spet začne od začetka.«

(Satirika Evgena Juriča zunanji minister Dimitrij Rupel spominja na peščeno uro.)



»Politiki, ki ne morejo stopiti na ulico, ne da bi zaradi njih blokirali vsega mesta, naj ostanejo v hotelu.«

(»Zaresni« politik Bogdan Biščak bi za »bogove« uvedel hišni pripor.)

»Velikih novinarskih imen tu ni, niso več nikakršen faktor, so le plačana delovna sila.«

(Sociolog Bernard Nežmah opaža, da tudi znana novinarska imena niso več tisto, kar so bila. Ostal je le še »lumpenproletariat«.)



»Izredna seja je zares lutkovna, marionetna predstava virtualnega amaterskega režiserja Janeza Janše.«

(Poslanica Zaresa Majda Širca je imela med sejo DZ o koncentraciji kapitala ves čas občutek, da sedi med lutkami.)

»Nekoč so bili na čelu ZSMS, zdaj so na čelu slovenske politike.«

(Predsednik SLS Bojan Šrot se kot »novinec« med politiki počuti več vrednega od svojih kolegov, ki so nekoč gulili stolčke v



nekdanji mladinski organizaciji, saj naj bi ti poskrbeli le zase.)

»Za spolno življenje je odlična. Veliko bolj kreativen postaneš. Zabavaš se, kot ženska pa se počutiš tako okroglo in polno.«

(Igralka Angelina Jolie uživa v nosečnosti.)

»Če bi se moral odločiti, na čigavi strani sem, bi rekel na strani Mencingerja in Kučana.«

(Predsednik Lipe Sašo Peče se je končno opredelil, na katero stran spada, ko gre za protitajkunsko vojno.)

»Daš na mizo dve, tri kreditne kartice in ji rečeš, da gre lahko po tekmi po nakupih.«

(Nogometaš Sebastjan Cimirotič pozna recept, kako umiriti boljšo polovico ob gledanju nogometnih tekem aktualnega evropskega nogometnega prvenstva.)



»Pijača zahteva zase celega človeka in zato ni noben dober slovenski pisatelj ničesar napisal pijan.«

(Pisatelj, pesnik in prevajalec Jurij Hudolin ne verjame v mit o pijanih in hkrati ustvarjalnih slovenskih literatih.)

# S tožbo nad opozicijskega svetnika

Da je svoboda izražanja zelo občutljiv pojem, v zadnjem času dokazuje tudi predvolilno obarvano dogajanje v občini Radovljica. Tamkajšnji občinski svetnik in podžupan Jože Rebec (SD), tudi direktor Plavalnega kluba Gorenjka, je vložil kazensko ovadbo in odškodninski zahtevek zoper občinskega svetnika Marjana Vidica (SDS). Slednji je v Deželnih novicah pisal o financiranju toplotne črpalke v radovljiškem bazenu. Po navedbah obeh tožnikov – plavalnega kluba in njegovega direktorja Jožeta Rebca – naj bi bil Vidic prizadel njuno čast in dobro ime s trditvami, da klub nezakonito pridobiva finančna sredstva, ne posluje transparentno in da Rebec kot podžupan izrablja položaj za nezakonito dodeljevanje občinskega denarja plavalnemu klubu. Obtoženi Marjan Vidic odgovarja, da ima kot občinski svetnik pravico spraševati o sumu netransparentne porabe javnega denarja, pri čemer se sklicuje tudi na 16. člen poslovnika občinskega sveta, ki pravi, da član občinskega sveta ne more biti klican na odgo-



Občinski svetnik SDS v Radovljici Marjan Vidic

vornost zaradi mnenja, izjave ali glasu, ki ga je dal v zvezi z opravljanjem svoje funkcije. Kot navaja v odgovoru na tožbo, je na seji komisije za razvoj novembra lani postavil vprašanje, ali bo preostanek potrebnega denarja za toplotno črpalke plačala občina, vendar ni dobil odgovora, prav tako ni prejel nobenega odgovora, ko je na plavalni kljub naslovil vprašanje, kdo so sponzorji. Zato je februarja poslal pismo na Deželne novice. Glede na to, da je direktor plavalnega kluba, podžupan in tožnik Jože Rebec tudi član SD, lahko le ugibamo, kako bo SD v primeru zmage na letošnjih volitvah obravnavala delovanje prihodnje opozicije. Bodo tudi tedaj proti opozicijskim poslancem vlagali tožbe? G. B.

# Vila Bled ima novega najemnika

Generalni sekretariat vlade in podjetje Condor Real sta podpisala pogodbo o oddaji in najemu kompleksov Vila Bled in Pristava Bled. Pogodba, ki je bila sklenjena za obdobje petdesetih let, predvideva, da najemnik poleg plačevanja najemnine v navedena objekta vložiti večja sredstva za obnovo in objekta v nadaljevanju tekoče vzdržuje. Pogodbeno dogovorjena višina vlaganj v navedena objekta je 11,920.000 evrov za Vilo Bled in 10,098.200 evrov za Pristavo Bled. Poleg navedenega bo

najemnik plačeval mesečno najemnino, katere višina se bo tekoče usklajevala s stopnjo inflacije. Program dela in naložb v oba projekta predvideva tudi turistične dejavnosti, v celoti pa ga je podprla tudi lokalna skupnost. Prva želja in vodilo vlade pri pripravi javnega natečaja sta bila pridobiti najemnika, ki bo znal poiskati sinergijo med Vilo Bled in Pristavo ter v nadaljevanju program obeh objektov uskladiti z interesi lokalne skupnosti. Pristava Bled, ki je bila nazadnje obnovljena leta 1987, je začela žalostno propadati in ni bila izkoriščena za turistične namene. Kompleks Vila Bled obsega zemljišče s skupno površino 85.387 m<sup>2</sup>. Oba kompleksa sta imela v zadnjih dveh desetletjih različni usodi pri iskanju lastnika – Vila Bled je bila od leta 1984 v najemu Grand Hotela Toplice Bled, Pristava Bled pa je kar nekajkrat zamenjala lastnika. Leta 1987 je izvršni svet RS prenesel stavbo na Almiro Radovljica in ta je v njej, da bi oživila objekt, uredila poslovne prostore ter jih dala v najem, vendar v nadaljevanju dejavnosti niso ustrezno zaživele.



V imenu vlade je pogodbo podpisal mag. Božo Predalič.

## Modrost tedna

»Mnogi so prepričani, da je največji zločin protireformacije zažiganje protestantskih knjig. /.../ Kdaj bomo na Slovenskem začeli razpravljati o uničevanju knjig po drugi svetovni vojni? /.../ ali ni že skrajni čas, da varuhi revolucionarnih izročil povedo, kdo in zakaj je dal uničiti Balantičeve poezije okoli leta 1960?«  
(Zgodovinar dr. Stane Granda)

»Sistem parlamentarne demokracije vsaj na formalni ravni vzpostavlja sistem zavor in ravnovesij med tremi vejami oblasti. Vendar se zdi, da se nekatere stvari iz prejšnjega sistema niso spremenile in se tudi ne spreminjajo. Miselnost posameznikov in skupin ljudi ostaja enaka. Kar tri četrtine funkcionarjev in javnih uslužbencev iz totalitarnega režima še vedno zasedajo različne položaje v javni upravi. Vendar problema ne vidim v slednjem, ampak v nadaljevanju nazadnjaške mentalitete in totalitarne miselnosti.«  
(Pravnik mag. Jernej Letnar Črnič)

## Aforizmi

V komunistični preteklosti nismo bili vsi enaki; nekatere so pobijali, drugi pa so ubijali.

Komunisti so ostali v dvajsetem stoletju, kjer se bolje počutijo kot v enaindvajsetem.

Enoumje je prva faza brezumja.

Slovenski sodniki bi morali stavkati pred šestdesetimi leti, ko so njihovi kolegi na dachauskih procesih nedolžne ljudi obsodili na smrt.

Mladinski klub slovenskih pisateljev je povabil nekatere nekdanje komuniste, naj povedo, kako je mogla tako trdna, uspešna, opevana in enkratna Jugoslavija sploh propasti.

Žarko Petan

Ministrstvo RS za kulturo je leta 1994 stavbo odkupilo od Almiro in jo leta 1996 pod ugodnimi pogoji dalo v najem Fundaciji Ciuha. V letu 2002 je ministrstvo stavbo od Fundacije Cjuha znova prevzelo v upravljanje. Leta 2006 je slovenska vlada pravico upravljanja s stavbo z ministrstva za kulturo prenesla na generalni sekretariat vlade. Slednji je takoj začel pripravljati javni natečaj z željo, da najde najemnika, ki bi z ustreznou vsebino oživil objekt. D. P.

# Vlada naklonjena ustanovitvi finančne policije

Vlada je naklonjena zamisli o ustanovitvi finančne policije in to možnost resno preučuje. Premier Janez Janša je to pred dnevi dejal v slovenskem parlamentu, ko je odgovarjal na poslansko vprašanje Mateja Lahovnika.

Predsednik vlade je tudi dejal, da vlada poleg tega preučuje še nekatere druge ukrepe, da bi bil boj proti organiziranemu kriminalu še učinkovitejši. Pri tem je dejal, da so začele nadzorstvene institucije delati dobro, po njegovo zato, ker vedo, da lahko delujejo neodvisno in da v Sloveniji ni nedotakljivih. Vlada po Janševem prepričanju niti do zdaj ni stala križemrok. Institucije, ki se borijo proti organiziranemu kriminalu, so z različnimi ukrepi, predvsem na organizacijskem področju, dosegle stopnjo, na kateri je postalo njihovo delo učinkovito. Janša je izjavil, da je nekatere ta učinkovitost začela motiti.

Kot primer je navedel dogajanje v zvezi s sprejemanjem novega kazenskega zakonika. V njem je med drugim člen, ki kot kaznivo dejanje označuje tudi davčno utajo. Zakonik je v državnem zboru naletel na hud odpor. Premier meni, da je bilo nasprotovanje zakoniku zaradi uveljavitve dosmrtna ječe v bistvu pravljična, pesek v oči. Dejal je, da so tisti, ki so se trudili, da bi bil izglasovan veto na kazenski zakonik, dobro vedeli, zakaj to počnejo. Če bi predlog



Premier Janša v DZ o možnosti finančne policije

kazenskega zakonika zaradi veta padel, ne bi bilo niti omenjenih sprememb za učinkovitejše zatiranje gospodarskega kriminala.

Lahovnikovo oceno, da ni vidnih rezultatov na področju preganjanja gospodarskega kriminala, je predsednik vlade zavrnil. Prepričan je, da če bi Lahovnikove trditve držale, v zadnjih mesecih ne bi bilo tolikšnega razburjenja.

Janša je kot primer enega od uspehov boja proti gospodarskemu kriminalu omenil lastnjenje družbe BTC. Slednjega je namreč vrhovno sodišče razveljavilo, saj so bili vrhovni sodniki mnenja, da je bilo izpeljano v škodo malih delničarjev. Po Janševem mnenju je sodba zanimiva za tistega strokovnjaka z ekonomske fakultete, ki je ta prevzem strokovno utemeljil. V svojem mnenju je namreč zapisal, da so v tem primeru interesi malih delničarjev primerno varovani, in tako strokovno pokril krajo. Predsednik vlade je še izrazil upanje, da je rzsodba vrhovnega sodišča o lastnjinjenju družbe BTC precedens, ki bo pripomogel k hitrejšemu razsojanju sodišč v podobnih primerih. B. S.

## Mobilnost prinaša kakovost

Minister za šolstvo in šport ter predsednik Sveta EU za izobraževanje, mlade in kulturo Milan Zver je ob robu konference z naslovom Kakovost v mobilnosti programa za vseživljenjsko učenje poudaril, da čim več je mobilnosti v izobraževanju, več je tudi možnosti tako za napredovanje in dozorevanje posameznikov kot za nacionalne sisteme.

Na konferenci je bilo omenjeno pričakovanje evropske komisije, da bo v okviru finančne perspektive v letih 2007 do 2013 več milijonov učencev, študentov, učiteljev in profesorjev sodelovalo v različnih programih vseživljenjskega učenja. Gre za ogromen projekt, ki lahko veliko pripomore tudi k razvijanju evropske zavesti na področju izobraževanja. Samo izobraževanje je sicer nacionalna pristojnost, a je po mnenju ministra Zvera mogoče tudi na ravni EU najti veliko odgovorov na skupne izzive na tem področju.

Jan Figel, evropski komisar za izobraževanje, usposabljanje, kulturo in mladino, meni, da je bila konferenca pozitiven signal in da postaja med članicami EU mobilnost pomemben dejavnik sodelovanja. Evropski komisar je prepričan, da je strateški cilj unije, da se krepi tako kakovost izobraževanja kot tudi kakovost mobilnosti. Figel poziva javni in zasebni sektor k spodbujanju mobilnosti, saj le-ta lahko koristi posameznikom in družbi. Za program vseživljenjskega učenja je predvidenih sedem milijard evrov, to je štirideset odstotkov več sredstev kot doslej. B. S.



Minister Milan Zver in komisar Jan Figel

## Toplak odstopil

Predsednik uprave Kapitalske družbe (Kad) Tomaž Toplak je nadzornemu svetu predlagal sporazumno prenehanje mandata predsednika uprave. Slednji je njegov predlog sprejel in ga bo poslal skupščini Kada, ki bo 8. julija. Do takrat bo Toplak še opravljal funkcijo predsednika uprave, kdo ga bo nadomestil, pa za zdaj še ni znano. Razlogov za odstop Toplak ni pojasnjeval, menda naj bi bili osebne narave. Presodil pa je,



Tomaž Toplak, KAD

da je odstop najbolj optimalna rešitev za odpravo nesoglasij. Slednjih ni želel podrobneje pojasniti, nekateri pa menijo, da je do njih prišlo zaradi Toplakovega drugačnega glasovanja na skupščini družbe Sava od pričakovanega, kjer so lastniki med drugim imenovali tudi nov nadzorni svet. Na skupščini je Kad podprl nasprotni predlog in tako glasoval drugače kot Slovenska odškodninska družba (Sod), kar pomeni, da Kad ni podprl predloga, da bi bila za člana nadzornega sveta imenovana Jernej Pavlin, nekdanji tiskovni predstavnik vlade, in Janez Bojc iz KD Group, pač pa sta bila tudi s pomočjo Kada namesto njiju imenovana Tomaž Toplak in Jože Obersnel (iz Zavarovalnice Triglav). Toplak vztraja, da je vse odločitve, ki jih je kot predsednik uprave sprejemal na Kadu, sprejel v interesu tega sklada in s tem njegovega lastnika, države, in enako velja za glasovanje na skupščini Save. V. K.



# V nedeljo referendum o pokrajinah

Vida Kocjan

**Glasovanje** V nedeljo se bodo državljani in državljanke na referendumu na območju vsake od predvidenih pokrajin opredeljevali o tem, ali se s predvideno pokrajino, v katero naj bi sodili, strinjajo. Gre za posvetovalni, t. i. državni referendum, ki se bo izvajal hkrati na 13 referendumskih območjih, saj je predvidenih tudi toliko pokrajin (mestna občina Ljubljana bo imela svoj status). Na referendumu lahko glasujejo vsi državljani, ki bodo do tega dne dopolnili 18 let in jim ni bila odvzeta volilna pravica. Mogoče je bilo tudi predčasno glasovanje na posebnem volišču, ki je potekalo v tork in v sredo, glasovati pa je mogoče še danes do 17. ure. Volivci lahko glasujejo tudi na domu, vendar pa morajo svojo namero o tem sporočiti okrajni volilni komisiji najpozneje tri dni pred dnem glasovanja. Glasovanje po pošti iz tujine in na diplomatsko-konzularnih predstavništvih tokrat ne bo potekalo, saj gre za državni referendum na lokalni ravni, za katerega taka oblika glasovanja ne velja. Glasovnice so natisnjene na formatu A5, na vsaki pa je samo eno referendumsko vprašanje. Vsak volivec bo prejel toliko glasovnic, kolikor vprašanj v njegovem referendumskem območju predvideva odlok, po katerem je bil referendum razpisan. V večini primerov bo šlo za dve ali tri vprašanja, pri čemer bo referendumsko vprašanje sprejeto, če bo zanj glasovala večina volivcev, ki so glasovali veljavno.

**Zakaj referendum?** Poslanci državnega zbora so referendum izglasovali zato, ker bi drugače na področju uvedbe pokrajinske zakonodaje morali začeti znova, tako pa obstaja možnost, da bodo pokrajine izglasovane še v tem mandatu (do jesenskih volitev). Referendum, ki je bil razpisan predvsem zaradi trmoglavljenja in uveljavljanja osebnih političnih interesov posameznikov iz opozicijskih strank, je torej edini način, da Slovenija izvede projekt regionalizacije še v tem mandatu in s tem uresniči tudi ta cilj, zapisan v ustavi. Spomnimo, da je bila ustava za to, da se v Sloveniji uvedejo pokrajine, z večinsko podporo spremenjena že leta 2005, uvedbo pokrajin pa je nato podpirala večina parlamentarnih strank. Zdajšnja vlada je pripravila vse zakonske predloge, opozicijske stranke pa so se nato večinoma premislile. Najdlje je pokrajine (s figo v žepu) podpirala Pahorjeva SD, nato pa je po mnenju poznavalcev temu projektu obrnila hrbet izključno zaradi lastnih političnih interesov.

**Zakaj pokrajine?** Uvedba pokrajin je nujna, ker se bodo s tem začele odpravljati zelo velike razvojne razlike med posameznimi območji v državi, ki se kažejo tudi v višini bruto domačega proizvoda (BDP) na prebivalca. Posledično so s tem povezane plače zaposlenih pa tudi splošna raven prebivalcev. S pokrajinami se bo razvojni zaostanek zmanjševal, na daljši rok pa naj bi se stanje precej poenotilo. Pokrajine so tudi edini pravi instrument, da se prepreči centralizacija države. To najbolje dokazuje dejstvo, da so se razlike do zdaj, ko pokrajini ni bilo, med posameznimi deli Slovenije povečevale.



V nedeljo se bomo odločali o 13 pokrajinah. To so: Celjska, Dolenjsko-belokranjska, Gorenjska, Goriška (Severnoprimorska), Koroška, Osrednjeslovenska, Posavska, Pomurska (Prekmursko-prleška), Obalno-kraška (Južnoprimorska), Vzhodnoštajerska (Ptujsko-ormoška), Savinjsko-šaleška in Mariborska (Osrednještajerska). Status pokrajine bi v skladu s tem predlogom dobila tudi mestna občina Ljubljana.

Uvedba pokrajin je nujna za enakomeren razvoj države, ne bo pa pomenila dodatnih davčnih obremenitev za državljane.

Uvedbo pokrajin podpira večina županov pa tudi stranke vladajoče koalicije, različna združenja in forumi, ki se zavzemajo za enakomerni razvoj države. Nasprotujejo jim v nekaterih opozicijskih strankah, ki so bile bolj ali manj na oblasti 12 let na 45 let podlage, čeprav so imele tudi te v svojih takratnih programih zapisano, da bodo preprečile centralizacijo države ter omogočile hitrejši in enakomerni razvoj Slovenije. Zdaj je tako, da se je vse skoncentriralo večinoma na območje osrednje Slovenije z odločanjem v glavnem mestu. Nasprotniki uvedbe pokrajin pametnih razlogov proti uvedbi pokrajin nimajo. V različnih razpravah navajajo predvsem netočnosti. Tako med drugim govorijo o predvidenih davkih in vzpostavitvi dodatne administracije, kar pa ne drži. Take informacije so zavajajoče in niso resnične. ■



## Hočemo revolucijo?

Pavel Ferluga

**Ko spremljam novice v naših »neodvisnih dnevnikih« in komercialnih TV-hišah, sem domala zaprepaden.**

**S**obotna priloga Dela: Zbogom, Končni prizor, Tukaj je lagal Bush, Najbolje bi se bilo zjokati itd., da o Dnevniku in drugih glasilih, kot so Primorske novice, ter levi medijski navlaki sploh ne govorim. Same katastrofalne novice, kako je vse, kar slovenska vlada dela, domala debilno, nesposobno, hlapčevsko, neresno, ponižujoče, skratka, prava katastrofa. Vse, seveda, zabeljeno s primitivnim opravičevanjem terorizma z debilnim antiamerikanizmom, posebno z Bushevimi obiskom v Sloveniji, dedinji »svetlih časov titoizma«. Edina alternativa je vnovična revolucija. In to taka, ki bo odsevala že znano z vsemi njenimi posledicami. Drugače si namreč ne morem razlagati Pahorjeve predvolilne kampanje v atmosferi PIF-OF z debilnimi starci v titovkah in s slikami balkanskega trinoga z vsem balastom rdečih zvezd, srpov in kladiv.

Razumem jugonostalgike, da se pač ne morejo sprijazniti, da imamo lastno državo, in bi najraje videli, da bi ta propadla, ampak zdi se mi že neresno, da današnji slovenski publiko trosijo propagando, ki spominja na boljševiski agitprop. Razumem tudi ideološko indoktrinirane voditelje leve naveze, da računa na tisti del Slovencev, ki so še vedno pod vplivom povojnega enosmernega izobraževanja (kot oni sami), kjer je kult osebnosti trinoga Tita še vedno navzoč. Ni jih ni malo, če sledimo raznim »šamanskim plesom ZZB« in izjavam njihovega voditelja Janeza Stanovnika. Resno se moramo zamisliti.

Ni razlike v mišljenju SD, LDS, Zaresa, SNS, Lipe, SLS ter vseh nians levosučnih civilnih družb, neodvisnih »novinarjev« ter poslancev, kar se tiče naše polpretekle nesreče. Vsi bi spet radi titoistično kontinuiteto, ker v resnici nimajo prav nič pristno slovenskega, na kar bi se oprli v svoji volilni kampanji proti edini do sedaj demokratični in neideološki slovenski vladi. V bistvu že čustveno naznanjajo vnovično revolucijo. Tisto nasilno revolucijo, ki naj bi spet obudila »vrednote PIF-OF-NOB«. Točno vemo, kakšne so bile te vrednote in njihove posledice. Uničenje slovenstva!!! Drugega odgovora ni, če upoštevamo, kako vsi mediji tekmujejo, da bi Slovenijo polili z gnojnico in jo osramotili pred EU in svetom.

Vabim vsakogar, ki spremlja dnevno časopisje in TV-oddaje, naj mi dokaže, da ni tako. Ali Slovenci zares hočemo novo revolucijo in genocid, ker drugače ne bo šlo, kolikor smo razdeljeni na nacionaliste in internacionalistične revolucionarje žalostne preteklosti?



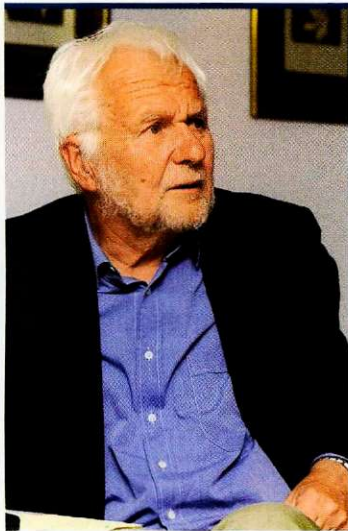
## Zloraba imena

Vida Kocjan

**Komentiranje podatkov s strani zasebnega instituta EIPF je neokusno, škodljivo in neetično.**

**E**konomski institut Pravne fakultete (EIPF) je bil včasih zelo dobra podlaga za marsikatero analizo stanja v državi. Njegovi izsledki, poročila in mesečni prikazi makroekonomskega stanja so nekaj veljali, delno so bili tudi alternativa takratnim skopim in suhoparnim finančnim podatkom vladajoče strani. Vendar se je to dogajalo pred desetletjem, dokler se institut (ustanovljen je bil leta 1974) ni olastnil, se preimenoval v d. o. o. in pristal v zasebni lasti, med drugim Jožeta Mencingerja in Franceta Križaniča. Z ekonomsko fakulteto že dolgo nima nič skupnega, po svoje zlorablja ime ustanove, v kateri je po novem zaposlen tudi Mitja Gaspari, nekdanji guverner Banke Slovenije in nekdanji kandidat za predsednika države. Še preden mu je potekel mandat guvernerja, je inštitutu zagotovil ugodno pogodbo za nekatere storitve, kar bi posredno lahko razumeli, da si je denar za svoje morebitne prihodnje mesečne plače zagotovil na račun osrednje slovenske banke. Posredno torej tudi na račun davkoplačevalcev.

O Jožetu Mencingerju, upokojenem ekonomistu, ne kaže izgubljati besed, Križanič in Gaspari pa sta približno istih let. Prvi je vedno veljal za člana Pahorjeve ZLSD in nato SD, čeprav, kot smo slišali, se ga je v nekaterih letih Pahor izogibal in njegovih nasvetov ni upošteval. Zdaj si je očitno premislil in ga postavil na svojo levo, kot je bilo videti na eni zadnjih tiskovnih konferenc. Križaniča je torej postavil tja, kjer je bil včasih Anton Rop. Očitno je Pahor ugotovil, da mu Rop s svojo preteklostjo, predvsem vlogo pri tajkunizaciji Slovenije, lahko zelo škodi. Na drugi strani je Gaspari vedno veljal za kader LDS (pred tem je bil član ZKS), po neuspešnem kandidiranju za predsednika države pa se je zatekel po okrilje SD. Pahor ga je sprejel z odprtimi rokami in ga že ponuja kot podpredsednika prihodnje vlade. In ker sta tako Križanič kot Gaspari vodilna stebra v EIPF, se ne čudimo, da je ta v preteklih dneh javnosti sporočil, da je letošnji proračunski presežek v rebalansu državnega proračuna v najboljšem primeru rezultat napačne presoje finančnih tokov ali namerno zavajanje. Takšno sporočilo je izdal kljub temu, da tako podatki finančnega ministrstva kot drugih uradov in tudi Banke Slovenije kažejo drugače. EIPF je torej že začel volilno kampanjo v korist Pahorjeve SD in prav je, da vemo, s kom imamo opravka.



# Ne samo o tajkunih

Dr. Hubert Požarnik

**Rojstni kraj gospodarske globalizacije sveta je bilo majhno ameriško mesto Bretton Woods. Tam so se poleti 1944 srečali zastopniki nekaterih velikih podjetij in bank, ekonomski strokovnjaki in politiki ter razpravljali o tem, kako omiliti posledice druge svetovne vojne in preprečiti morebitno gospodarsko depresijo v zahodnih državah. Njihov sklep se je glasil: Povsod po svetu je treba spodbuditi razvoj gospodarstva, uveljaviti svobodno podjetništvo in odpreti trge, ker bo le to pripomoglo k obnovi sveta, preprečilo prihodnje vojne, zmanjšalo revščino po svetu in zagotovilo zmago demokracije.**

**A**rhitekti gospodarske globalizacije so morda res mislili, da bo ta prinesla državam in človeštvu veliko dobrega. Toda danes so bolj in bolj vidne tudi njene senčne plati. Po mnenju izvedencev imajo daleč največjo korist od nje industrijski, trgovski, finančni in investicijski imperiji. Še več. Po njihovem mnenju gospodarska globalizacija spodbuja uničenje nekdanjih nacionalnih ekonomij, brezobzirno izkoriščanje naravnih zalog našega planeta, globalno monokulturo, potrošništvo, socialno razslojevanje in socialni golosek, privatizacijo in trženje zdravstva, šolstva, socialnega varstva in drugih nekdanjih javnih uslužnostnih dejavnosti, koncentracijo in politično moč globalnih igralcev in s tem demontažo demokracije, poglobljanje prepada med bogatimi in revnimi deli sveta in še bi lahko našteval.

Prav tako je povsod opaziti zmago osebne interesa nad moralo. Kapitalizem je namreč svojevrsten način gospodarjenja, ki ima za svoj votek težnjo po brezmejnem in brezobzirnem pridobivanju in bogatenju. Še pred nekaj desetletji so vodilni ljudje v gospodarstvu in bančništvu – ne samo na Vzhodu, ampak tudi na Zahodu – zatrjevali, da je dobiček dober, ne pa vse. Danes sodijo drugače. Na očitke neprizadeto odvrnejo, da ne vodijo dobrodelnih ali naravovarstvenih društev, ampak podjetja. Posebno mladi menedžerji ne poznajo skoraj nobenih moralnih zadržkov, če vidijo priložnost, kako na lahek in hiter način priti do veliko denarja.

Zato se ne smemo čuditi, da zadnje čase povsod, kjer vlada neoliberalno tržno gospodarstvo ali kjer ga uvajajo, naletimo na ogorčenje državljanov in dela politikov nad »asocialnimi« lastniki in upravljavci kapitala, novimi »mafijozni« in »tajkuni« ali »nenasitnimi kobilicami«, kot je nedavno imenoval globalne plenilce predsednik nemških socialnih demokratov Franz Müntefering, ter nad demokraciji nevarno koncentracijo zasebnega kapitala. Vendar se skoraj vedno izkaže, da je mogoče le redkim priti do živega po pravni poti.

Tako kot po novem spolni sprevrženci, promiskuitetneži, pornožili in pornografi določajo moralo na področju spolnosti ali o ciljih in metodah vzgoje otrok odločajo tisti, ki nimajo nobenega vedenja za neolikano ali prostaško, tako so pisali ali

še pišejo zakone za področja gospodarske dejavnosti sprege, sestavljene iz gospodarskih kapitanov ter z njimi povezanih strokovnjakov ekonomske in pravne stroke. Zato so napisani tako pomanjkljivo in dvoumno, da se bog usmili, da o pomanjkljivem nadzoru sploh ne govorimo.

Važno je, da sedanja slovenska vlada kljub vsem odporom ugotovi, kar je mogoče ugotoviti, in stori, kar je mogoče storiti, ker se bodo sicer nečednosti nadaljevale in stopnjevale. Družba, v kateri vlada logika zasebnega profita, ne more biti urejena, pravična in stabilna, ker sebičnost krni, individualizem pa izsuši vse vire javne morale, dokler na koncu ne ostane le še sebični individualizem. Zato tržno gospodarstvo, ki sloni na svobodnem podjetništvu, potrebuje močno državo, ki predpisuje pravila igre in nadzoruje njihovo spoštovanje, ne da bi sama »igrala«; poleg države seveda tudi močne sindikate.

Vendar bi bilo dobro, da ne ostane le pri tem.

Ni dvoma o tem, da je gospodarsko vprašanje važno. Toda to ne pomeni, da je človek zgolj gospodarsko bitje. »Če bi enkrat postala voda silno redka«, je zapisal slovenski filozof France Veber, »bi se pričelo vse človeško življenje vrteti okoli nje. Toda to ne pomeni, da je človekovo bistvo iskanje vode«. In na drugem mestu: »Res je, da lačni v prvi vrsti ne potrebujejo moralnih nauk, ampak kruha. Toda današnjega potrošniškega človeka ne vodi lačen, ampak lakomen želodec, njegovo hlastanje za materialnimi dobrinami pa gre na račun izgube velikih in važnih delov njegove osebnosti ter zapostavljanja in krnitve notranjih in duhovnih vrednot.«

Namesto da ostane gospodarstvo, kar je – sredstvo, je postalo danes vrhovni in osnovni cilj človeka. Če nočemo preiti iz politične v ekonomsko odvisnost, izpod političnih pod ekonomske veljake, iz terorja ideologij v teror ekonomije, iz anti-liberalizma v podivjani neoliberalizem in izpod svobode za železno zaveso v svobodo v zlati kletki, potem potrebujemo široko družbeno razpravo o vsebinskih vprašanjih skupnega življenja, naših ciljih, merilih in prioritetah, o tem, kje smo, kam plujemo, kam želimo priti, o ceni in posledicah naše sedanje poti ter našega sedanjega načina življenja, tveganjih in alternativah. ▣

# Vstop v zadnje trimesečje

Gašper Blažič, foto: Gregor Pohleven, Andreja Velušček, Dejan Mijović/STA

**Predsednik države Danilo Türk je v ponedeljek, 16. junija, podpisal odlok o volitvah v državni zbor, ki bodo v nedeljo, 21. septembra. Kot je dejal Türk, bodo volitve uradno razpisane 30. junija, ko bodo začeli teči roki za volilna opravila.**

**K**ot je v izjavi za javnost zapisal Türk, so volitve pomemben, morebiti najpomembnejši instrument demokracije. Njihovo bistvo je izbor najprimernejših, s tem izborom pa je v zgodovini demokratične Slovenije povezan ves naš napredek. Obdobje pred volitvami je po njegovih besedah »ogledalo politične kulture naše družbe«, zato si želi, da bi predvolilna razprava potekala argumentirano, želi pa si tudi čim večjo volilno udeležbo. Na določitev datuma volitev so se odzvale parlamentarne stranke, ki so ta datum pričakovale, saj se je o njem govorilo

že dolgo, za veliko večino pa je tudi sprejemljiv.

## Stalna predvolilna kampanja

Ne glede na uradni začetek volilne kampanje (uradno se bo začela 22. avgusta) se je ta dejansko začela že zdavnaj – nekateri politologi govorijo celo o t. i. permanentni predvolilni kampanji, ki se začne takoj po volitvah in traja vse do naslednjih volitev. O zmagovalcu volitev, ki bodo septembra letos, bosta prav gotovo odločala predvsem aktualno zakulisno dogajanje in bitka za interpretacijo, ne pa toliko »formalni« predvolilni nastopi strank. Tudi programi

strank bodo najverjetneje v ozadju, čeprav predsednik SD Borut Pahor že nekaj časa promovira t. i. alternativni program. Vse pa kaže, da bo v času pred volitvami prišlo do čedalje večjega zaostrovanja med opozicijskimi strankami (razen SNS) na eni strani ter SDS ter NSi na drugi. DeSUS je glede na svoje delovanje v zadnjem času le še formalni člen koalicije, čeprav se je Karl Erjavec zapletel v afero Patria. Kot kaže zadnje dogajanje, protagoniste preiskave nakupa oklepnikov 8x8 zanima predvsem povezava med nakupom

oklepnikov Patria in orožarsko trgovino v devetdesetih letih, pri čemer sta glavni tarči premier Janez Janša in SDS. Vse pa kaže, da bodo glavno vlogo v predvolilni kampanji poleg strank odigrale nekatere gospodarske družbe oz. posamezniki, ki jih vodijo, med njimi poleg Pivovarne Laško družba Viator & Vektor pod vodstvom Zdenka Pavčka.

**Pahorjeva »alternativa«** Glavni problem ta čas največje vladajoče stranke bo predvsem ta, ali se ji bo uspelo v treh mesecih do volitev enakovredno spopasti s

*Predsednik države Danilo Türk je podpisal odlok o volitvah.*



tranzicijsko levico, ki kljub drugačni retoriki v zadnjem času nastopa tako rekoč blokovsko. Na drugi strani, v desnosredinskem prostoru, pa se zdi, da se zaveznitvo iz leta 2004, ki se je utrnilo tudi po zaslugi Zbora za republiko, počasi krha, še zlasti po zaslugi Bojana Šrota oz. SLS. Slednja se z Janševo SDS ni razšla le zaradi zastopanja interesov bratov Šrot, ampak je bila napetost vidna že pred letom 2004, ko sta stranki zavzeli različna stališča do nekaterih zahtevnih ekonomskih vprašanj, kot je na primer nacionalni interes, čeprav so liberalno usmerjeni ekonomisti v zadnjem času znova zelo kritični do Janše zaradi »proračunskih daril«, s katerimi je vlada preprečila stavko nekaterih poklicnih skupin, s tem pa dodatno obremenila državni proračun. Za klasične liberalce je sporno zlasti razdeljevanje in uveljavljanje socialne brez spoštovanja načel pravne države, v popuščajnjo vlade pa vidijo predvsem poceni kupovanje socialnega miru pred volitvami. To je pravzaprav neizbežno, saj bi morala SDS v nasprotnem primeru oblast prepustiti Pahorjevi SD, slednja pa na gospodarskem in socialnem področju ne ponuja alternative, ki bi bila manj »socialna« od ravnjanja sedanje vlade.

**Po Čebuljevi poti?** Med dogodki, ki bi lahko otežili vnovični mandat vladne koalicije, je izstop poslanca Janeza Drobniča iz poslanske skupine NSi. Razlog zanj naj bi bil v tem, da je izvršilni odbor NSi odločanje o njegovi kandidaturi na državnozborskih volitvah prenesel na naslednjo sejo, vzrok za to pa naj bi bil v neplačevanju petodstotnega prispevka od dohodka, kar naj bi plačevali vsi poslanci, ministri in drugi funkcionarji iz vrst NSi. Do podobnega zapleta je decembra 2001 prišlo v SDS, ko je iz stranke in njene poslanske skupine izstopil poslanec Franc Čebulj. Med razlogi za njegov izstop naj bi bilo tudi neplačevanje članarine, ki je za poslance znašala deset odstotkov poslanske plače, Čebulj pa naj bi se bil po besedah tedanje tiskovne predstavnice SDS Alenke Paulin rajši odločil za izstop kot za plačevanje članarine. Vendar je bilo nepla-



Janez Drobnič je z izstopom iz PS NSi povzročil neenotnost v stranki.

čevanje članarine v Čebuljevem primeru le povod za izstop.

Tako kot pri Čebulju so tudi izstopu Janeza Drobniča iz poslanske skupine NSi (v nasprotju s Čebuljem Drobnič ostaja član stranke) botrovali globlji razlogi, tudi osebni. Po nekaterih namigih naj bi bil Drobnič na seji izvršilnega odbora na vprašanje, ali bo poravnal vse obveznosti, odgovoril, da jih ni in jih tudi ne bo. Omenjene obveznosti naj bi bil nehal plačevati takoj po razrešitvi s funkcije ministra za delo, družino in socialne zadeve, čeprav ga je tedaj poslanska skupina podprla, poleg tega pa se po nekaterih podatkih že nekaj mesece ne udeležuje sej delovnih teles. Izvršilni odbor ga zato še ni evidentiral za kandidata v ribniškem okraju; govorilo se je celo o tem, naj bi omenjeni okraj poskušal prevzeti predse-

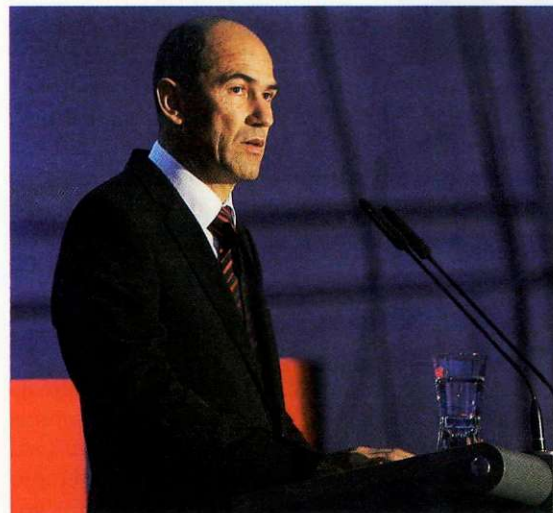
dnik NSi Andrej Bajuk, vendar je slednji že evidentiran v okraju Cerknica-Logatec. Najverjetneje pa Drobnič še ni prebolel razrešitve z ministrske funkcije in naj bi se bil v svoji politični držbi nekoliko precenil.

**Nepremišljena poteza** Kot namigujejo nekateri viri, se Drobnič za izstop iz poslanske skupine NSi ni odločil sam, ampak naj bi bila v ozadju Marko Štrovs, ki je zaradi neprevидne izjave o »matildi« že pred časom odstopil z mesta državnega sekretarja, in Franci Vovk, nekdanji Bajukov tekmeč za predsedniško funkcijo v stranki. Vsi trije naj bi spadali v frakcijo, ki ni navdušena nad povezovanjem s SDS, kar dokazuje tudi nedavno objavljeno Štrovsovo pismo, ki je bilo namenjeno sicer interni obravnavi, v njem



Predsednik podmladka NSi Robert Ilc

pa je med drugim zapisano, da SDS reže NSi kot salamo. Omenjena frakcija je zelo kritična do predsednika NSi Andreja Bajuka, precej blizu pa naj bi ji bil evropski poslanec Lojze Peterle, ki je za nekatere še vedno mogoči kandidat za predsednika NSi, vendar sam očitno ne računa na to, poleg tega tudi ni več možnosti, da bi redni kongres NSi sklicali že pred volitvami. Vendar je za nekatere povezovanje Drobniča in Štrovs manj verjetno, saj je bilo med slednjim in Drobničem, ko je bil še minister, kar precej nesoglasij. V zvezi z Drobničevim izstopom iz poslanske skupine se je oglašil tudi podmladek NSi Mlada Slovenija (MSi) oz. njen predsednik Robert Ilc, ki je med drugim dejal, da »Nova Slovenija ni samo Janez Drobnič, da Nova Slovenija ni samo Marko Štrovs, da Nova Slovenija ni samo Franci Vovk, kot je velikokrat vtis, ampak smo Nova Slovenija predvsem vsi članice in člani, vseh 10.500 ter še posebej več kot 1.600 mladih, ki dnevno in vsakodnevno sooblikujemo Novo Slovenijo in njen podmladek«. Predstavniki podmladka so tudi ▶



Premier Janez Janša je še zaposlen s predsedovanjem EU.



Predsednik SD Borut Pahor napoveduje svojo zmago.



Nekdanji predsednik države Milan Kučan podpira stranke tranzicijske levice.



V stranki Zares Gregorja Golobiča prevladujejo ljudje, ki so bili prej člani LDS.

► zavrnili Drobničev očitek, češ da se program NSi ni izvajal, saj naj bi bil Drobnič bolj naklonjen kapitalu. Za MSi je Drobničeva poteza nepremišljena in nespačetna, »še posebej zaradi tega, ker je gospod Drobnič aktivno soustvarjal poslansko skupino Nove Slovenije, in nas na neki način potrjuje v prepričanju, da je to naredil iz užaljenosti in da je pri tej potezi gledal zgolj in samo na lastne interese«.

**Optimizem na levi** Doga-  
janje v strankah je v zadnjem času usmerjeno predvsem k predstavljanju znanih imen, ki naj bi krasila strankarske liste na jesenskih volitvah. Še posebej pisano zasedbo si obeta Zares. Na konvenciji omenjene stranke minuli konec tedna v ljubljanskih Križankah so se tako predstavila nekatera znana imena iz politike (poslanci Pavel Gantar, Cveta Zalokar Oražem, Majda Širca,

Matej Lahovnik, Alojz Posedel, Vili Trofenik itd. pa tudi nekdanji poslanci in ministri Roman Jakič, Irma Pavlinič Krebs, Janez Kopač, Ivo Vajgl) kot tudi od drugod. Med imeni kandidatov za poslance so tako tudi pisatelj Feri Lainšček, nekdanji kandidat za predsednika države Jože Andrejaš, nekdanja funkcionarja Aktivne Slovenije Franci Kek in Vito Rožej, nekdanja direktorica Primorskih novic Barbara Verdnik in nekdanji predsednik uprave Hita Branko Tomažič, nastopili pa naj bi tudi predsedniki Zaresovih programskih odborov (Jozsef Györkös, Felicitia Medved, Branko Lobnikar, Andrej Rus). Na volitve se aktivno pripravlja tudi Lipa, za katero naj bi po neuradnih podatkih kandidirala Andrijana Starina Kosem. Svoje predvolilno srečanje je imela tudi SD, in sicer na svojem tradicionalnem zbirališču v Mostecu v Ljubljani, kjer je Pahor optimistično in ambiciozno napovedal, da se na volitvah lahko prvič zgodi, »da bomo po zaprtju volišč slišali, da je prvič v zgodovini socialna demokracija dobila priložnost in odgovornost, da vodi slovensko državo«. Na prireditvi, kjer ni manjkalo ikonografije iz nekdanjih partijskih časov, je nastopila tudi predsednica ljubljanskega mestnega odbora SD Metka Tekavčič, ki je udeležence naslovila »tovariši in »tovarišice. Zanimivo je, da sta na istem prostoru samo teden dni prej na srečanju izgnancev s propagandnimi govori nastopila poslanec SD Miran

Potrč in predsednik zveze borcev Janez Stanovnik. Predvsem protivladno obarvan nastop slednjega spominja na njegov nastop pred skoraj štirimi leti, ko je v družbi tedanjega premierja Antona Ropa na borčevski prireditvi v Nadlesku pri Ložu pozval navzoče, naj na volitvah podprejo stranke tranzicijske levice.

**Razbijanje enotnosti** Kakor koli že, v prihodnjih treh mesecih lahko pričakujemo ne samo blokovsko zaostrovanje (proti kateremu se deklarativno bojuje Gregor Golobič), pač pa tudi poskuse destabilizacije koalicije, saj očitno nekateri računajo na resnejši razkol znotraj koalicije. Leta 2000 so prav spori znotraj Bajukove vlade omogočili veliko zmago LDS na volitvah. Eden od tovrstnih poskusov je tudi stališče, da je brošura o razvojnih dosežkih vlade predvsem propaganda SDS, saj naj bi bila brošura v barvah največje vladne stranke. Preizkus enotnosti na levi bo referendum o pokrajinah, saj ljubljanski župan Zoran Jankovič v nasprotju s prvaki strank tranzicijske levice poziva k njegovemu bojkotu. Prav tako ni mogoče prezreti pogostejšega pojavljanja Milana Kučana. Tako je na primer prišel na srečanje Mladega foruma 4. junija in izjavil, da predsednik vlade svet še vedno deli na dobre in zle. Kljub temu pa – kot ocenjuje politolog Milan Balažič – tranzicijska levica od Kučanovih nastopov najverjetneje ne bo imela velikega dobička. **D**

## Peterle: Tranzicije še ni konec



Srečanje ministrov Demosove vlade na Bogenšperku

Minulo nedeljo so se na gradu Bogenšperk pri Litiji srečali ministri Demosove vlade, vključno z njenim predsednikom Lojzeto Peterletom. Slednji je dejal, da tranzicija še ni končala, saj je na mentalni ravni veliko zadev ostalo nespremenjenih. Člani Demosove vlade, ki je vladala med letoma 1990 in 1992, so se po koncertu klasične glasbe udeležili zasebnega kosila, kjer so se pogovarjali o aktualnih zadevah. Peterle je za STA dejal, da v času Demosove vlade ni bilo tiskovnih konferenc po sejah vlade, vloga služb za odnose z javnostmi je bila drugačna – imela je bolj tehnično vlogo in ne toliko politične kot danes. Zelo malo so tudi investirali v varnost, čeprav »so bili časi nevarnejši, kot so danes«. Po Peterletovih besedah bodo člani Demosove vlade s srečanji nadaljevali, saj so živahna in ne le spominska.

# Poskus maščevanja neizbranih

Petra Janša, foto: Gregor Pohleven, Andreja Velušček

Generalna policijska uprava je sporočila, da na vrhovnem državnem tožilstvu potekajo pogovori med finskimi in slovenskimi organi o zadevi Patria, a zaradi interesov preiskave podrobnosti pogovorov ne morejo razkriti.



Nakup vozil valuk 6x6 je bil netransparenten posel.

Z Vrhovnega državnega tožilstva RS so sporočili, da so jim finški preiskovalci povedali, da nedeljsko poročanje POP TV o tem, da finški preiskovalci v Sloveniji pričakujejo pojasnila, zakaj so se Slovenci preiskave lotili šele sedaj, čeprav naj bi imeli podatke o domnevni korupciji že od pomladi 2007, nima podlage v njihovih pogovorih z novinarji in ne predstavlja njihovih stališč. Na podlagi opravljenega pogovora so po poročanju tožilstva udeleženci potrdili, da je sodelovanje pristojnih finskih in slovenskih institucij

– policije in tožilstva – dobro in temelji na profesionalnem delu obeh strani. V ponedeljek je bila v konkretni zadevi ustanovljena tudi skupna preiskovalna skupina, ki bo svoje delo opravila, o delu pa ne bo obveščala javnosti, saj tovrstni postopki niso javni. Na vrhovnem državnem tožilstvu še pojasnjujejo, da sklenitev sporazuma o skupni preiskovalni skupini omogoča zakon o sodelovanju v kazenskih zadevah z državami članicami EU, če gre za sum čezmejnega kriminala.

Na uradni spletni strani Patrie pa je zadnja novica, pod katero je

podpisan prvi mož omenjenega podjetja Jorma Wiitakorpi, da se je helsinško okrajno sodišče v zvezi z omenjeno preiskavo odločilo zadržati v priporu eno osebo, zaposleno v Patrii.

**Poskus maščevanja** Poslanec SDS Robert Hrovat je način vodenja komisije, ki preučuje nakup osemkolesnikov, ocenil kot poskus maščevanja politikov iz SD, LDS in Zaresa ter Sistemske tehnike, ker slednja ni bila izbrana na razpisu. Vsi omenjeni so bili očitno prepričani, da bodo posel dobili

že na podlagi pisma o nameri, kar pa se jim »k sreči ni posrečilo«. Po Hrovatovih navedbah se v zadnjem času v javnosti pojavlja vse več dokazov, ki kažejo na politično, poslovno in osebno prepletenost tistih, ki najbolj problematizirajo odločitve za nakup oklepnikov Patria. Pri tem navaja politične in poslovne povezave med nekdanjim poslancem LDS in predsednikom komisije Milanom M. Cviklom, direktorjem Viator & Vektorja, večinskim lastnikom neuspelega ponudnika v omenjenem poslu Sistemske tehnike, Zdenkom ▶



Poslanec SDS Robert Hrovat



Predsednik SNS Zmagoslavc Jelinčič je predstavil anonimko o nakupih orožja.



Drago Kos, protikorupcijska komisija

► Pavčkom, ki naj bi po njegovih navedbah pripadal LDS, in članom uprave Viator & Vektorja Ivanom Prebilom, ki je za komisijo pripravil izvedensko mnenje.

Zaradi tovrstnih povezav poslanec ocenjuje, da gre pri vodenju komisije za usklajen manever SD, LDS in Zaresa ter predstavnikov podjetja Viator & Vektor in Sistemske tehnike. »Vsi omenjeni poskušajo pod krinko očitno pristranskega in neargumentiranega izvedenskega mnenja, ki ne temelji na podatkih iz dokumentov, zasejati dvom v slovenski in tuji javnosti o ustreznosti postopka izbire ponudnika za dobavo patrij, pri tem pa gradijo na razliki med ponudbenimi in pogodbenimi parametri,« je zapisal poslanec. Poleg tega, da »je politično in poslovno povsem neprimerno, da izvedensko mnenje napiše član uprave neuspelega ponudnika«, poslanec opozarja na to, da »poročilo ne sloni na dejstvih«. Po njegovo namreč dokumenti, s katerih je ministrstvo za obrambo minulo sredo umaknilo oznako zaupno in se nanašajo na garancijske roke, v celoti zanikajo trditve izvedenskega mnenja, samega Prebila pa postavljajo na laž.

Poslanec zato meni, da je Cvilkov način vodenja komisije poskus maščevanja politikov SD, LDS in Zaresa ter neizbranega ponudnika. Po njegovem mnenju so bili očitno prepričani, da bodo lahko posel podobno kot pri oklepnikih 6X6 dobili le na podlagi pisma o nameri iz leta 2004 in brez javnega razpisa, vendar se jim »k sreči njihova namera ni posrečila, saj je zaradi odločitve o javnem razpisu postopek potekal transparentno in

strokovno in ne politično«. Poslanec pri tem še opozarja, da vpleteni s svojim početjem povzročajo škodo tako podjetju Gorenje, ki je vključeno v ta nakup, kot državnemu zboru in Republikli Sloveniji.

### »Grozljivo žgoča« anonimka

V ponedeljek je vodja poslanske skupine SNS Zmagoslavc Jelinčič predstavil vsebino anonimnega pisma o orožarskih poslih, ki jo je po njegovih besedah stranka minuli petek dobila v poštni nabiralnik. Anonimko, ki jo je Jelinčič označil kot »grozljivo žgočo«, so že poslali na vrhovno državno tožilstvo in na Policijsko upravo Ljubljana, saj sodijo, da se morajo s tem začeti ukvarjati pravosodni organi in organi pregona. Podatki, zapisani v anonimki, so po Jelinčičevih besedah točni, pospremljeni so z imeni in priimki, zato jim verjame. SNS je njeno kopijo poslala tudi na obe državnozborski komisiji, ki preiskujeta nakupe vojaške opreme.

V anonimki je po Jelinčičevih besedah med drugim zapisano, da je predsednik komisije za preprečevanje korupcije Drago Kos v letih 1996 in 1997, ko je bil redno zaposlen na ministrstvu za notranje zadeve (MNZ), aktivno pridobil finančna sredstva za nogometni klub (NK) Korotan Prevalje. Na podlagi dogovora, sklenjenega med Kosom, direktorjem omenjenega kluba in direktorjem Sistemske tehnike Milanom Švajgerjem, naj bi bila Sistemska tehnika po navedbah anonimke na račun NK Prevalje nakazala 50.000 takratnih nemških mark. V nadaljevanju je pojasnjeno, naj bi se bil na račun istega dogovora Kos zavezal urediti,

ti, da bo MNZ pri Sistemske tehniki brez razpisa zamenjala zastarela vozila BOV in jih nadomestila z vozili valuk 6X6. Tako je Kos v zameno za zagotovilo, da bo MNZ kupilo valuk 6X6, prejel denarno nagrado, ki se mu je nakazovala kot sponzorstvo nogometnemu klubu. Po Jelinčičevih besedah je navedeno razvidno z izpiska plačil na žiroračun NK Korotan Prevalje in iz gotovinskih dvigov tega društva. Kot zatrjuje anonimka, naj bi se bili policisti na podlagi Kosovih zagotovil že začeli usposabljeni za valuke, čeprav ti še niso bili naročeni. Policijska uprava Slovenj Gradec se je s primerom že začela ukvarjati, za to, da je preiskava zašla v »slepo ulico«, pa naj bi bil poskrbel »visoki policijski uslužbenec Boris Raj«. V pismu tudi piše, da je Raj osebni prijatelj Draga Kosa ter predsednik in ustanovni član stranke Zares za Koroško, je dejal Jelinčič.

V nadaljevanju anonimka naveda, da je poslanec Milan M. Cvilk, ki vodi parlamentarno preiskavo o nakupu oklepnikov 8X8, povezan z družbo Viator & Vektor, saj naj bi bila njegova zunajzakonska partnerica Jerca Legan v pogodbenem razmerju s to družbo. Kot zatrjuje anonimka, je Miran Kos, brat Draga Kosa, kot odvetnik uradni zastopnik Sistemske tehnike. Prav on naj bi bil »po zanesljivih informacijah« poslal prijavo na Finsko, njegov brat Drago Kos pa naj bi ga bil pri tem podprl. Miran Kos je poleg tega, da je član LDS, tudi predsednik plavalnega kluba, v katerem je eden glavnih sponzorjev Sistemske tehnike.

Začetna cena za eno vozilo valuk, ki je bilo izdelano na Ravnah in jih je dobavljalo avstrijsko podjetje Steyer, je bila leta 1996 500.000 nemških mark in nato do 1.000.000 nemških mark za zadnja



Kaj bo prinesla preiskava, povezana z oklepniki 8x8?





Jerca Legan, zunajzakonska partnerica Milana M. Cvikla

*Prodajo državnega podjetja Sistemsko tehnika podjetju Viator & Vektor za bagatelno ceno je s strani takratne vlade vodil Anton Rop.*

dobavljena vozila. Razlog za dvig cene med postopkom so bile po navedbah v pismu čedalje večje zahteve posrednikov, ki so ob vsaki novi dobavi zahtevali višjo provizijo. Od 60 milijonov nemških mark, kolikor je znašala celotna vrednost dobave, naj bi tako 21 milijonov nemških mark šlo na račun dodatno zvišane cene.

Kot še navaja anonimka, naj bi bil Zvonko Kremljak kot vodja direktorata za logistiko na ministrstvu za obrambo (MORS) prikril tovarniške napake valuka 6X6 in na stroške ministrstva odpravljati napake, ki bi jih moral odpravljati dobavitelj. Prav Kremljak je še pred objavo javnega razpisa po navedbah v pismu v imenu ministrstva podpisal pismo o nameri za dobavo in proizvodnjo osemkolesnikov. Poleg tega je bil Kremljak, preden se je zaposlil na ministrstvu, zaposlen v družbi Armature, ki je lastniško povezana z Viator & Vektorjem.

Njegova zaposlitev na MORS se je po navedbah v pismu izvedla v 14 dneh, čeprav postopek zaposlitve na mestu direktorja direktorata za logistiko običajno poteka najmanj 6 mesecev.

»Sistemsko tehnika v tujini ni uspela s prodajo vozila valuk 6X6 zaradi napihnjene cene,« je iz anonimke citiral Jelinčič.

Anonimka navaja še nekatere druge nepravilnosti, med drugim, da so temeljni razvojni programi MORS omogočali sklepanje poslovnih vezi mimo javnih razpisov. Omenja tudi nekatere sorodstvene vezi med nekdanjimi uslužbenci MORS in zaposlenimi v družbi Viator & Vektor. V tem podjetju naj bi bili dobili zaposlitev tudi nekateri nekdanji uslužbenci MORS. Jelinčič je ob koncu predstavitve pisma poudaril, da navedbam verjame in da pozna tudi ljudi, ki za zdaj ne želijo biti izpostavljeni, so pa pripravljene o tem pričati.



stjo dobrega gospodarja, da v nobenem primeru ni bil objavljen razpis za nabavo opreme in da je bilo naročilo v večini primerov, ki so predmet preiskave, izpeljano na podlagi neposrednega naročila, v nekaterih primerih tudi brez ustreznega preverjanja cene in kakovosti, poleg tega pa so bili v posameznih primerih nakupi izvedeni prek posrednikov. Komisija tudi ugotavlja, da so bile v ozadju nekaterih poslov strankarske povezave takrat vladajoče LDS, predvsem pri nakupu lahkih oklepnih vozil 6x6, kjer je prodaja državnega podjetja Sistemsko tehnika s strani takratne vlade Antona Ropa za bagatelno ceno podjetju Viator & Vektor stran-

cij pri izvedbi posameznih projektov, ki so predmet preiskave, velika, nikoli pa se ni ugotavljala, saj so ti prej odstopili oziroma bili zamenjani. Posledica tega je oškodovanje države (falcon) zaradi načina izvedbe posameznih nakupov, saj se ti niso vodili gospodarno in s ciljem maksimiranja učinkov. Omenjena komisija tudi ugotavlja, da je uporabna vrednost opreme oziroma njena funkcionalna uporabnost za obrambno pripravljenost države majhna, nična oz. v obratnem sorazmerju s stroški nabave (obnovljeni tanki, izraelske havbi-ce, sistem za upravljanje ognja ACCS) ter da uporabne vrednosti posamezne opreme za državo ni, saj je zaradi napačnih, negospodarnih in za državo škodljivih odločitev ni mogoče uporabljati (vladno letalo falcon). Druga oprema za obrambno pripravljenost je primerna (lahka oklepna vozila 6x6, letala pilatus), vendar pri nakupih ni bilo spoštovano načelo gospodarnosti in transparentnosti. Preiskovalna komisija ugotavlja, da DZ z nakupi opreme, ki je predmet preiskave, ni bil vedno ustrezno in pravočasno seznanjen niti v fazi priprave niti v fazi izvedbe, zato je za razorožitev nekdanje teritorialne obrambe v maju 1990 najbolj odgovorno takratno predsedstvo RS.

Državnemu zboru, ki bo poročilo predvidoma obravnaval na julijski seji, komisija tako predlaga tri sklepe. Prvi je ugotovitvene narave, drugi povzema bistvene ugotovitve poročila, tretji pa govori o tem, da so se po vstopu Slovenije v Nato dvignili standardi glede nabav vojaške opreme. **D**

## Vsebina anonimke o orožarskih poslih med drugim sporoča, da je Drago Kos pridobival posle za Sistemsko tehniko.

Posamezniki, omenjeni v anonimki o orožarskih poslih, so Jelinčičeve navedbe že zavrnil.

### Ugotovitve Črnačeve komisije

Zvonko Črnač (SDS) pa je predstavil ugotovitve preiskave iz poročila preiskovalne komisije, ki preverja nakupe orožja med letoma 1994 in 1997 ter odgovornost za razorožitev nekdanje teritorialne obrambe. Na podlagi dokazov preiskovalna komisija tako ugotavlja, da večina projektov v okviru izvajanja temeljnih razvojnih programov na ministrstvu za obrambo, ki so bili predmet preiskave, ni bila izvedena dovolj transparentno in s skrbno-

karskemu kolegu Zdenku Pavčku omogočila netransparentne posle, ki so opisani v tem poročilu. Tako so se vozila 6x6 nabavljala neposredno in po zelo poenostavljenem postopku, posledica pa so bile številne zamude pri dobavah, penali se niso zaračunavali, druga škoda tudi ne. V poročilu je izkazana tudi velika verjetnost, da so pri nekaterih nakupih, ki so predmet preiskave, obstajale strankarske in druge povezave med posameznimi nosilci poslov oziroma med fizičnimi in pravnimi osebami ter nosilci javnih funkcij, dokazano pa je bilo tudi, da je bila politična odgovornost nekaterih nosilcev javnih funk-



Poslanec SDS Zvonko Črnač

# Stavka, polna protislovij

Gašper Blažič, foto: Gregor Pohleven

Med 9. in 11. junijem so slovenski sodniki izvedli opozorilno stavko z zahtevo, da se sodniške plače uredijo v zakonu o sodniški službi, pri čemer naj bodo primerljive s plačami poslancev in ministrov. Vlada te zahteve zavrača.



se temu ustrezno prilagodijo, je še dejala Roblekova.

**Podajanje žogice** Janja Roblek je 2. junija napovedala sodniško stavko, potem ko je v imenu vlade minister za javno upravo Gregor Virant sodnikom poslal »ponudbo«, da »se lahko plače sodnikov povišajo iz naslova delovne uspešnosti in povečanega obsega dela in da bi vnesli nekaj več fleksibilnosti pri plačevanju okrajnih in okrožnih sodnikov na začetku kariere«. Roblekova je na to odgovorila, da so stavkovne zahteve jasne in temeljijo na odločbi ustavnega sodišča, v kateri je zapisano, da je treba primerjati med seboj samo primerljive funkcije, torej treh vej oblasti in ne nekih drugih javnih uslužbencev. Virant ji je žogico vrnil s pojasnilom, da »bi bilo dobro, če bi šli sodniki malo med ljudi in jih povprašali, kaj si mislijo o njihovem delu in njihovih plačah, pa bodo potem mogoče malo bolj samokritični, kot so bili do zdaj«. Dejal je še, da so sodniške plače v celoti primerljive z zdravniškimi in so v vrhu sodne veje oblasti primerljive s plačami poslancev, ob ustrezni delovni uspešnosti pa lahko celo dosežejo plače ministrov.

Glede na nedavno podpisano kolektivno pogodbo za javni sektor, s katero se je uredil plačni sistem za okoli 160 tisoč javnih uslužbencev, so zahteve sodnikov nedvomno presenetljive. Minister Virant je zato izrazil obžalovanje, da bodo sodniki edina plačna skupina, ki bo ostala resno nezadovoljna z novim plačnim sistemom. Kot kaže, tudi po opozorilni stavki sodniki ostajajo trd oreh za vlado, saj je do kompromisa še vedno zelo daleč.

**Politično ozadje** Težko je reči, ali imajo plačne zahteve sodnikov s stavko vred tudi politično ozadje. Čeprav so po ustavi tri veje oblasti

Odnos med vlado in sodniki se je začel zaostrovati meseca maja, ko je sodniško društvo vlado pozvalo k ureditvi plačnega sistema za sodnike in hkrati napovedalo opozorilno stavko, če njihove zahteve ne bodo izpolnjene. Kot je tedaj dejala predsednica Slovenskega sodni-

škega društva Janja Roblek, je bila želja sodnikov, da se njihove plače uredijo tako, da bodo primerljive s plačami poslancev in ministrov, in sicer na ta način, da se plača najnižje uvrščenega okrajnega sodnika izenači s plačo, ki ustreza plači za 49. plačni razred po zakonu o sistemu plač v javnem sektorju.

Plača najnižje uvrščenega okrožnega sodnika se določi v višini, ki ustreza 51. plačnemu razredu, plača višjega sodnika 57. plačnemu razredu in plača vrhovnega sodnika v višini, ki ustreza 63. plačnemu razredu. Druge razvrstitve sodnikov z upoštevanjem sistema sodniškega napredovanja

(zakonodajna, sodna, izvršilna) ločene in med seboj neodvisne, je v praksi skoraj nemogoče zagotoviti popolno neodvisnost, saj si sodniki ne morejo sami določati višine plač, ampak so te v pristojnosti tako zakonodajne veje oblasti, tj. državnega zbora (le-ta sprejema zakone, ki na splošno urejajo področje plač), kot tudi izvršilne oblasti, tj. vlade, ki se pri višini plač pogaja s sindikati. Nič nenavadnega torej, da iz opozicijskih krogov občasno prihajajo ostre kritike, da poskuša sedanja vlada s pomočjo plačne politike politično obvladati sodstvo. Vendar je prav sodstvo – podobno kot mediji – v primerjavi z obdobjem pred letom 1990 ostalo tako rekoč nedotaknjeno, čeprav je vmes prišlo do spremembe političnega sistema in so se generacije sodnikov zamenjale. Nekateri v ozadju stavke vidijo tudi dolgo roko nekdanjega predsednika sodniškega društva Aleša Zalarja, ki se je v preteklosti potegoval za nov mandat predsednika ljubljanskega okrožnega sodišča, vendar ga je minister za pravosodje Lovro Šturm zavrnil kot neprimerne kandidata. Zalar je to potezo ocenil za diskriminacijo, sam pa je kasneje hitro zašel v politične vode in najprej postal predsednik odbora za pravosodje v LDS, se včlanil v stranko in bil nato izvoljen še za predsednika ljubljanskega mestnega odbora LDS. Kot je v pogovoru za Reporter Zalarjevo ravnanje ocenil nekdanji ustavni sodnik dr. Janez Čebulj, tak prestop v politiko lahko vzbudi nelagodje, »zlasti pri tistih, ki vsak dan poslušajo, da mora biti sodstvo neodvisno, politično nevtrarno«.

**Preveč ali premalo sodnikov?**  
Kljub temu je bil Zalarjev odziv na



Minister Gregor Virant



Janja Roblek, sodniško društvo

sodniško stavko nekoliko presenetljiv, saj je v času stavke na tiskovni konferenci pojasnil, da je v Sloveniji sodnikov preveč, in to vsaj za tretjino, zato je tudi predlagal postopno zmanjševanje števila sodnikov. Zalar je pri tem primerjal Slovenijo z Avstrijo, kjer je na sto tisoč prebivalcev 22 do 23 sodnikov, v Sloveniji pa kar 55. Omenjeno stališče je nekoliko presenetljivo spričo dejstva, da je pri nas storilnost sodnikov razen redkih izjem (na primer v Murski Soboti) še vedno precej slaba, zaradi česar Slovenija še vedno dobiva kazni z evropskega sodišča za človekove pravice (kljub uvedbi projekta Lukenda). Mnogi se sprašujejo, ali je morda tudi preveliko število sodnikov razlog, da so ti pri svojem delu nekako »uspani«, kar pomeni, da je problem sodstva predvsem sistemske narave in ni povezan le s plačami. Zalarjevo stališče preseneča tudi zato, ker je minister za pravosodje Lovro Šturm lani predlagal zaposlitev dodatnih »začasnih« sodnikov, da bi s tem rešili problem zaostankov, vendar je predlog nato umaknil. Zalar

je na tiskovni konferenci v zvezi s stavko tudi dejal, da so razmere v pravosodju »kritične« in se še zaostrejuje, vladi pa so zadeve ušle iz rok, zato problem plačne politike v pravosodju prepušča ekipi, ki bo vladala v naslednjem mandatu. Po njegovih besedah je ustavno sodišče že postavilo kriterij dovolj visokih fiksnih plač, kar pomeni primerljivost plač sodnikov s plačami državnih funkcionarjev. Zanimivo pa je, da je predsednik vrhovnega sodišča Franc Testen, ki stavke ni podprl, opozoril na veliko obremenjenost sodstva in na nezasedenost nekaterih sodniških mest, glavni razlog pa naj bi bil neurejen plačni sistem, kar ogroža tudi projekt Lukenda.

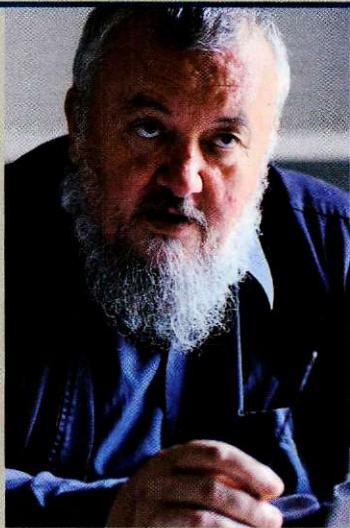
**Boj za privilegije** Seznam najvišjih plač v javnem sektorju kaže, da večjih razlogov za ugoditev zahtevam sodnikov ni, saj imajo nekateri predsedniki sodišč celo višjo plačo od predsednika vlade. Pri tem velja spomniti na dogodek izpred petih let, ko je nemški pravnik Norman Doukoff kot svetova-

lec Ministrstva RS za pravosodje po treh letih in pol izjavil, da se slovenski sodniki ukvarjajo v glavnem s ščitenjem svojih privilegijev in plač, s čimer je razjezil prav Aleša Zalarja, ki je bil tedaj predsednik sodniškega društva. Doukoffu so sodniki očitali izmišljene, neargumentirane in žaljive ugotovitve, vložili pa so tudi uradni protest pri nemškem veleposlaništvu ter pri vodji evropske delegacije pri nas. Vendar je bil to le vrh ledene gore, saj je Doukoff v intervjuju za Mladino dejal, da 18 mesecev čakanja »ni zaostanek, pač pa katastrofa«. Dejal je še, da so slovenski sodniki plačani razmeroma dobro. »In to ne v primerjavi z drugimi sodniki v tujini, ampak v primerjavi s slovenskimi delojemalci,« je še dodal. Doukoff je izrazil prepričanje, da slovenski sodniki delajo v dokaj dobrih razmerah, »mrgoli pa dodatkov in prostih dni za sobotno delo«, predvsem pa je razočaran nad njihovo miselnostjo, saj se v času, ko je deloval v Sloveniji, ni spremenila. Sicer pa je tudi Doukoff – tako kot pred dnevi Zalar – potrdil, da imamo v Sloveniji preveč sodnikov.

**Distanca opozicije** Kakor koli že, vlada je zaradi zahtev sodnikov v precej nerodnem položaju, saj se je komaj nekaj mesecev pred volitvami znašla pred enim najtršiš orehov socialnega dialoga, nad njo pa visi tudi grožnja, da bodo sodniki, ki so predsedniki volilnih komisij, bojkotirali volitve. To je sporno tudi za Zalarja, ki meni, da bi sodniki tako »vzeli za talce demokracijo in volivce«. Če pa bi vlada popustila zahtevam sodnikov, bi to opozicija zagotovo izkoristila, češ da vlada ruši ravnovesje pri plačah v javnem sektorju, zato ne preseneča, da so se opozicijske stranke nekako distancirale od sodniške stavke, omejujejo se le na kritiziranje vladne plačne politike. Bržkone se zavedajo, da bi s podporo sodnikom odgovornost za ureditev sodniških plač padla tudi na njihova ramena, po drugi strani pa je molk v zvezi s sodniško stavko dobro premišljena taktika, saj javno mnenje ni naklonjeno zahtevam sodnikov po višjih plačah. Ali bodo sodniške zahteve še poslabšale zaupanje Slovencev v sodstvo, bomo še videli. ■

#	organ	funkcija	povprečna plača (v EUR)	št. zaposl.	redna izplačila (v EUR)	izredna izplačila (v EUR)
1.	OKROŽNO SODIŠČE V MURSKI SOBOTI	Predsednik okrožnega sodišča III	7.596	1	7.596	0
2.	ZDRAVSTVENI DOM CELJE	Direktor ZD	7.183	1	7.183	0
3.	DELOVNO SODIŠČE V MARIBORU	Predsednik okrožnega sodišča III	7.054	1	7.054	0
4.	SPOŠNA BOLNIŠNICA NOVO MESTO	Strokovni direktor/strokovni vodja	6.935	1	6.935	0
5.	OKROŽNO SODIŠČE V MURSKI SOBOTI	Podpredsednik okrožnega sodišča III	6.843	1	6.843	0
6.	ZDRAVSTVENI DOM LENDAVA - EGESZSEGHAZ LENDVA	Direktor ZD	6.831	1	6.831	0
7.	SPOŠNA BOLNIŠNICA DR. FRANCA DERGANČA Nova Gorica	Direktor BOLN	6.680	1	6.680	0
8.	ZDRAVSTVENI DOM DR. BOŽIDARJA LAVRIČA - CERKNICA	Direktor ZD	6.667	1	6.667	0
9.	USTAVNO SODIŠČE REPUBLIKE SLOVENIJE	Predsednik ustavnega sodišča	6.596	1	6.596	0
10.	OKROŽNO DRŽAVNO TOŽILSTVO V MARIBORU	Vodja okrožnega državnega tožilstva II	6.509	1	6.509	0
11.	ZDRAVSTVENI DOM LENDAVA - EGESZSEGHAZ LENDVA	Namestnik direktorja	6.493	1	6.493	0
12.	RADIOTELEVIZIJA SLOVENIJA javni zavod, Ljubljana	Generálni direktor RTV SLO	6.400	1	6.400	4.459
13.	KABINET PREDSEDNIKA VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE	Predsednik vlade	6.361	1	6.361	0
14.	OKROŽNO SODIŠČE V MARIBORU	Podpredsednik okrožnega sodišča III	6.347	1	6.347	0
15.	OKROŽNO SODIŠČE NA PTUJU	Podpredsednik okrožnega sodišča III	6.290	1	6.290	0
16.	URAD PREDSEDNIKA REPUBLIKE SLOVENIJE	Predsednik republike	6.241	1	6.241	0
17.	DRŽAVNI ZBOR REPUBLIKE SLOVENIJE	Predsednik državnega zbora	6.225	1	6.225	0
18.	VARUH ČLOVEKOVH PRAVIC	Varuh človekovih pravic	6.160	1	6.160	0
19.	UNIVERZA NA PRIMORSKEM UNIVERZITA DEL LITORALE	Rektor UP	6.144	1	6.144	0
20.	AGENCIJA ZA ZAVAROVALNI NADZOR	Namestnik direktorja	6.124	1	6.124	0
21.	MINISTRSTVO ZA OBRAMBO REPUBLIKE SLOVENIJE	Načelnik GŠSV	6.063	1	6.063	0
22.	SPOŠNA BOLNIŠNICA JESENICE	Direktor GRD	6.034	1	6.034	0
23.	MINISTRSTVO ZA PRAVOSODJE	Minister	6.024	1	6.024	0
24.	BOLNIŠNICA TOPOLŠICA	Direktor BOLN	5.975	1	5.975	0
25.	MINISTRSTVO ZA ZUNANJE ZADEVE	Minister	5.927	1	5.927	0

Seznam plač javnih uslužbenec kaže, da so nekateri sodniki bolje plačani od predsednika vlade.



# Oblast za vsako ceno!

Dr. Stane Granda, foto: arhiv Demokracije

**Pred leti mi je neki novinar v Rimu, specialist za italijansko-slovenske odnose, pripovedoval, kako je bilo videti delovanje prvega slovenskega demokratičnega parlamenta. Poslanci Demosa so bili polni demokratičnega zanosa. Izžarevali so neverjetno narodno zavest, žal pa so bili mnogi povsem brez političnih izkušenj, zlasti delovanja v parlamentu. Formalno je bila takrat še skupščina. Dogajanje je opazoval z balkona. Poslanci iz vrst kontinuitete, prebarvani v razne kameleonske »demokratične« barve, so jim pri glasovanjih radi »pomagali« z izbiranjem glasovalnih tipk. Pogosto so te izražale mnenje, ki je bilo nasprotno njihovemu.**

**N**ekatere Demosove poslance je bilo sram to priznati in so molčali. Pono-vitev glasovanj se zaradi norčevanja in javnega prezira političnih nasprotnikov niso upali zahtevati. Številna glasovanja tako niso odražala dejanske volje poslancev. Novinar iz sosedne Italije se ni zgražal nad »prijaznostjo« poslancev kontinuitete, parlamentarni boj je pač parlamentarni boj, ki ne zahteva obzirnosti in kruto kaznuje neznanje. Pretreslo ga je njihovo neizmerno sovraštvo in prezir do Demosa, do sodržavljanov, političnih tekmecev. To je po njegovem mnenju prehajalo vse mogoče in dopustne oblike parlamentarnega boja. Napovedal mi je še hude težave pri oblikovanju slovenske demokracije in ni se motil. Gornji pogovor mi je prišel na misel, ko sem prebral, da je v teh dneh predsednik države razpisal državnozborske volitve. Spomnil sem se, kako so poslanci nekdanje oblastne koalicije težko prenesli poraz. Poskušal sem jih razumeti. Dvanajst let pač ni za odmet. Večina si je, vsaj navidezno, kmalu opomogla. Nekateri nikoli. Izstopajo predvsem »Kekec«, »Rožle« in »Dolfek«. Nekaterim damam, ki tudi ne morejo prikriti bolečine ob izgubi oblasti, ljudska duhovitost ali zloba ni dala nadimkov, zato jih ne bom imenoval. So predobro znane.

**Vloga opozicije** »Živela opozicija!« je temeljni postulat demokracije. »Dol z lažjo!« pa njen prvi pogoj. In tu vidim temeljni problem. Ni oblasti, ki bi bila idealna in ne bi delala napak. Pravilno je, da opozicija nanje opozori in jih uporabi v svoj prid. Slaboumna bi bila, če ne bi tako ravnala. Vojaške nabave so idealne za širjenje sumničenja, ker so praviloma netransparentne. Predvsem jim manjka končni nadzor nad izpolnjevanjem dogovora. Seveda pa je treba pri tem paziti, da ostanejo znotraj političnega boja, da ne umažejo strokovnjakov, razen če so za to več kot stoodstotni argumenti. Slovenska postkomunistična politika je v tem pogledu strahotno kruta. Ne izbira sredstev in ljudi, ko je treba braniti lastne kadre. Spominjam se svojega nekdanjega direktorja dr. Toneta Ferenca, ki so ga obdolžili sodelovanja pri poveljskih pobjah. Res je bil v formaciji, ki je to izvajala, in to za to, ker se ni

pravočasno priključil revoluciji. Imel je srečo, da je bil v njeni enoti, ki je takrat varovala komunikacije. Da bi razbremenili Mitjo Ribičiča, so časniki na prvi strani prinesli vest o njegovem nečednem delovanju. Moža je to silno potrlo. Po poklicni dolžnosti sem imel z njim kar nekaj dolgih pogovorov in potem sem kot predsednik Zveze zgodovinskih društev Slovenije objavil strokovno stališče. Tudi sodno je bil opran krivde. Objavljeno pa je bilo na način, ki tega namena ni dosegel. Prepričan sem, da je to nemalo pomagalo k njegovi prezgodnji smrti. Dejstvo, da so ga pustili na cedilu njegovi »partizani«, še več, da so ga načrtno zlorabili, je bilo zanj prehudo. Podobno usodo je nedavno doživel ugledni časnikar, ki jim je šel naproti. Nekdanja oblast veliko bolj sovraži »neprave« sodelavce in ljudi, ki jih poskušajo razumeti, kot odkrite nasprotnike. Prve pobije, druge obsodi na umiranje na obroke.

**Nravi ni mogoče menjati!** Neskončen bes do političnih nasprotnikov, predvsem do vodilne stranke sedanje vladne koalicije, prihaja nezadržno na dan. Predvolilni boj bo krut, zlasti v ozadju. Nasprotniki sedanje vlade ustvarjajo vtis, kot da gre za biti ali ne biti. V bistvu se ne motijo. Očitno so brez

**Neskončen bes do političnih nasprotnikov, predvsem do vodilne stranke vladne koalicije, prihaja nezadržno na dan.**

rezervnih načrtov, zlasti Socialni demokrati, če jim pohod na popolno oblast ne uspe. Človek bi bil pripravljen marsikaj vsaj delno razumeti, če bi bila sredstva političnega boja v nekih mejah. Ne morem sprejeti dejstva, da postaja predmet političnega boja slovenska osamosvojitvev in s tem slovenska država. Glavni ideolog Pahorjeve stranke je, sodeč po medijih, izjavil, da je bila slovenska osamosvojitvev instrument širše zarote proti Jugoslaviji in komunizmu. Avtor ni izviren, saj samo ponavlja nekaj let staro tezo Vinka Hafnerja. In stranka, ki zanika temeljne nacionalne interese, naj bi prevzela oblast? V nekaterih vprašanih gre dejansko za biti ali ne biti! Ne za dosedanje vlado! Za slovensko državo! Očitno želijo menjati temeljne družbene vrednote! Slovenska država ne bi smela biti predmet političnega boja!

Preseneča ali pa niti ne tudi opozarjanje na nevarnost totalitarizma, ki ga predstavlja sedanja vlada oziroma njen

## O avtorju

Dr. Stane Granda se je rodil leta 1948 v Novem mestu. Po maturi je na Filozofski fakulteti v Ljubljani študiral zgodovino in sociologijo, po diplomi pa je nadaljeval študij zgodovine. Po magistrskem delu o davčni obremenitvi slovenskega kmeta med letoma 1848 in 1914 se je zaposlil na Zgodovinskem inštitutu Milka Kosa na ZRC SAZU. Leta 1995 je doktoriral. Na omenjenem inštitutu raziskuje gospodarsko, politično in družabno zgodovino Slovencev od začetka 19. stoletja do 2. svetovne vojne. Kot predavatelj sodeluje na Filozofski fakulteti v Ljubljani in Šoli za slovenske študije Stanislava Škrabca v okviru novogoriške Politehnike. Že nekaj let je znan kot publicist. Je tudi predsednik programskega sveta RTV Slovenija.

predsednik. To je tako, kot bi Hitlerjevi duhovni dediči drugim očitali nacistična stališča. S tem samo dokazujejo, da kritičnega odnosa do resničnega in tudi lastnega totalitarizma niso nikoli zmogli. Lotevajo se tudi »frontovskega« pristopa. Njihov cilj naj ne bi bila le osvojitve oblasti, ampak vzpostavitev nove kvalitete življenja in političnega delovanja, kjer bo prednost imelo znanje oziroma sposobnost. Hkrati prihajajo prav iz njihovih vrst vesti o seznamu ljudi za »odstrel«. Na vrhu naj bi bilo vodstvo RTVS. To so nekajkrat o nujnosti takojšnje spremembe medijskega zakona tudi sami posredno potrdili. Osebnost, mislim povsem resno, bom srečen, če jim mednarodne okoliščine ne bodo dovoljevale ponovitve Roga, Teharij ... Tega niso nikoli obžalovali, še manj prevzeli odgovornost. Povzročitelji največje morije Slovencev so zanje še vedno izjemne zgodovinske osebnosti, narodni heroji ...

**Nova institucionalizacija pobalinstva!** Ob rušenju oblasti so nas marsikateri pobalinske akcije nekdanjih mladincev zabavale. Smeha je bilo konec, ko so se povzpeli na oblast in s svojo zabavo z državo omogočili največjo razlastitev Slovencev v zgodovini. Pokazalo se je, da nimajo niti osnovnih vrednot. Njihov filozof Žižek je kot take tudi sicer zanikal. Kdor hoče, lahko hitro uvidi, kako je bila tako vzpostavljena samo zabavna fasada, za katero se je odigralo betoniranje temeljev za »tovarišijsko« ekonomijo. Sedaj jo imamo in proti njej ni pravih sredstev. Šele sedaj je povsem jasno, kako so nekateri zakoni nastajali prav za potrebe »prihvatizacije«. Posebna pozornost je namenjena medijem. Šele sedaj povsem razumem mladostnega znanca, ki je bil v času nastopa Bajukove vlade direktor nekega lokalnega medija. Srečal sem ga pred filozofsko fakulteto, kjer je ves zasopel tekel proti Viču. Pojasnil mi je, da se boji, da se bo Bajuk polastil njegovega medija, zato hiti prodati del lastništva. Takrat je bil »za vsak primer« ustrezno »parkiran« tudi del lastništva Dela.

Ko je nastopila mandat sedanja vlada, je bila nova opozicija prepričana, da je vprašanje tednov, ne mesecev, kdaj se bo razletela in padla. Razni scenariji, katerih namen je bil povzročiti njeno labilnost in povečevanje njene ranljivosti, se niso izšli. Nato so nastopili »krti«, ki so omogočili kapitalu in za njim stoječi »tovarišiji«, da so se stvari začele odvijati v načrtovano smer. Rezultati so na dlani. Vlada je na medijskem področju neverjetno šibka. Kako so nasprotniki v tem pogledu brezkompromisni, kažejo napadi na njeno brošuro, v kateri je predstavila rezultate vladanja. Očitajo ji zlorabo davkoplačevalskega denarja. Če smo pred leti noč in dan iz vseh medijev zaznavali

»zgodbo o uspehu«, je bilo to normalno. Zgodba je smela krožiti in prepričevati ljudi, statistični podatki so očitno prenevarni.

**Milost namesto pravice** Pred slovensko osamosvojitvijo smo živeli v državi, kjer je oblast pripadala njenemu delavskemu razredu. Trdijo, kako velike pravice so imeli delavci, kako so bili zaščiteni. Resda je bilo marsikaj skregano z ekonomičnostjo poslovanja, toda to je bil del sistema, ki se je nato sesul sam vase. Nikjer na svetu ni niti en delavec dvignil roke v obrambo svoje oblasti. To je razgalilo njeno hipokrizijo. Privatizacija je razkrila, da so bili pri njej še posebno aktivni nekateri »vidni tovariši« nekdanji borci za delavske pravice. Stečajni, množično odpuščanje delavcev, manipulacije s certifikati ... Spominjam se zgodbe svoje mame. Kot delavka Laboda se je skupaj z drugimi leta odpovedala boljši plači, ker so gradili novo tovarno, nabavljali nove stroje. Obljubljali so jim, da bodo, potem ko bodo dosegli cilje, nagrajani. Seveda so bili. Še certifikate so jim pobrali s sladkimi besedami. Ostale so gole in bose. Srečo so imele tiste, ki so privatizacijo dočakale kot upokojenke.

Ko človek danes razmišlja o delavskem razredu v državah nekdanje »ljudske demokracije«, se čudi, kako so tamkajšnji delavci povsem neozaveščeni. Manjka jim samozavesti, ki je pri nas izpričana že v začetku dvajsetega stoletja. Delavstvo so besede o »njegovi« vladi popolnoma uspavali. Bili so naivni. Da mnoge še danes obvladuje to čustvo, je pokazalo tudi nedavno proslavljanje Titovega rojstnega dne v Kumrovcu. Ljudje so mu izražali hvaležnost, ker jim je toliko dal. Čigavo lastnino? Ali je niso delavci sami ustvarili? Znano je, kako so naši predniki skoraj po božje častili nekdanjega cesarja Franca Jožefa. Čeprav skoraj stoletje ni več med živimi, se odnos do vladarja ni spremenil. Nenavadno je, kakšna paternalistična čustva prevevajo ljudi na pragu

## V predvolilnem času bo zloraba demokratičnega primanjkljaja iz preteklosti znova pomembna.

21. stoletja. Veliko raje imajo »očete«, »voditelje« kot demokracijo. Zadnje ljubljanske županske volitve so kronski primer takih čustev. Kako težko je nekaterim prevzeti odgovornost za svojo usodo v lastne roke. Koliko časa bomo potrebovali, da bomo osvojili temeljne postulate demokracije? V predvolilnem obdobju bo ravno demokratični primanjkljaj iz preteklosti znova silno pomemben. Očitno bo njegovo zlorabljanje eno najmočnejših orožij tistih, ki želijo prevzeti oblast. Tudi položaj delavcev v tovarnah, ki jih imajo v lasti nekdanji tovariši, je bistveno slabši kot v tistih, ki jih je prevzel tuj kapital. Seveda so tudi izjeme. Kriminalne! Toda v tem primeru je odpovedala država, ki kriminala ni onemogočila. Tudi to je del zgodbe o uspehu.

**Ne se bati prihodnosti!** Najteže prenašam ljudi, ki jih je strah prihodnosti. Bojim se stanja, ko dobesedno odrevenijo in čakajo na rešitelje. V kakšne tragedije pripeljejo taka čustva, nam številne dokaze ponuja zgodovina 20. stoletja. Mnogi so bili prepričani, da je totalitarizem kljub svojim pomanjkljivostim za ljudi najprimernejši. Ni jim bilo treba misliti. Mnogi so resnično uživali, da so namesto njih mislili in odločali drugi.

Kako bo? Nikoli ni tako slabo, da ne bi moglo biti še slabše. Naloga politikov je, da ljudi prepričajo, da sami kujejo svojo prihodnost le, če so aktivni državljani. Rezultati sedanje vlade so takšni, da je na njih mogoče graditi boljšo prihodnost. Dovolj časa je še, da je to večini ljudi mogoče dopovedati. ▣



# Vsak mladostnik je svet zase

Gašper Blažič, foto: Gregor Pohleven

Pogovarjali smo se s psihoterapevtom Bogdanom Žoržem, ki od leta 1998 v Čepovanu vodi zasebni zavod za otroke, mladostnike in družine v stiski. Žorž je znan kot avtor številnih člankov ter knjig, med drugim zelo odmevne »Razvajanost«.



Pri vprašanih mladostniških kriz, še zlasti kadar se te kažejo kot povečane samomorilne ideje, si zato nikoli ne dovoljujem nikakršnih posploševanj – vsak mladostnik je svet zase!

**Vodite Mladinski dom v Čepovanu, kjer se srečujete z otroki in njihovimi družinami. Katere so najpogostejše napake staršev pri vzgoji?**

Tudi o tem težko sodim, saj ne delam raziskav. Lahko govorim le o lastnih izkušnjah, o mladostnikih in njihovih starših, s katerimi se srečujem. Naj tu povem, da se srečujem z dvema tipičnima oblikama, ki sta na nasprotnih polih. Srečujem mladostnike, ki so zavrti, utesnjeni zaradi pretrde, celo nasilne vzgoje (pa čeprav ima danes to nasilje lahko navzven čisto prijazen obraz), srečujem pa tudi vse več mladostnikov, ki so razpuščeni, prepuščeni sami sebi, neogljeni – starši so jih kot otroke razvajali, niso jih naučili samostojnega, odgovornega življenja, potem pa od njih pričakujejo prav to! Srečujem pa seveda tudi mladostnike, ki jih starši še kar naprej razvajajo ...

**Za vzgojo nekako velja, da je bila nekdanj bolj avtoritarna. Je morda sedaj bolj permissivna?**

Ta »nekdanj« zveni malce čudno! Toga avtoritarna vzgoja ni bila prevladujoč vzgojni vzorec od nekdanj, od pradavnine, ampak se je uveljavila s pojavom kapitalizma, pravzaprav s procesom razpadanja velike kmečke družine. Permissivna vzgoja se je pojavila kot nekak upor proti togi avtoritarni vzgoji v drugi polovici dvajsetega stoletja in je zelo hitro prevladala v zahodni kulturi kot »pravo«, »moderno«, napredno«. Žal je ta permissivna vzgoja druga skrajnost, ki je enako škodljiva

Po končani gimnaziji v Novi Gorici je leta 1971 diplomiral iz psihologije na ljubljanski filozofski fakulteti in se kasneje podiplomsko izobraževal iz »geštalt psihoterapije«. Kot psiholog in psihoterapevt se že od nekdaj ukvarja z vzgojnim svetovanjem in mladinskim prestopništvom, pri tem pa je razvil izviren družinski model terapevtske pomoči otrokom in mladostnikom. Do ustanovitve zavoda v Čepovanu nad Novo Gorico je delal na Centru za socialno delo v Novi Gorici. V mesečniku

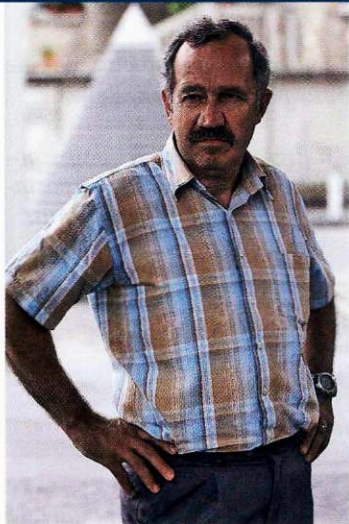
Ognjišče vsak mesec pripravlja redno rubriko.

**Vsak čas bo konec šolskega leta, za dijake zadnjih letnikov srednjih šol pa se je začela matura oz. zaključni izpit. To je tudi čas mnogih stisk, ki so povezane s pobegom od doma in celo s samomorom. Kje je razlog za tovrstna dejanja? Gre morda za prevelika pričakovanja staršev?**

Razlogov je zelo veliko, nikoli ni en sam. Razumem sicer, da si novinarji želite nekakih »kviz« odgovorov, kjer je »vse jasno«.

Vsaka mladostnikova stiska je svet zase, je svoja življenjska zgodba, in teh zgodb ne gre posploševati, še manj pa poenostavljati. Vsekakor pa so povezave tudi s pričakovanji staršev. Tako na primer pogosto srečujem mladostnike v resnih mladostniških krizah, pri katerih se izkaže, da jim starši ne postavljajo jasnih zahtev – od njih pa veliko pričakujejo! Še vedno srečujem mladostnike, ki so jih starši prignali v stiske s prevelikimi zahtevami po popolnosti, po tem, da so najboljši, da ne delajo napak.

kot toga avtoritarna vzgoja. In kar je hudo, čeprav se danes tega pravzaprav zavedamo vsi, ki se ukvarjamo z vzgojo, je permisivna vzgoja še vedno prevladujoča. Najhuje pa je, da se najbrž delež otrok, ki so žrtve najhujših oblik toge avtoritarne vzgoje z nasiljem in zlorabami, z uveljavitvijo permisivne vzgoje ni kaj prida zmanjšal! Žalosten paradoks torej: čim bolj poskušamo biti ozaveščeni, napredni, sodobni, čim bolj poskuša znanost izboljšati vzgojo, več je vzgojnih napak in zablod, več otrok in mladostnikov je v stiski!



otroka«. Šola po otrokovih željah bi bila pač takšna, kjer ne bi nič delali, kjer bi se samo igrali, zabavali, kjer ne bi nič spraševali, ocenjevali ... Seveda pa je dolžnost šole, da to dela na otroku čim bolj prijazen način, vendar ne na škodo svoje avtoritete in avtonomije!

### **Kakšno avtoriteto sploh ima dandanes šola?**

Teško je govoriti o avtoriteti. Tradicionalna avtoriteta je izhajala iz tega, da je učitelj pač imel znanje, in če je učenec želel priti

dejal, dodobra izničili. Za rešitev iz te krize bi morali pravzaprav šolo kot tako na novo postaviti – dosedanja je preživela!

**Pogosto se dogaja, da se mladostniki kljub še tako dobri vzgoji staršev oddaljijo od vrednot, v katerih so jih vzgajali. Je mogoče reči, da so dandanes zunanji vplivi tako močni, da lahko izničijo dosežke staršev?**

Od nekdaj so bili navzoči tudi zunanji vplivi. V vsej človeški zgodovini se je dogajalo, da so se otroci, ko so odraščali in od-

Čim bolj poskušamo biti ozaveščeni, napredni, sodobni, čim bolj poskuša znanost izboljšati vzgojo, več je vzgojnih napak in zablod, več je otrok in mladostnikov v stiski!

**Kaj pa vzgoja v šolah? Številni učitelji se pritožujejo, da imajo zelo omejena pooblastila glede vzgojnih ukrepov. Po drugi strani pa starši nemalokrat podpirajo otroka tudi pri napačnih dejanjih.**

To je začaran krog! V prispodobi bi dejal, da je duh ušel iz steklenice! Kar nekaj desetletij smo postavljali na prvo mesto otrokove (šolarjeve) pravice pa pravice staršev ... No, kar

imamo danes, je posledica prizadevanj za »prijazno šolo«, »šola po meri otroka« in še kup podobnih parol trosimo okoli! Šola mora predvsem učiti, pripravljati otroke na odraslost. To ni vedno »prijazno« in »po meri

do tega znanja (ali če so to hoteli njegovi starši), je moral sprejeti to avtoriteto. Danes je dostop do znanja veliko lažji, šola nima več monopola nad znanjem, zato avtoriteta ni več samoumevna. Poleg tega smo jo, kot sem že

rasi, oddaljevali od vrednot, v katerih so bili vzgajani. Zdi pa se, da je danes to še bolj vidno. Tudi razlogov za to je več. Eden je prav gotovo ta, da so danes zunanji vplivi večji, močnejši (mediji, vrstniški vplivi ...). Drugi je kult

**DELEŽ MODRE ENERGIJE  
V IZBRANEM PAKETU ZNAŠA LE  
0,00417 € na kWh  
1 SIT na kWh**

**Modri mislimo  
na jutri**

[www.modra-energija.si](http://www.modra-energija.si)

### **TUDI VAŠE GOSPODINJSTVO LAHKO PRISPEVA K LEPŠI PRIHODNOSTI!**

Odločite se za nakup okolju prijazne električne energije iz obnovljivih virov slovenskih rek. Modro energijo pridobivamo v hidroelektrarnah, ki ne obremenjujejo okolja in tako prispevajo k ohranitvi narave in živalskih vrst.

**Pridružite se skupnosti,  
ki aktivno skrbi za zdravo okolje!**

Mesečni strošek nakupa Modre energije je nizek – predstavlja približno ceno ene skodelice kave.

**Modra energija**  
Obnovljivi viri sedanjosti in prihodnosti

VEČ INFORMACIJ PRI VAŠEM DOBAVITELJU ELEKTRIČNE ENERGIJE:  
HSE 01 470 41 00 • ELEKTRO LJUBLJANA 01 430 42 70  
ELEKTRO MARIBOR 02 220 01 15 • ELEKTRO CELJE 03 420 14 10  
ELEKTRO PRIMORSKA 05 333 33 50

**hse**  
Holding Slovenske elektrarne d.o.o.

**Elektro Ljubljana**

**ELEKTRO MARIBOR**

**Elektro Celje**

**ELEKTRO PRIMORSKA**

► napredka, ki ga goji naša civilizacija, nejasno prepričanje, da je vse, kar je staro, zastarelo, nazadnjaško, in da je vse, kar je novo in moderno, napredno in dobro! Tretji je tudi ta, da vzgoja vrednot znotraj družinskega kroga ni več tako trdna, kot je bila včasih, da je že vzgoja v družini veliko ohlapnejša. Tudi tega, da praktično ni več velike družine, ki bi omogočala širino pri vzgoji vrednot, ni več!

### **Kakšno nevarnost pa pomeni neenotnost staršev pri vzgoji?**

Mislím, da temu pripisujemo prevelik pomen. Na neki način je neenotnost celo potrebna, saj se otrok tako uči, da imajo različni ljudje različna stališča in poglede, da različno razmišljajo. Problem neenotnosti postane vzgojni problem takrat, ko si roditelja zaradi neenotnosti drug drugemu znižujeta avtoriteto, ko se zaradi te neenotnosti spopadata, otrok pa postane nekako bojno polje teh spopadov.

### **Znani ste po študiji o razvajenosti. Opaziti je mogoče, da mnogi starši lastnim otrokom popuščajo »iz ljubezni«. Kje je meja ljubezni pri vzgoji?**

Tudi to je zabloda našega časa. Starši nikoli ne razvajajo »iz ljubezni«, če imajo otroka res radi, mu ne bodo povzročali toliko hudega, kot mu povzročajo s svojim razvajanjem. Tudi iz ljubezni popuščajo, saj vemo, da ljubezen



saj jim okolje ne namenja tolikšne pozornosti, kot jo pričakujejo!

### **Ali drži, da so edinci bolj izpostavljeni nevarnosti, da postanejo razvajeni, ali je to le mit?**

Ne, to ni mit, to drži! Če nič drugega, za edinca imajo starši več časa, poleg tega edinec nima potrebe, da bi kar koli delil s svojimi brati ali sestrami. Vendar to ne pomeni, da je vsak edinec »nujno« razvajen, tudi edinca lahko starši vzgojijo brez razvajanja.

### **Kaj pa samopodoba staršev? Tony Humpreys v knjigi »Otrok**

## **Z razvajanjem otroku dajemo sporočilo, da mu je dovoljeno vse, da zanj ne obstajajo meje, da lahko vse dobi brez truda in brez odrekanja ...**

odpušča! Vendar je to tista mera popuščanja, ki je v vzgoji na mestu, saj otrok dela tudi napake, ki jih morajo starši razumeti. Meja med takim popuščanjem in razvajanjem je v sporočilu, ki jim ga dajemo. Z razvajanjem otroku dajemo sporočilo, da mu je dovoljeno vse, da zanj ne obstajajo meje, da lahko vse dobi brez truda in brez odrekanja ...

### **Opozarjate, da narcisizem in razvajenost nista eno in isto, sta pa povezana.**

Narcisizem je klinična kategorija, ki ima svoje korenine v otrokovem zgodnjem otroštvu, v pomanjkanju ljubezni. Razvajanje oblikuje podobne osebnostne poteze – pač zato, ker starši z razvajanjem otroku posvečajo pretirano pozornost, naklonjenost, nežnost, zaščito ... Tak otrok postane tudi negotov, ne uspe mu zgraditi svoje lastne notranje opore, in postane odvisen, lahko bi celo rekli zasvojen s pozornostjo drugih.

### **Kakšne dolgoročne posledice ima lahko razvajenost?**

Razvajeni ljudje so nestanovitni, nezanesljivi, egoistični, zahtevni – tako jih vidi okolje. Sami pa so nesrečni, nezadovoljni, razočarani, počutijo se izdani, ogoljufani,

### **in samozavest« trdi, da ima slaba samopodoba staršev velik vpliv na samopodobo otrok.**

Otrok vedno odslkava osebnost staršev – v vzgojnem procesu posnema tudi načine odzivanja staršev na različne zunanje dogodke: na obremenitve, na zavrtnitve, na razočaranja ... Vse to v veliki meri oblikuje samopodobo.

### **Ankete kažejo, da se čedalje več mladostnikov spušča v spolne odnose oz. vse prej vstopajo v svet spolnosti. Kje je razlog za takšno vedenje?**

Ne vem, ali to drži! Ankete in raziskave nam prinašajo zelo različne izsledke. Očitno je to tako občutljivo področje, da je veliko vprašanje tudi metodološki pristop pri raziskavi. Vsekakor pa smo pričče velikim spremembam tudi na področju spolnosti. Rad verjamem, da je detabuizacija spolnosti v dvajsetem stoletju prinesla veliko pozitivnega, a tudi veliko negativnega. Otroci prihajajo nekontrolirano do spreverženih informacij o spolnosti, vse bolj pa se spolnost ponuja samo kot zabava, sprostitiv ... in otroci pač to sprejemajo. Posledica tega ni le prezgodnja spolnost, ampak tudi nezainteresiranost za spolnost, je tudi iskanje »posebnosti« v spolnosti, kar vodi k spolni spreverženosti ...

### **Kakšne posledice ima lahko prezgodnji vstop v svet spolnosti?**

Nezaželenih posledic je veliko: prezgodnja nosečnost pri dekletih, ki kljub spolni vzgoji vstopajo v spolnost nekritično, nepremišljeno; razočaranja, ki jih poskušajo mladi premagovati s promiskuitetnim vedenjem; nepriljubljenost na sklepanje resnih partnerskih zvez in še marsikaj bi lahko našteali. Iz svojih poklicnih izkušenj pa bi rad omenil še eno posledico, o kateri neradi govorimo, to so spolne zlorabe med vrstniki, ki se dogajajo na različnih žurkah. Fantje si pač »privoščijo zabavo« z dekletom, čeprav ta na to ni pripravljena, si tega ne želi. Ampak fantje tega sploh ne doživljajo kot zlorabo – zanje je pač to le del zabave!

### **Zdi se, da je tradicionalno pojmovanje družine v krizi. Čedalje več je razvez, s tem pa tudi otrok, ki živijo pri enem od staršev. Je družina res v krizi?**

Vedno rad poudarjam, da družina ni v krizi. Vse raziskave kažejo, da so družinske vrednote še vedno v vrhu lestvice vrednot. Težava je pri današnjem človeku, ki je individualist, ki goji nekak spreveržen kult osebne svobode ... Razveze kažejo prav to, saj se mnogi zakonci kmalu po razvezi odločajo za nove zakonske zveze. Iščejo torej družino, a se niso pripravljene prilagajati in odrekati, kar od njih zahteva družina.

### **Vse bolj se govori tudi o t. i. istospolnih družinah. Kaj bi na primer pomenilo za otrokov psihični razvoj, če bi imel »dva očeta« oz. »dve materi«?**

Lahko bi le ugibal, saj nimamo na voljo dovolj empiričnih podatkov o tem. Osebnostem proti takim družbeno podpiranim eksperimentom. Sem tradicionalist, sledim zgodovinskemu izročilu in modrosti, ki se je izoblikovala v tem izročilu. Verjamem, da otrok potrebuje oba roditelja, tudi za oblikovanje svoje lastne spolne identitete. Ne verjamem, da je homoseksualnost izključno stvar dednosti, genov, ampak sem prepričan, da igrajo pri tem zelo veliko vlogo vzgojni vplivi, predvsem razmere, v katerih otrok odrasča. ■

FM 102.1  
99.5 MHz  
stergo RDS

**Radio VIVA**

M.Sobota tel: 02/537-1949

Slave Klavora 1  
9000 Murska Sobota  
Slovenija  
tel.: 02/537 1949  
fax.: 02/537 1948  
GSM: 041/34 66 46  
GSM: 031/34 51 51  
http://www.radio-viva.com  
e-mail: viva@radio-viva.com





# Zloženska Slovenija danes

Vida Kocjan, foto: Gregor Pohleven, arhiv Demokracije

**Opozicije v resnici na noge ni dvignila barva zloženske Službe vlade RS za razvoj, temveč jo je zmotila vsebina, ki z argumenti dokazuje uspehe te vlade in razvoj države.**

Služba vlade za razvoj je pretekli teden v vsa slovenska gospodinjstva poslala zloženko, v kateri je povzela podatke, ki kažejo, v kateri stopnji razvoja je danes Slovenija. Hkrati je objavila najpomembnejše kazalnike, ki jih je ob svojem nastopu po prejšnjih parlamentarnih volitvah vlada obljubila leta 2005, ter na kratko prikazala, katere obljube so uresničene, kaj se je v tem času dogajalo in kje smo leta 2008. Na podlagi vsega tega so makroekonomisti ocenili, da je Slovenija danes uspešna država, da so bili v času te vlade narejeni veliki koraki naprej, da ostajamo skrbna država, kjer ima veliko več ljudi delo, plače in pokojnine so pravičnejše, spodbujajo se podjetni, več denarja se vlaga v znanje, izobra-

*Nekatere je zmotila zloženska, v kateri so predstavljeni triletni dosežki vlade.*

ževanje je boljše, davki so nižji, država pa cenejša.

**Motijo jih barve** Zaradi rumeno-modre barve (barva vladajoče stranke in EU) je zloženska zelo zmotila nekatere v opoziciji, saj menijo, da je to predvolilna poteza največje vladajoče stranke SDS. O vsebini opozicija ni govorila, na dosežke namreč nima pripomb. Motijo pa jo podrobnosti, kot je med drugim ta, da pri imenu Janeza Janše ni navedeno, da je predsednik vlade.

**Kratkovidnost** Na vse to so se odzvali v vladni službi za razvoj (vodi jo Žiga Turk), ki je zlož-



ko pripravila. Dejali so, da so rezultati gospodarskih in socialnih reform dobri in da je to dobro za

Slovenijo. »Opozicija očitno misli, da to ni dobro zanjo,« pravijo in dodajajo, da je takšno gledanje kratkovidno. Po mnenju vladne službe bi se morali vsi znati veseliti uspehov države. V službi za razvoj še pojasnjujejo, da je njeno poslanstvo v vladi skrb za razvoj, ki ne sme biti nikoli strankarsko kratkoviden.

**Zgolj nadaljevanje** Vlada je že leta 2005 sprejela Strategijo razvoja Slovenije ter okvir gospodarskih in socialnih reform, junija 2006 je državljanu obvestila o načrtih, pretekli teden pa še o rezultatih strategije in reform v upanju, da bo okrepila razumevanje o potrebnosti modernizacije in sprememb. Na očitke, da se publikacija ujema s

**Kaj pomeni znižanje javne porabe za 4,5 % BDP?**

To pomeni 163 milijonov evrov, kar je enako ceni približno 1.086 povprečnih dvosobnih stanovanj v Ljubljani.



Žiga Turk, minister brez listnice



Borut Pahor je z Mitjem Gasparijem ubral drugo pot kritiziranja.



France Krizanič, direktor in solastnik EIPF

► celostno grafično podobo SDS, so v vladni službi odgovorili, da se z »obreganjem ob rumeno in modro barvo, ki nista samo barvi SDS, ampak tudi barvi EU, poskuša vnašati razdor med vladne stranke, ki imajo vse za sluge za uspehe«.

**Podrobnosti** Po prepričanju vladne službe za razvoj so za uspeh deloma zaslužne tudi opozicijske stranke, ki so sodelovale v odboru za reforme, in to jim v zloženki tudi priznajo. Nikjer pa v njej ni omenjena nobena stranka, ne vladna ne opozicijska. Služba še poudarja, da so njene barve od prvega dne enake, saj sta modra in rumena barvi čisto vseh dokumentov, ki so jih izdali v tej službi. Pravijo še, da pri brošuri ne gre

## Razprava v teku

Slovenska gospodinjstva so prejela brošuro, v kateri vladna služba za razvoj predstavlja razvojne rezultate vlade z naslovom Slovenija danes. Vendar brošura omogoča zgolj enosmerno komunikacijo, ki v dobi interneta ni dovolj. Zato so na spletu zagnali še blog, da bi na ta način odprli široko razpravo o dosežkih, neuspehih in prihodnjih nalogah. Razprava bo potekala do 18. 7. 2008, nato pa bo narejen povzetek, ki bo objavljen na istem spletnem naslovu ter poslan resornim ministrstvom.

Vir: Služba Vlade RS za razvoj

»za enosmerni tok propagande in da politizacija razvoja ne koristi nikomur. Glede očitka stranke Zares, da se Janez Janša v brošuri ni podpisal kot predsednik vlade, pripravljavci zloženke opozarjajo, da »nihče v brošuri ni podpisan s funkcijo, ne le Janez Janša, temveč samo z imenom in priimkom, npr. Žiga Turk, in na zadnji strani brošure vsi podpisniki svojih citatov: Borut Pahor, Milan Kučan, Danilo Türk, Jože P. Damijan, Franjo Bobinac, Jože Colarič ...«

**Mladi mladim** V zvezi z zloženko so se oglasili tudi nekateri drugi. Med njimi Slovenska demokratska mladina (SDM), ki se je odzvala na kritike MLD, podmladka LDS, ki pravi, da je zloženka le propaganda vlade in



**Borut Pahor in njegova SD zanjajo dosežke vlade, da bi se po volitvah dokopali do oblasti, in trosijo prazne obljube.**

vladne stranke SDS, narejena na stroške davkoplačevalcev. Mladi so torej odgovorili mladim. SDM je tako v sporočilu za javnost zapisala, da je razočarana nad nekaterimi napadi, ki so jih na zloženko Slovenija danes naslovile opozicijske stranke. Pri tem poudarja, da so v zloženki predstavljeni dosežki vlade, ki jo sestavljajo vse politične stranke vladne koalicije. »Razumemo, da Mlado liberalno demokracijo skrbijo uspešni do-

Zloženko je pripravila Služba Vlade RS za razvoj.

sežki te koalicije, ki jih vlada predstavlja v zloženki, saj takih projektov vlada pod vodstvom LDS ni nikoli dosegla, kaj šele da bi jih lahko predstavila širši javnosti,« je v sporočilu za javnost zapisala SDM, ki meni, so navedbe, da se zloženka ujema s celostno grafično podobo SDS, smešne. »Prepričani smo, da v LDS in MLD dobro vedo, kakšna je celostna grafična podoba SDS. Kolikor pa jim le-ta ni znana, jih pozivamo, da si ogledajo posamezne elemente le-te (npr. glasilo SDS Nova pot, internetno stran ipd.),« še piše v sporočilu. SDM je pojasnila, da so na zadnji strani zloženke navedene izjave ključnih akterjev leve sredine. »Ta argument ne zdrži kakršnega koli namigovanja na promocijo SDS. Podmladek LDS je tako jasno pokazal, da je napad na zloženko protest dejstvu, da zloženka ne citira nobenega veljaka iz vrst LDS,« so še prepričani v podmladku SDS.

**Pahor prezrt** V LDS so bili torej zelo glasni glede barv zloženke. Veliko nejevolje je bilo čutiti tudi v stranki Zares, ki jo vodi Gregor Golobič, in sicer zaradi uporabe slogana, barv in drugih elementov ter dejstva, da se Janez Janša v brošuri ni podpisal kot predsednik vlade, kar po njihovem prepričanju kaže, da gre za nenamensko porabo davkoplačevalskega denarja za volilne namene stranke, ki sicer razglša, da volilne kampanje ne vodi. Zares je še dodal, da bo preučil možnost prijave tega primera računskemu sodišču. Nič



Golobičevu stranko Zares v resnici motijo uspehi vlade.



LDS je svojo kritiko izrazila skozi podmladek.

pa o vsebini. Povsem drugače so se odzvali v SD. Borut Pahor je sklical tiskovno konferenco, na kateri je dejal, da je SD ob objavi vladne ocene razvojnih rezultatov ocenila dosežene izide pri razvojnih reformah, moti pa jih, ker so v njej zapisani le pozitivni rezultati, neuspehom pa so se izognili. »Brošura bi bila primeren izdelek, če bi poleg rezultatov, ki so za vlado ugodni, opozorila tudi na rezultate, ki za Slovenijo predstavljajo problem in izziv za prihodnost,« je skladno s svojim znanim leporečjem dejal Pahor. Mitja Gaspari, uradni koordinator za ekonomski del programa v SD, pa je dejal, da mora biti gospodarska rast, če naj bi bila ugodna za večino državljanov, nujno uravnotežena in vzdržna. Ob vsem tem so še naštevali, kaj vse bi bilo treba narediti, kakšne agencije bi bilo še treba ustanoviti in podobno. France Križanič, solastnik in direktor Ekonomskega inštituta Pravnih fakultete (EIPF), pa je dejal, da je

gospodarska rast pokazala problem, ki ni samo slovenski, to je, da je ustvarila predvsem slabše plačana delovna mesta.

### EIPF podaljšana roka SD

EIPF je v tem času izdal svojo brošuro z naslovom Gospodarska gibanja, v kateri navajajo, da »gre lahko pri letošnjem proračunskem presežku za 'namerno zavajanje'. S tem so posredno pljunili na vse podatke, ki jih je v zloženki objavila vladna služba za razvoj. Na prefinjen način so torej med ljudi vrgli tezo, da vlada zavaja. Pahor je prek svojih ljudi (Križanič in Gaspari sta zaposlena na EIPF) nizkotno diskreditiral vlado. Dodajmo, da so se na zapise EIPF nemudoma odzvali na ministrstvu za finance in pojasnili, da so navedbe EIPF zavajajoče in neobjektivne.

Pojasnili so, da je ministrstvo predvideni presežek državnega proračuna pripravilo na podlagi realnih makroekonomskih izhodišč in na podlagi konservativ-



V SDM (podmladek SDS) so ugotovili, za kaj gre.

**Kakšna je resnica?** Z rebalansom proračuna je tako predvideno znižanje izdatkov v skupni višini okoli 134 milijonov evrov. S takšno fiskalno politiko je vlada prvič v zadnjih desetih letih dosegla proračunski presežek v višini 0,3 odstotka bruto domačega proizvoda (BDP) in znižala primanjkljaj celotnega

bodo udeležbo celotnih prihodkov širšega sektorja države med letoma 2004 in 2008 po metodologiji ESA-95 znižali kar za 2,2 odstotne točke BDP: s 44,2 odstotka BDP v letu 2004 na 43,2 odstotka v letu 2007, v letu 2008 pa po sedanjih ocenah na 42 odstotkov BDP, kar se v zgodovini samostojne Slovenije še

Morda nekatere iz SD, LDS in Zaresa rdeče-bela zloženka ne bi motila, modro-rumena, ki je tudi barva EU, pa jih moti. Morda bi bilo bolje, če bi bila na njej natisnjena srp in kladivo.

nega načrtovanja prihodkov, kar pomeni, da je upoštevalo vsebinsko oceno različnih možnosti zmanjšanj kot tudi povečanj prihodkov državnega proračuna. Na drugi strani pa so se v rebalansu zmanjšali odhodki za blago in storitve ter za nekatere transferje in za investicije.

sektorja države na 0,07 odstotka BDP, kar je za dobri 2 odstotni točki manj kot ob prevzemu mandata vlade leta 2004. Ob postopnem zniževanju proračunskega in celotnega primanjkljaja širšega sektorja države pa na ambicioznost vladne javnofinančne politike kaže tudi to, da

ni zgodilo. Vlada skozi celotno obdobje svojega mandata znižuje tudi odhodke širšega sektorja države: s 46,5 odstotka BDP v letu 2004 na 43,3 odstotka v letu 2007 ter na 42,1 odstotka v letu 2008. To pomeni za okoli 4,5 odstotne točke BDP v zadnjih štirih letih. **D**



Finančni minister Andrej Bajuk

# Kakšna bo osrednja Slovenija?

Damjan Popič, foto: Gregor Pohleven, arhiv Demokracije

**Nedavno je na temo pokrajin potekala okrogla miza, kjer je bilo največ besed namenjenih predlagani osrednjeslovenski pokrajini, saj gre za največjo pokrajinsko enoto z najmanjšo stopnjo splošnega konsenza o njeni končni podobi.**

**P**rojekt uvedbe pokrajin je dober in nujen, je bila skupna ugotovitev okrogle mize, ki jo je na temo osrednjeslovenske pokrajine v Ljubljani pripravil urad za lokalno samoupravo. Po mnenju udeležencev okrogle mize prinašajo pokrajine hitrejši razvoj, prenos avtonomije in več finančnih sredstev, s katerimi bi lahko pokrajine svobodneje razpolagale. Kljub tej ugotovitvi pa so se mnenja o podobi osrednjeslovenske pokrajine zelo razlikovala.

**(Ne)enotnost mnenj** Kot je v uvodu okrogle mize, ki so se je poleg predstavnikov vlade udele-

žili tudi župani, gospodarstveniki in drugi nosilci razvoja predlagane pokrajine, dejal predsednik vlade Janez Janša, je Slovenija, čeprav na lokalni ravni vlada veliko soglasje o tem, da pokrajine potrebujemo, še vedno pred dilemo, ali naj regionalizacijo uvedemo ali ne. Po njegovo so vse razprave o tem legitimne in potrebne, vendar veliko izbire ni. Pokrajine so po njegovem mnenju edini pravi

instrument in porok za enakomernejši in hitrejši razvoj vseh delov Slovenije.

Po premierjevi oceni predlog opozicije, po katerem bi ljudi na referendumu spraševali, koliko pokrajin si želijo, ni smiseln. Javnomenjske raziskave, ki jih je o tem naročila vlada, so namreč pokazale, da vsak volivec zagovarja svojo pokrajino. Tako je bil tipičen odgovor anketiran-

cev, da podpirajo svojo pokrajino in pa morda še dve, zaradi česar se je vlada odločila, da se volivci odločajo na lokalni ravni. Tako se bodo odločali, ali podpirajo uvedbo predlagane pokrajine, v kateri živijo, ali ne.

Izid prihajajočega referenduma o pokrajinah bo po premierjevih besedah vladi zelo koristil, ko bo pripravljala krovni zakon o pokrajinah. Tega bo vlada v parlamentarni postopek poslala takoj, ko bo znan izid referenduma. Glede na to, da je od referenduma do jesenskih državnozbornih volitev še kar nekaj časa, je uvedbo pokrajin smiselno pričakovati že v tem vladnem mandatu.

**Pokrajine so edini pravi instrument in porok za enakomernejši in hitrejši razvoj vseh delov Slovenije.**



**Premier Janez Janša: Pokrajine lahko uvedemo že v tem mandatu.**



Minister Ivan Žagar

vanju proti predlogu pokrajine bodo občane pozvali še nekateri drugi župani.

**Dvoličnost kompromisov** v severnoljubljansko pokrajino bi se po besedah župana Toneta Peršaka vključil tudi Trzin. Peršak meni, da je število zdaj predlaganih pokrajin preveliko. Tudi marsikje druge se pojavljajo želje, da bi bilo pokrajin manj, vendar si le redko kateri lokalni predstavnik želi, da bi bila njegova pokrajina večja, kar je v neki meri tudi odraz informativnih anket, ki so jih izvedli predlagatelji zakona – torej individualna podpora svoji pokrajini, drugim pa ne.

Glede predlagane osrednjeslovenske pokrajine, ki so ji posvetili dobršen del okrogle mize, je premier dejal, da je bilo oblikovanje pokrajinskega zemljevida v tem delu najtežje, saj med občinami o njem ni bilo soglasja. Prvotni predlog vlade je predvideval uvedbo dveh pokrajin na tem območju, a se je vlada zaradi pomanjkanja konsenza odločila predlagati enotno pokrajino. Osrednjeslovenska pokrajina bi iz naslova primerne porabe in davka od dohodkov pravnih oseb dobila skoraj 165,5 milijona evrov.

Osrednjeslovenska pokrajina je največja med predlaganimi. Zajema občine Bloke, Borovnica, Brezovica, Cerknica, Dobropolje, Dobrova-Polhov Gradec, Dol pri Ljubljani, Domžale, Grosuplje, Horjul, Hrastnik, Ig, Ivančna Gorica, Kamnik, Kočevje, Komena, Kostel, Litija, Logatec, Log-Dravomer, Loška dolina, Loški Potok, Lukovica, Medvode, Mengeš, Moravče, Osilnica, Ribnica, Sodražica, Škofljica, Šmartno pri Litiji, Trbovlje, Trzin, Velike Lašče, Vodice, Vrhnika in Zagorje ob Savi. Večina županov je mnenja, da je nesorazmerno velika v primerjavi z drugimi. Občine severno in vzhodno od Ljubljane predlagajo, da bi se povezale v severnoljubljansko pokrajino, medtem ko se kočevske, ribniške, notranjske in nekatere druge nagibajo k temu, da bi se povezale v južnoljubljansko.

besedah župana Metoda Ropreta se bodo lahko do predloga natančneje opredelili po srečanju s predstavniki vlade, za občino Brezovica pa je bil boljši prejšnji predlog pokrajine, ki jo je sestavljala Ljubljana s primestnimi občinami. Občine severno in vzhodno od Ljubljane si želijo lastne, severnoljubljanske pokrajine. Prepričani so, da bi bila takšna pokrajina z okoli 160 tisoč prebivalci primernejša, saj imajo občine, ki so neformalno povezane v t. i. podjetni regiji, poleg njih pa še Litija, Dol pri Ljubljani, Šmartno pri Litiji in verjetno tudi Zagorje ob Savi, največ skupnih interesov.

Meni, da bi bili skupaj močnejši pri dogovarjanju in iskanju skupnih perspektiv z mestno občino Ljubljana, predvsem pri razreševanju problematike prometne infrastrukture, cest in železnice.

S predlagano pokrajino se ne strinjajo niti v Litiji, ampak bi se želeli vključiti v severnoljubljansko pokrajino. »Občane bomo pozvali, naj se udeležijo referendumu in z glasovanjem proti predlagani pokrajini omogočijo, da zakonodajalec v nadaljevanju upošteva našo odločitev, da mora spremeniti rešitev na našem območju,« pravi litijski župan Franci Rokavec. K udeležbi in glasovanju

Župani nekaterih občin južno od Ljubljane, predvsem kočevskih, ribniških in notranjskih, menijo, da bi se hitreje razvijali v okviru manjše, južnoljubljanske pokrajine. »Osrednjeslovenska pokrajina se razteza od severne do južne meje, kar pomeni, da bo zelo težko oblikovati razvojna izhodišča celotne pokrajine,« je prepričan župan Kočevja Janko Veber, za katerega bi bila sprejemljiva pokrajina, v kateri bi bile ribniške, kočevske in notranjske občine ter tiste v okolici Turjaka.

Veber je dejal, da pripravljajo predlog za ustanovitev pokrajine od Notranjske do Kolpe, ki naj bi ga na srečanju predstavnikov vlade z nosilci razvoja predlagane osrednjeslovenske pokrajine predstavili predsedniku vlade Janezu Janši. »Nekaj sestankov o tem smo že imeli, a dokončnega soglasja nismo dosegli, samo za kočevsko-ribniško območje smo si bili enotni glede potreb,« je dodal Veber.

Čeprav je osrednjeslovenska pokrajina ta čas deležna zdaleč največ medijske pozornosti, pa pogovori in usklajevanja pred referendumom potekajo tudi v drugih regijah. Vlado predstavniki so tako prejšnji četrtek obiskali Koroško ter se pogovarjali z lokalnimi predstavniki in nosilci razvoja. Skupna ugotovitev je bila, da pokrajine oziroma uvedba koroške pokrajine slednji zagotavlja avtonomijo in večje možnosti za razvoj. V teh in naslednjih dneh bodo še potekala srečanja s predstavniki regij in iskanje kompromisnih rešitev. ■

**Množica različnih interesov** S predlogom pa se popolnoma strinja grosupeljski župan Janez Lesjak. Prepričan je, da so smiselne samo velike pokrajine. »Očitno še nismo dojeli, zakaj pokrajine sploh potrebujemo, in se ne znamo dvigniti nad miselnost o majhnosti,« meni Lesjak. Dejal je še, da tudi izločitev mestne občine Ljubljana nima pravega pomena, saj se bo po njegovem mnenju morala povezovati z osrednjeslovensko pokrajino tako glede prometne kot druge infrastrukture.

Na Brezovici jasno izoblikovanega stališča do osrednjeslovenske pokrajine še nimajo. Po



Vladni predstavniki so obiskali vse slovenske regije.



Se bodo volivci 22. junija odločili za takšno razdelitev Slovenije?

# Gasilska organizacija na prepihu

Maruša Mihelčič, foto: Bor Slana, Gregor Pohleven, Gasilska zveza Slovenije

**V Krškem je 23. in 24. maja potekal 15. kongres Gasilske zveze Slovenije. Dogodek je pritegnil veliko zanimanja politike, saj je predstavnike GZS pred začetkom kongresa sprejel premier, kot gosta pa sta se ga udeležila Erjavec in Türk.**

**K**ot je dejal premier Janez Janša, je gasilska zveza veliko več, kot pove nje-no ime, saj je humanitarna organizacija, ki rešuje življenja, velik pomen pa ima tudi za druge dejavnosti, kot so izobraževanje, kultura in prosveta. Janez Janša je izpostavil, da velikokrat sliši primerjave med slovensko in evropskimi gasilskimi organizacijami in ugotavlja, da je slovensko

ših organizacij v državi, izkazala pa se je tudi v Evropi, saj je zelo aktivna tudi v mednarodni gasilski organizaciji CTIF. V sistemu zaščite in reševanja predstavlja osrednjo silo, kar določajo tudi odredba o prenosu nalog zaščite in reševanja na gasilske enote in določila zakona o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami, s katerimi je gasilska organizacija uradno postala najpomembnejša

pa jih je razporejenih v operativne gasilske enote. Zanimivo je, da je skoraj četrtina članov mlajša od osemnajst let, kar kaže na dobro kadrovsko politiko in zagotovilo za zadostno število gasilcev tudi v prihodnjih letih. »Pozitivne rezultate na področju gasilstva v Sloveniji gre pripisati dobri organizaciji, ki je dajala velik poudarek predvsem strokovni vzgoji in izobraževanju, saj se je na ravni

z merili, ki so bila sprejeta leta 1999. Temeljitega posodabljanja je bil deležen tudi vozni park, saj so na Gasilski zvezi Slovenije priskrbeli kar 600 gasilskih vozil, od tega je dvajset odstotkov težjih, ki so opremljena posebej za zahtevnejše intervencije.

**Sredstev nikoli preveč** Sredstva za nakup opreme in drugih obveznosti zveza pridobiva iz proračunskih sredstev države, zavarovalnic, sredstev gasilske znamke, s prispevki donatorjev in iz lastnih prihodkov. Tako je zveza v lanskem letu od države prejela 407.036 evrov in jih razporedila v skladu s programom dela, ki sta ga sprejela predsedstvo in plenum Gasilske zveze Slovenije. Iz požarnega sklada, kjer se zbere 5 odstotkov zavarovalnih premij, je zveza prejela 336.384 evrov za potrebe usposabljanj približno 5 tisoč tečajnikov. V letu 2006 so na podlagi zakona o gasilstvu in uredbe o doplačilni znamki v mesecu požarne varnosti zbrali 168.460 evrov in jih namenili za delovanje gasilske mladine ter izenačevanje materialne opremljenosti gasilcev. Poveljnik Klarič je pojasnil, da so programi, ki jih sprejmejo na ravni Gasilske zveze Slovenije, zelo obširni in zahtevni, zato so vsako leto prisiljeni iskati še dodatne finančne vire. Sodelovanje na različnih področjih presega možnosti financiranja iz redne dejavnosti, zato se po Klaričevih zagotovilih angažirajo predvsem pri iskanju pokroviteljskih in sponzorskih sredstev. Pomanjkanje sredstev poskušajo zapolniti z najrazličnejšimi akcijami.

**Očitki so odveč** Pred kratkim je bilo slišati očitke, naj bi se premalo sredstev namenjal samo gasilski opremi, vse preveč pa drugim gasilskim dejavnostim. Poveljnik



**Z nastankom pokrajin bo gasilskim zvezam po vsej Sloveniji na voljo nov vir za financiranje in reševanje organizacijskih zadev.**

gasilstvo po razvitosti v samem evropskem vrhu. Z nastankom pokrajin pa bo gasilskim zvezam po Sloveniji na voljo nov vir za financiranje in reševanje organizacijskih zadev.

**Med boljšimi** Poveljnik Gasilske zveze Slovenije Matjaž Klarič nam je potrdil, da je gasilstvo v Sloveniji dobro razvito, saj je gasilska zveza ena najmočnej-

in najštevilčnejša splošnoreševalna služba v sistemu varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami.

**Zanimanje narašča** Interes za članstvo v gasilskih društvih se po Klaričevih besedah iz leta v leto povečuje. Tako se je število članov v zadnjih petih letih povečalo s 123 tisoč na več kot 130 tisoč, za gašenje je usposobljenih več kot 60 tisoč gasilcev, 40 tisoč

prostovoljnih gasilskih društev in gasilskih zvez usposabljaljo preko 40 tisoč gasilcev, na ravni Gasilske zveze Slovenije pa se je usposabljanj udeležilo več kot 17 tisoč gasilcev,« je dejal Klarič. Veliko poudarka so v preteklih letih namenili tudi načrtnemu opremljanju gasilcev z osebno in skupno zaščitno opremo. Tako bo večji del gasilskih organizacij do prihodnjega leta opremljen v skladu



Premier in nekdanji predsednik GZS Ernest Eöry sta se srečala pred kongresom.



Novi predsednik je postal Toni Koren, mesto poveljnika pa je zasedel Matjaž Klarič.

Klarič te očitke zavrača in pravi, da so povsem nesmiselni, saj na ravni Gasilske zveze Slovenije ne kupujejo gasilske zaščitne in reševalne opreme, ampak izvajajo le program, povezan z delovanjem gasilstva v Sloveniji. »Da bi lažje premostili zagate naših gasilskih zvez in društev na terenu pri nabavi gasilske zaščitne in reševalne opreme, smo pri državi dosegli sofinanciranje gasilske zaščitne in reševalne opreme,« je dejal Klarič. Že v letu 2002 so na zvezi dosegli, da vlada od leta 2003 naprej sofinancira nabavo gasilske zaščitne in reševalne opreme, to pa je bilo pri sprejetju zakona tudi uzakonjeno. Sofinanciranje poteka prek ministrstva za obrambo, ki imenuje komisijo za pripravo in izvedbo razpisa, v kateri sodelujejo tako predstavniki Uprave RS za zaščito in reševanje kot predstavniki zveze. S tovrstnimi razpisi se financira nabava razpisane gasilske zaščitne in reševalne opreme po prostovoljnih gasilskih društvih, ki mora biti v skladu s tipizacijo Gasilske zveze Slovenije.

**Drobljenje zvez** V Gasilski zvezi Slovenije, v okviru katere deluje 116 gasilskih zvez, nastajajo nove, manjše gasilske zveze, kar zmanjšuje sposobnost za izvajanje pomembnih strokovnih nalog.

»Zaradi večjega števila manjših gasilskih zvez, ki ne bodo mogle skrbeti za načrtno in strokovno usposabljanje, opremljanje in druge naloge, se bo povečala potreba po vmesni organiziranosti med gasilskimi zvezami in Gasilsko zvezo Slovenije,« je prepričan Matjaž Klarič. Poveljnik v tej organiziranosti vidi rešitev težav, ki so nastale zaradi povečanja števila gasilskih zvez. Tako naj bi na zvezi zaradi pomembnosti zagotavljanja uspešnosti in operativne sposobnosti gasilskih enot na

vmesnem nivoju med lokalnimi skupnostmi in državo želeli, da bi se tudi gasilska organizacija prenesla na pokrajinski nivo. Na ravni pokrajin želijo organizirati pokrajinske gasilske zveze, ki bodo opravljale strokovne naloge na področju operative, izobraževanja, preventive, organizacije ter načrtovale in opremljale gasilske enote. Hkrati bo njihova funkcija tudi povezovanje z organi zaščite in reševanja pri izvajanju skupnih nalog na tem področju.

**15. kongres** Čeprav bi nekateri želeli razdvojiti Gasilsko zvezo Slovenije, je 15. kongres v Krškem pokazal, da je stanje v slovenski gasilski organizaciji dobro, pravi Klarič in dodaja, da poročila pričajo o uspešnem

delu organizacije v preteklem kongresnem obdobju, saj naj bi jim v tem času uspelo realizirati večino programskih usmeritev, sprejetih na preteklem kongresu. Stabilnost in trdnost organizacije naj bi v razpravah potrdili delegati kongresa, na katerem pa so opozorili tudi na nekatere ključne probleme, kot so neprimerne urejeni statusi prostovoljnih gasilcev in nezadovoljive delovne razmere gasilcev nasploh, še posebej regijskih poveljnikov. Na kongresu so izpostavili tudi problematiko financiranja zdravstvenih pregledov in različnih oblik zavarovanj, kjer gasilci predvsem računajo na pomoč občin in države. Delegati so 23. in 24. maja 2008 v Krškem izvolili tudi novega predsednika

Tonija Korena, za poveljnika pa je bil imenovan Matjaž Klarič. Na kongresu so izvolili še člane upravnega odbora ter predsednika in člane nadzornega odbora in arbitraže. Soglasno in brez dopolnitev so delegati sprejeli tudi programske usmeritve Gasilske zveze Slovenije do leta 2013. Na vprašanje o prihodnosti gasilske zveze pri nas pa Klarič pravi: »Slovenska gasilska organizacija je v svoji skoraj 140-letni zgodovini preživela številne sisteme, svetovne vojne, naravne katastrofe in politične pritiske, zato sem prepričan, da se bo njena zgodovina pisala tudi v prihodnje. Kako svetla bo, pa je v veliki meri odvisno tudi od nas, zato se bomo potrudili, da upravičimo svoje poslanstvo.« **D**

### Gasilska zveza se financira iz različnih sredstev, vendar teh velikokrat ni dovolj za vse dejavnosti.

RAZPIS	2003	2004	2005	2006	2007
Dolžina obdobja	6 mesecev	12 mesecev	12 mesecev	12 mesecev	12 mesecev
Vrednost sof. v SIT	150.000.027,00	300.000.022,00	311.999.888,00	340.000.000,00	359.999.190,00
Vrednost sof. v EUR	625.939,02	1.251.877,91	1.301.952,46	1.418.794,86	1.502.250,00
% sofinanciranja	15,42	19,02	14,14	16,41	16,66

### Gasilske enote se opremljajo s standardizirano in tipizirano gasilsko zaščitno in reševalno opremo.

RAZPIS	2003	2004	2005	2006	2007
VRSTA SOF. OPREME	ŠT. OPREME	ŠT. OPREME	ŠT. OPREME	ŠT. OPREME	ŠT. OPREME
gasilska zaščitna obleka	583	999	1292	1304	1601
gasilska zaščitna čelada		1156	1196	1199	1501
gasilski zaščitni škornji		1566	1491	1450	1786
gasilske zaščitne rokavice			1321	1342	1696
izolirni dihalni aparat	64	57	87	113	58
gasilski pas				1339	939
prenosna motorna brizgalna izpihvalnik		14	6	28	14
nahrbtna brenta		41	62	20	70
gasilsko vozilo	27	44	42	53	54
podvozje za gasilsko vozilo	29	40	37	32	19
nadgradnja za gasilsko vozilo	20	26	24	38	29
SKUPAJ KOŠOV:	723	3943	5566	6918	7767



Zürich, Švica

# Slovenščina v tujini

Lucija Horvat, foto: arhiv Demokracije

**Zunaj meja Slovenije živi okoli pol milijona Slovencev in njihovih potomcev. Skrb za ohranjanje slovenščine je zanje izjemnega pomena.**

V Evropi gre za dopolnilni pouk slovenščine in pouk slovenščine v evropskih šolah, v čezmorskih državah pa je pouk slovenščine in drugih predmetov v slovenščini navadno organiziran v sobotnih šolah. Slovenija Slovence, ki se v novi domovini učijo slovenščine, prekrbuje z učbeniki in dodatnimi gradivi ter organizira strokovna izpopolnjevanja za učitelje slovenščine v Sloveniji. Pogovarjali



Marija Rogina

*Tudi v Kneževini Liechtenstein živijo Slovenci.*

smo se z Marijo Rogina, ki vodi skupnost učiteljev, ki poučujejo v Švici, Kneževini Liechtenstein in na Predarlskem.

**Koliko slovenskih učiteljev deluje v skupnosti slovenskih učiteljev in kako ste povezani? Koliko časa že?**

V skupnosti slovenskih učiteljev v Švici smo ta čas 4 učiteljice, ki poučujemo v oddelkih dopolnilnega pouka slovenščine v Švici, Kneževini Liechtenstein in v Avstriji na Predarlskem. V skupnost učiteljev, ki v Švici obstaja že vrsto let, smo povezane zaradi skupnega dela, iste stroke in enakih potreb. Skupnost vodim tri leta.

**Kdo so vaši učenci?**

Naši učenci so otroci, in sicer predšolski, šolo-obvezni in srednješolci ter odrasli, potomci



prve in druge generacije Slovencev oz. narodnostno mešanih družin, ki so večinoma slovensko-švicarske.

**Kolikšen je interes za učenje slovenščine pri drugih Švicarjih?**

Za učenje slovenščine se ponavadi zanimajo samo tisti Švicarji, ki so s Slovenijo in Slovenci povezani sorodstveno ali prijateljsko. Navadno jih napotimo na jezikovne tečaje v Slovenijo.

**Kakšna je specifična poučevanja slovenščine v Švici?**

Poučevanje slovenščine je res precej drugačno, kot bi pričakovali, saj učitelji poučujemo vsak dan v drugem kraju, saj Slovenci živijo v različnih krajih. Oddelki so majhni, vendar zahtevni, ker

so zelo heterogeni. V istem oddelku so namreč učenci različnih starosti in z različnim predznanjem. Nekateri so dobri govorniki, drugi slabši, nekateri pa so povsem tujejezični. Učenci se med seboj razlikujejo tudi po interesih. K pouku slovenščine prihajajo prostovoljno po pouku v redni šoli ali ob sobotah.

**Ali se učitelji slovenščine srečujete med seboj? Imate skupne prireditve? Kako vam pomaga druženje v skupnosti učiteljev?**

Učiteljice v Švici se pogosto srečujemo. Na začetku šolskega leta v skupnosti sestavimo letni delovni načrt, ki ga potem individualno in skupinsko uresničujemo. S skupnimi projekti povezujemo mlajšo generacijo Slovencev v Švici, Liechtensteinu in Predarlskem. Imamo skupne šolske prireditve, na katere vabimo vse naše učence in njihove starše ter druge Slovence na našem območju. Sodelujemo s slovenskimi društvi in z ustanovami v Švici. Imamo tudi svojo spletno stran - [www.slovenskiotroci.ch](http://www.slovenskiotroci.ch). Pri organizaciji nam pomagajo starši, ki so organizirani v združenju z imenom »Martin Krpan«. Druženje in srečevanje v skupnosti je za nas velikega pomena, saj na srečanjih lahko izmenjavamo strokovna mnenja.

**Ali vaša skupnost skrbi tudi za stike s Slovenijo?**

V skupnosti skrbimo tudi za stike s Slovenijo, za povezovanje mlajše generacije Slovencev oziroma njihovih potomcev na tujem z vrstniki v Sloveniji. V ta namen med počitnicami, poletnimi ali jesenskimi, organiziramo šolo v naravi; s skupino otrok odpotujemo v Slovenijo in teden preživimo z različnimi dejavnostmi s poudarkom na funkcionalni rabi jezika in spoznavanju Slovenije. Zadnjih pet let se povezujemo z OŠ Radlje ob Dravi in z njimi skupaj izvajamo različne dejavnosti.

**Ali ste učiteljice v skupnosti tudi same izseljenke ali je večina takšnih, ki pridejo poučevati začasno?**

V naši skupnosti smo vse učiteljice na začasnem delu v tujini s polno učno obveznostjo. **D**



# Tedenski utrip



Vlada za ohranjanje slovenske identitete po svetu.

**STRATEGIJA O ODNOSIH S SLOVENCMI ZUNAJ MEJA** Vlada je na seji 12. junija sprejela strategijo o odnosih Republike Slovenije s Slovenci zunaj njenih meja, k sprejetju katere se je zavezala, ko je leta 2005 sprejela zakon o odnosih Slovenije s Slovenci zunaj njenih meja. Državni zbor je krovni zakon sprejel 4. aprila 2006, veljati pa je začel v začetku maja istega leta. V skladu z zakonom sta v procesu priprave strategije sodelovala sveta vlade za Slovence v zamejstvu in za Slovence po svetu, in sicer kot stalni posvetovalni telesi vlade. Namen strategije, s katero se bodo gradili odnosi Slovenije do Slovencev, ki živijo zunaj njenih meja, je zagotovitev ustreznih gmotnih, družbenih in političnih razmer za uspešen enakovreden razvoj slovenskega jezika, kulture in ohranitev slovenske identitete med rojaki po svetu. V uvodnem delu strategije so predstavljeni temeljni pojmi ter namen in pomen strategije. Sledijo temeljni cilji ter delovanje po posameznih področjih, in sicer na področju zunanje politike, kulture, gospodarskega in regionalnega sodelovanja ter na področju financiranja. Strategija se bo izvajala po programskih obdobjih, vsebino pa bodo sooblikovali člani svetov za Slovence v zamejstvu in za Slovence po svetu. L. H.

**DVOJEZIČNA KOROŠKA** Slovenski mladinci so v milji za navijače pred sedežem Zveze Bank v Celovcu obiskovalce evropskega nogometnega prvenstva in medije s transparenti opozorili, da je Koroška dvojezična dežela. Za takšno akcijo so se odločili zato, ker je uradna Koroška zamolčala dvojezično podobo dežele in je ob evropskem nogometnem prvenstvu predstavljala le svojo enojezično, nemško podobo. L. H.



Opozorili so na dvojezičnost Koroške.

**RENZO TONDO V LJUBLJANI** Slovenski zunanji minister Dimitrij Rupel je preteklo sredo v Ljubljani sprejel predsednika deželne vlade Furlanije-Juljske krajine (FJK) Renza Tonda. Pred njegovim obiskom je sprejel tudi predstavnika slovenske manjšine v Italiji, predsednika Sveta slovenskih organizacij (SSO) Draga Štoko in predsednika Slovenske kulturno-gospodarske zveze (SKGZ) Rudija Pavšiča. Predstavnika manjšine sta ministra opozorila na nujnost ustanovitve deželne komisije po novem zakonu in na to, da Tondo podpiše odlok o vidni dvojezičnosti, opozorila pa sta tudi na nedostopnost slovenskih programov v Videmski pokrajini ter zaskrbljenost manjšine glede sklepov goriške občine. Na srečanju s Pavšičem in Štoko je Rupel izrazil upanje, da je »dejansko za vse čase minilo vzdušje izsiljevanja, pritiskov, nacionalizma, drobnih tegob in interesov, da se med manjšino in večino in med narodi delajo problemi tam, kjer ni potrebno«. Rupel in Tondo sta se na srečanju najprej posvetila vprašanju obeh manjšin, tako slovenske v Italiji



Renzo Tondo in Dimitrij Rupel

kot italijanske v Sloveniji. Rupel je sprožil vprašanje o tem, da nekatere pravice slovenske manjšine v Italiji niso dovolj spoštovane. Tondo je zagotovil, da sam ne bo oviral pravic slovenske manjšine in da ni treba pisati novih zakonov, pač pa predvsem izvajati obstoječe. Slovenski zunanji minister je Tonda posredoval tri predloge slovenske manjšine. Predlagal mu je, naj v FJK čim prej sestavi komisijo za izvajanje deželnega zakona o slovenski manjšini, sam pa naj čim prej podpiše odlok o izvajanju vidne dvojezičnosti. Opozoril je tudi na nedostopnost programov RAI v slovenščini v Videmski pokrajini. L. H.

**ŠPORTNO SREČANJE** Srečali so se predstavniki slovenske vlade, državnega zbora in ministrstva za šolstvo ter predstavniki slovenske narodne skupnosti v Avstriji. Direktorat za šport in Kabinet ministra za šolstvo in šport sta v ponedeljek, 16.



Nogometno igrišče SAK v Celovcu

junija, organizirala športno srečanje med predstavniki ministrstva za šolstvo in šport, poslanci državnega zbora, predstavniki vlade ter predstavniki slovenske skupnosti iz avstrijske Koroške. Športno srečanje med predstavniki Slovenije in Avstrije oz. slovenskih organizacij v zamejstvu je potekalo z namenom, da bi se seznanili s potekom projekta graditve nove slovenske športne dvorane v Celovcu in z aktivnostmi ter dosežki zamejskih organizacij na področju šolstva. Cilj srečanja je bil poglobitev sodelovanja med Slovenijo in slovenskimi organizacijami v Avstriji, izraz podpore prizadevanjem Slovincem v zamejstvu pri njihovih projektih in aktivnostih ter povečanje prepoznavnosti in vloge ministrstva pri zagotavljanju podpore zamejskim organizacijam na področju šolstva. Srečanje je potekalo v na nogometnem igrišču SAK v Celovcu. L. H.



Irci so na referendumu s 53 odstotki glasov proti zavrnilo lizbonsko pogodbo.

# Rdeča luč z zelenega otoka

Ana Müllner, foto: Reuters, EU

**Zavrnitev lizbonske pogodbe na referendumu na Irskem bo pustila globoke posledice na prihodnjem delovanju sedemindvajseterice, hkrati pa priča tudi o globokem evroskepticizmu med prebivalci »stare Evrope«.**

Sporočilo irskih volivcev, ki so prejšnji četrtek na referendumu odločali o sprejetju lizbonske pogodbe, je bilo jasno; večina Ircev omenjene pogodbe ne podpira in ne želi, da začne veljati. S tem je Irška močno spremenila usodo lizbonske pogodbe, ki bi jo moralo sprejeti vseh sedemindvajset članic EU, da bi začela veljati. Bruselj za zdaj (javno) še ne išče rezervnega scenarija, vendar bo evropska politika primorana najti novo upanje za Evropsko unijo, če želi uspešno kljubovati globalizacijskim izzivom 21. stoletja in uspešno konkurirati drugim svetovnim velesilam. Referendum na Irskem je Evropi znova pokazal dva žgoča

problema v EU; čedalje večji evroskepticizem med prebivalci Zahodne Evrope in čedalje večjo apatijo do politike nasploh.

**Rdeča luč za EU** Če bi referendum na zelenem otoku uspel, bi ratificiranje lizbonske pogodbe predstavljalo pravo malo malico za EU; Irška je namreč edina država članica, ki je o »Lizboni« odločala na referendumu. Druge države so njeno sprejetje odločile predstaviti v parlamente posameznih držav, s čimer so marsikje povzročile jezo med državljani. Če bi namreč referendum izvedli v več državah, zavrnitev lizbonske pogodbe na Irskem ne bi bila osamljen primer.

Največ skeptičnosti do tega vprašanja je mogoče opaziti v Franciji in na Nizozemskem (kjer so ljudje že zavrnilo predlog o skupni ustavni pogodbi) ter v Veliki Britaniji.

Vendar ne smemo pozabiti, da je osemnajst držav lizbonsko pogodbo že potrdilo, preostale države EU pa to nameravajo storiti pred iztekom leta. Tudi predsednik evropske komisije José Manuel Barroso je ob razglasitvi negativnega izida na Irskem pozval članice EU, naj nadaljujejo z ratifikacijo lizbonske pogodbe. A kljub temu se zdi nesmiselno ignorirati sporočilo, ki so ga Irci prejšnji teden poslali EU, in se delati, da se ni zgodilo nič. Dejstvo je, da je

irski »ne« vsaj za nekaj časa zapečatil usodo pogodbe. Prav zato se reakcije Bruslja kažejo kot precej absurdne; po eni strani obžalujejo negativni izid referendumu na



Irski premier Brian Cowen

Irskem, po drugi pa izključujejo možnost rezervnega scenarija. A slednjega bodo morali začeti pripravljati, če želijo zagotoviti delovanje lizbonske pogodbe, ki jo EU v praksi potrebuje že sedaj, čez nekaj let pa bo neobhodna.

**Čas za plan B** Čeprav se za zdaj še ne govori o rezervnem načrtu, bo to v prihodnje gotovo ena najbolj vročih tem na stari celini. Zdaj je gotovo le eno: lizbonska pogodba ne bo začela veljati s prvim dnem leta 2009, kot je bilo predvideno. Najprej je treba analizirati vzroke, zakaj so jo Irci zavrnili. Pri tem si Irci za zgled lahko vzamejo Dansko, kjer so po zavrnitvi maastrichtske pogodbe podrobno analizirali, kateri deli ji ne ustrezajo. Bruslju so predstavili svoje popravke in kasneje je bila pogodba na novem referendumu sprejeta z veliko večino. A ta scenarij se zdi malo verjeten, če pomislimo na predvolilno kampanjo na Irskem, kjer je bilo le na redke trenutke zaslediti konkretne argumente za ali proti.

Čeprav je irska vlada pred usodnim četrtkom zatrjevala, da referendumu v nobenem primeru ne namerava ponoviti, ta možnost še zdaleč ni izključena. Če bodo vse druge države potrdile pogodbo, bo treba najti konsenz med Brusljem in Dublinom. Pri tem se kot močno brezpredmetne kažejo kritike tistih, ki menijo, da bi bilo ponavljanje referendumu nedemokratično. Nedvomno bi bilo manj demokratično, če bi ena sama država spremenila usodo evropske sedemindvajseterice, morda celo brez pravih razlogov. Če pa bi Irška navedla konkretne dele v pogodbi, s katerimi se ne strinja, bi te dele lahko spremenili njej v prid (kot se je zgodilo v omenjenem danskem primeru), ne da bi pri tem spreminjali celotno pogodbo. Pri vnovičnem razpisu referendumu pa bi se ponovil scenarij izpred sedmih let, ko so na Irskem ponovili referendum za pogodbo iz Nice, ki je pozitiven rezultat prinesel šele po reprizi.

**Zasluge za negativni izid referendumu imata tudi irska vlada in EU, ki Ircem nista znali predstaviti lizbonske pogodbe.**

EU bo nedvomno primorana najti rešitev za lizbonsko pogodbo; slednja bo morala biti trajna in bo morala čim prej zaživeti. Skoraj nemogoče jo bo spremeniti, saj je zdajšnja različica v bistvu osiromašena ustavna pogodba, ki je svoj neslavni konec dosegla pred tremi leti. Vnovičen večletni zaostanek bi zagotovo pustil pečat v delovanju in uspešnosti institucij EU.

### Evroskepticizem na pohodu

Minuli referendum na Irskem je poleg zavrnitve pogodbe jasno potrdil tudi dva fenomena, ki se vedno bolj širita v državah »stare Evrope«: povečevanje evroskepticizma in apatičnost do politike nasploh. Nizka udeležba je v zadnjih letih postala razpoznavni znak katerih koli volitev, zagotovo najnižjo stopnjo zanimanja pa dosegajo volitve, povezane z EU, na primer volitve poslancev v evropski parlament. Tudi referendumu na Irskem se je udeležilo komaj 53 odstotkov prebivalcev. To je seveda voda na mlin nasprotnikom EU, ki z nizko udeležbo največ pridobijo. Tako velika večina ljudi, ki se odpravi na volišča, odide izraziti svoje nasprotovanje (v tem primeru lizbonski pogodbi), medtem ko je veliki večini popolnoma vseeno. Pri tem veliko krivdo za tako stanje nosita tudi EU in irska vlada, ki je vodila povsem mlačno kampanjo v prid pogodbi in se tako pustila preglasiti številnim nasprotnikom pogodbe. Kampanja slednjih je temeljila na prepričevanju Ircev, da jim bo lizbonska pogodba v prihodnje odvzela možnost odločanja in da bo o njihovi usodi na vseh ravneh življenja odločal le Bruselj. Vladni kampanji je usodni udarec prizadel tudi irski premier Brian Cowen s priznanjem, da lizbonske pogodbe sploh ni prebral.

Irski referendum je torej še en dokaz, da je evroskepticizem ta čas politični fenomen številka ena v državah Zahodne Evrope. Slednji je na pohodu že vse od velike širitve EU leta 2004, največjo zmago pa je dosegel leto kasneje z dvojno zav-



Razočarani predsednik evropske komisije José Manuel Barroso



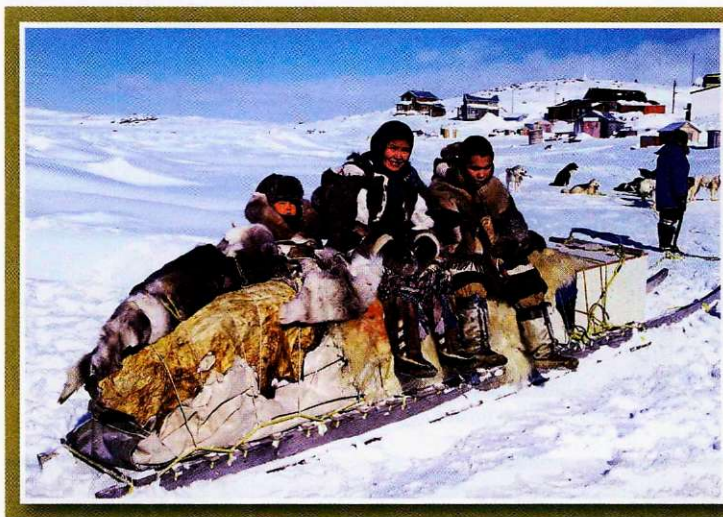
V Bruslju bodo primorani najti rešitev za lizbonsko pogodbo.



Nasprotniki pogodbe so zaznamovali predvolilni boj.

nitvijo evropske ustavne pogodbe na referendumih v Franciji in na Nizozemskem. Kritiki EU so v teh državah čedalje glasnejši in vedno več javnomnenjskih raziskav priča o tem, da večina prebivalcev nekdanje petnajseterice ne zaupa evropskim institucijam. Seveda pa je za tako stanje kriva tudi EU sama, saj se svojim državljanom očitno ne zna pravilno približati in hkrati dopušča blatenje pogosto močno populističnim nasprotnikom. Bruselj

bi se te realnosti nedvomno moral bolje zavedati in predvsem začeti delovati v drugi smeri. Najprej bi se lahko začela ofenziva proti evroskeptikom, ki imajo polna usta nasprotovanj EU, hkrati pa se zelo dobro zavedajo, da alternativa EU ne obstaja. Če bodo še naprej rušili delovanje EU na vseh področjih, bodo s tem škodovali ne samo svojim sodržavljanom, temveč tudi samim sebi. Nihče pa ne potrebuje šibke in oslabiljene EU. **D**



## Opravičilo kanadskim domorodcem

Kanadski premier Stephen Harper se je opravičil domorodnim prebivalcem Kanade zaradi večstoletne diskriminacije in še posebej zlorabe otrok prek asimilacijske politike. Kanadske oblasti so namreč staršem odvzele okoli 150.000 otrok in jih prisilno poslale na šolanje. Večino takšnih prisilnih šol za domorodne prebivalce so zaprli v 70. letih prejšnjega stoletja. Na slovesno opravičilo v Ottawa, kjer so za en dan odpovedali parlamentarno delo, je prišlo na tisoče nekdanjih prisilno odvedenih otrok. Podobno opravičilo je februarja podal tudi avstralski premier Kevin Rudd aboriginom, kjer so prav tako staršem odvzemali otroke in jih prisilno asimilirali. V Kanadi so otroke Indijancev pretepal, v nekaterih primerih tudi spolno zlorabljali, prav tako so jim strogo prepovedovali govoriti njihov jezik.

**Nadaljujeta boj** Predsedniška kandidata Demokratske in Republikanske stranke John McCain in Barack Obama nadaljujeta predsedniško kampanjo brez Hillary



Clinton, ki je sicer še vedno v igri za podpredsedniško kandidatko pri Obami. Glede na ankete pa ni zanesljivo, da bi izbira Clintonove za podpredsedniško kandidatko Obami koristila bolj, kot bi mu

škodovala. Del njenih volivcev ostaja užaljen, ker ni zmagala, in grozi s podporo McCainu. Vendar vodstvo Demokratske stranke upa, da jih bo to minilo in da bodo do volitev 4. novembra spoznali, da sta Obama in Clintonova pravzaprav dve strani istega kovanca, McCain pa za demokrate tuja valuta. Obama in McCain se morata potegovati za podporo neodvisnih volivcev, ki so mešanica različnih političnih nazorov in stališč, od skrajno desnih do skrajno levih. Obami se sicer z izbiro podpredsedniškega kandidata ne mudi, izbral pa bo tistega, ki mu ne bo škodoval oziroma mu bo morda koristil. Enako velja za McCaina, ki še ni prepričan predvsem krščanske desnice na

republikanski strani. Obama po zadnji Gallupovi anketi vodi proti McCainu na nacionalni ravni s 48 odstotki proti 42.

**Zgodovinski korak** Kitajska in Tajvan sta v Pekingju začela prve neposredne pogovore po več kot desetletju. To je najnovejši korak v zблиževanju med stranema, ki bo po vsej verjetnosti poglobil trgovinske in turistične vezi čez



Tajvansko ožino. Sicer pa so neposredni pogovori, prvi po prekinitvi sredi 90. let prejšnjega stoletja, sad nenadne otoplitve odnosov med Taipeijem in Pekingom, ki se je začela z izvolitvijo Ma Ying-jeouja za novega tajvanskega predsednika marca letos. Ma in njegova nacionalistična stranka (Kuomintang) sta se na oblast povzpela z obljubo o tesnejših odnosih s Kitajsko, potem ko so bili zadnjih osem let, ko je Tajvan vodil Chen Shui-bian, zagovornik neodvisnosti otoka, odnosi v Tajvanski ožini zelo napeti. Državi sta dogovor o obnovitvi neposrednih pogovorov sklenili maja med obiskom vodje Kuomintanga Wu Po-hsiunga v Pekingju, kjer se je srečal tudi

## TUJI TISK

Der Spiegel

### Zakaj po štirih



Marca 2006 je BBC prvič poročala o kurdski družini, petih otrocih, ki se premikajo po vseh štirih. Umsko zaostali otroci, stari med 18 in 24 let, so za tek uporabljali tako noge kot roke. Nekaj znanstvenikov, ki so želeli priti svari do dna,

se je lotilo raziskave. Ali so tak način premikanja zakrivali geni? Ali je kriva hrbtenjača? Kakšno vlogo ima pri tem okolica? Vprašanja še zdaj nimajo prepričljivih odgovorov, še več, odkrili so še pet družin, ki živijo v Turčiji, Iraku, Braziliji in Čilu, katerih člani se premikajo po vseh štirih. V družini iz Turčije so odkrili mutacijo na 17. kromosomu, toda dvomijo, da je samo to pripeljalo do takšnega načina premikanja. Sprememba na kromosomih so odkrili še pri dveh drugih družinah – gre za mutacijo gena VLDLR, ki kontrolira maščobne kisline, pomembne za zdravje živčnih celic. Pri družini iz Irana pa niso odkrili nobene nepravilnosti – gre torej za tri različne genske spremembe.

Suddeutsche Zeitung

### Daljšje življenje

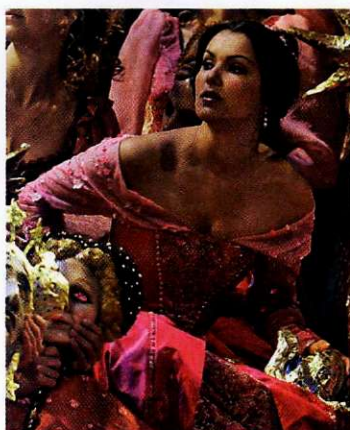


Ljudje, ki imajo otroke, so bolj zdravi in previdnejši, zato živijo dlje. Otroci naredijo življenje svojih staršev bolj raznoliko, kaotično in napeto. Toda ne glede na vse težave, ki jih povzročajo starševske dolžnosti, otroci svojim staršem

nedvomno podaljšujejo življenje. Pred časom je postalo jasno, da matere zbolijo za nekaterimi vrstami raka redkeje kot ženske brez otrok. Pred kratkim pa sta dve demografski raziskavi pokazali, da tudi moški, ki imajo otroke, živijo dlje, tveganje, da bodo umrli, je namreč pri njih za 35 odstotkov manjše, kot pri moških, ki otrok nimajo. Znanstveniki, ki delajo na univerzah v Londonu in Oslu, so analizirali biografije 1,5 milijona Norvežanov, starih med 45 in 68 let. Pregledali so več kot 60.000 smrtnih primerov in poskušali povezati stopnjo izobrazbe, družinski status in število otrok ter dolžino življenja. Smrtnost mater je bila za kar 50 odstotkov nižja kot smrtnost žensk, ki so bile brez otrok.

s kitajskim predsednikom Hu Jintaom. Že to je bil sam po sebi zgodovinski dogodek, saj je bilo to prvo srečanje vodij vladajočih strank po letu 1949, ko so se nacionalisti pod vodstvom Čankajška po porazu v državljanski vojni umaknili na Tajvan. Od takrat so bili stiki med stranema zelo omejeni, na tokratnih pogovorih pa naj bi naredili nekaj korakov v smeri lažjega sodelovanja.

**Portret operne dive** V Metropolitanu operi v New Yorku je na ogled portret solistke Marijnskega gledališča v Sankt Pe-



terburgu Ane Netrebko, ki jo je ugledna ameriška publikacija za klasično glasbo Musical America razglasila za glasbenico leta 2008. Razstavljen je poleg sedmih vodilnih sopranistk na svetu. Razstava portretov opernih

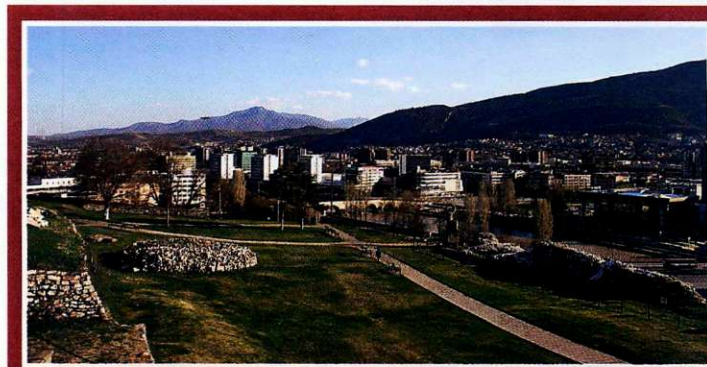
div, med katerimi so še Nemka Diana Damrau, Francozinja Natalie Dessay, Američanka Renee Fleming, Susan Graham in Deborah Voigt, Romunka Angela Gheorghiu in Finka Karita Mattila, bo na ogled v tej in prihodnji sezoni, ko bodo nastopale v tem znanem gledališču. Avtor portretov znanih vokalistik je italijanski slikar Francesco Clemente. Vse pevke razen Netrebkove so mu pozirale v enem od newyorških ateljejev. Rusko primadono je naslikal v Parizu, kjer so jo v petem mesecu nosečnosti angažirali za vlogo Julije v Bellinijevi operi Capuleti in Montegi.

**Domene v cirilici** Za ruskega predsednika Dmitrija Medvedjeva, ki odkrito priznava, da je zasvojen z računalnikom, je internet državnega pomena. Zavzema se za možnost pisanja internetnih domen v cirilici. Po njegovem prepričanju je cirilica simbolnega pomena za ruščino. 42-letni ruski predsednik je vnet privrženec



interneta in pravi, da komaj kdaj ugasne računalnik. Na vprašanje o priljubljenem internetnem slengu, ki ga uporabljajo mladi Rusi, je Medvedjev leta 2007 v šali odgovoril, da bi ta jezik moral postati del šolskega programa.

Njegovi komentarji glede uvedbe cirilice se skladajo s širšo kampanjo za razširitev rabe mednarodnih internetnih domen, ki se lahko prilagodijo tudi na druge pisave poleg latinice, kot so arabska, kitajska in hindujska.



## Znova o imenu Makedonije

Veleposlanika Grčije in Makedonije pri Združenih narodih, Adamantios Vasilakise in Nikola Dimitrov, sta se v New Yorku sešla s posrednikom ZN Matthewom Nimetzem na novem krogu pogajanj o imenu nekdanje jugoslovanske republike, ki ji Grčija odreja pravico do uporabe imena Makedonija, ker ima sama pokrajino s tem imenom. Grčija že 17 let nasprotuje Makedoniji zaradi imena, nazadnje na vrhu zveze Nato v Romuniji, kjer je blokirala pridružitve Makedonije Severnoatlantskemu zavezištvu. Povabilo za članstvo sta dobili le Albanija in Hrvaška, ki bosta 9. julija podpisali pridružitveni sporazum, ZDA pa želijo, da to stori tudi Makedonija, vendar za zdaj ne kaže, da bi po zadnjih pogajanjih glede imena prišlo do napredka. Iz Skopja in Aten prihajajo sporočila, da obe strani vztrajata pri svoji stališčih. Makedonija zaradi Grčije noče spreminjati svojega imena, Grčija pa severni sosedji uporabe imena Makedonija ni pripravljena dovoliti.

VI: STA

## TUJI TISK

### Mignews

### Rešuje jezike



Nekdanji predsednik Francije Jacques Chirac je odprl nov sklad in pozval k sprejetju ekstremnih ukrepov za reševanje izumirajočih jezikov. Pridružili so se mu tudi nekdanji generalni sekretar OZN Kofi Anan, trije dobitniki

Nobelove nagrade in deset drugih nekdanjih voditeljev in politikov, ki so prišli v Pariz na odprtje sklada. Ta dogodek je pomenil vrnitev Chiraca v javno življenje leto dni po tem, ko je oblast prepustil Nikolaju Sarkozyju. Obrnil je pomembno stran v svojem 40-letnem političnem življenju. Chiracov sklad bo podpiral projekte, ki bodo usmerjeni v spodbujanje razvoja in kulturne raznolikosti, posebno pozornost bo posvečal jezikom in kulturam, ki jim grozi izumrtje. »Od 6.000 jezikov, ki jih danes ljudje govorijo v svetu, jih je kar 90 odstotkov ogroženih in lahko izginejo že do konca stoletja,« je dejal Chirac na odprtju sklada v muzeju Quai Branly v Parizu.

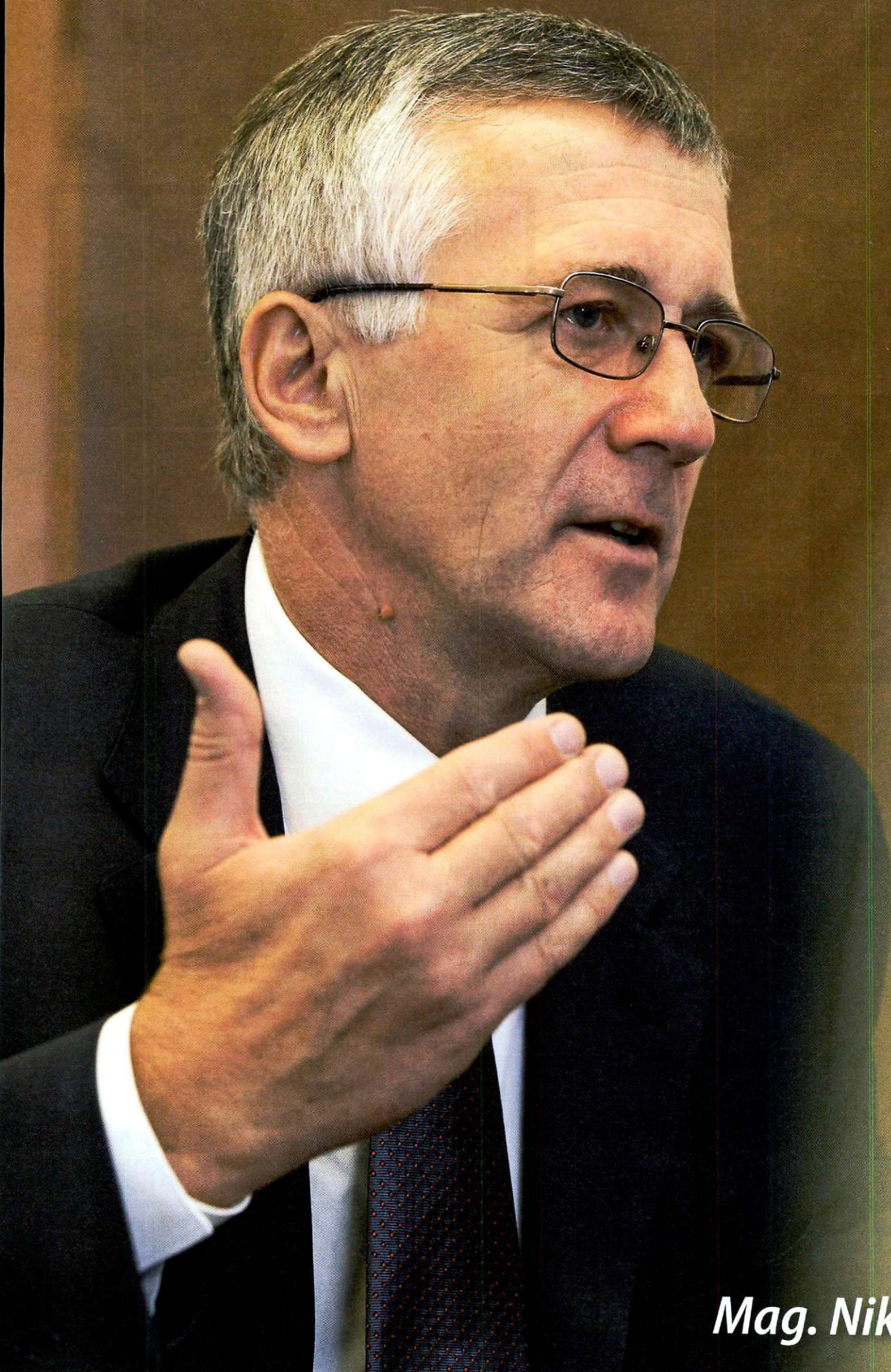
### Die Welt

### Kozmični turizem



Vsak, ki ima dovolj denarja, bo lahko od leta 2011 na ruski vesoljski ladji Sojuz odletel na dopust v vesolje. Sojuz, ki ga bodo zgradili prav za turiste, bo poleg sedeža za pilota imel še dva za potnika. Multimilijonar in eden od ustanovite-

ljev iskalca Google Sergej Burin si je že rezerviral mesto in za rezervacijo plačal pet milijonov dolarjev. »Trdno verjamem v raziskovanje in komercialno izkoriščanje vesolja,« je dejal. Ameriško podjetje Space Adventures namerava skupaj z rusko vesoljsko agencijo izvesti prvi zasebni polet. Do sedaj so se turisti v vesolje odpravljali skupaj z ekipami profesionalnih kozmonavtov. Tako se je v vesolje doslej podalo pet turistov, ki so za svojo avanturo plačali približno po 20 milijonov. Narasčajoče zanimanje za vesoljski turizem, ki je tudi dober način za bogatenje, pa se zdi Evropski vesoljski agenciji že nekoliko neprijetno, saj jim do sedaj še ni uspelo skonstruirati evropske vesoljske ladje za večje število turistov.



*Mag. Niko Trošt*

# Brez spremembe zakonodaje bomo izgubili razvojno priložnost

Vida Kocjan, foto: Gregor Pohleven

**M**ag. Niko Trošt je predsednik uprave no-vogoriške družbe Hit, ki uspešno poslu-je, svoj razvoj pa usmerja tudi na podro-čja, od katerih bi imeli veliko tako zaposleni kot prebivalci regije in država. Prednost ima razvoj, hkrati ni zanemarjena niti skrb za ljudi.

**Zdi se, da se družba Hit iz samo igralniške dejavnosti preusmerja tudi v turistično. Kaj to pomeni?**

Hit je s svojo dejavnostjo vpet v lokalno in širšo skupnost v vseh vidikih, kot generator ekonomskega razvoja, podpornik širših druž-benih projektov in tudi kot velik delodajalec. Usmeritev v širšo turistično dejavnost je veli-ka priložnost ne samo v današnjem obsegu in strukturi ponudbe, temveč predvsem v tistem, kar pripravljamo, to pomeni integracijo igral-ništa v širšo in še bolj atraktivno turistično ponudbo. Eno so torej investicijski projekti na področju igralniško-zabaviščne dejavnosti in turizma znotraj družbe in skupine Hit, še po-membnejša pa je integriranost turizma v regi-jah, kjer delujemo, preko t. i. in-coming turistič-ne družbe (agencije), ki jo ustanovljamo. Pri tem imam v mislih Soško dolino, Brda, Trnovsko planoto, Vipavsko dolino, Kras, celotno obmo-čje do Bovca. Kaj pa bi to pomenilo? Tak pristop v bistvu ponuja velike priložnosti za delovanje in razvoj malim in družinskim podjetjem, turistič-nim kmetijam, pridelovalcem hrane in drugim akterjem na področju gostinstva in turizma. Hit kot povezovalce lahko naredi na tem področju več kot kdo drug. Predvsem glede promocije posameznih destinacij, nastopa na trgu, kreir-anja ponudbe in aktivnega trženja. To je tudi pomembno poslanstvo velikih podjetij, ki so lahko pomembni nosilci turističnega razvoja. Obstajajo seveda tudi drugi pomembni vidiki delovanja družbe Hit, kot so trajnostni razvoj, zavedanje družbene odgovornosti in drugo, ampak to je tisto, kar v Hitu že obstaja. Ne gre za to, da to samo govorimo, ampak za to, da je ta korporacijska kultura pri nas že navzoča.

**Hit kot gigant veliko vlaga v šport in druge spremljajoče dejavnosti, zdaj omenjate še celostno povezavo regije in skrb za njen razvoj. Vsega tega majhna podjetja s podobno ali isto igralniško dejavnostjo ne počnejo. Kako gledate na to?**

Čeprav pravijo, da se o konkurenci govo-ri samo najboljši, menim, da so motivi pri majhnih operaterjih precej drugačni, kar je tudi logično, saj so tudi njihovi produkti splet, način trženja in lastniška struktura drugačni. Ob tem je treba povedati, da so ti operaterji samo zgrabili tržno priložnost, da se z majhnimi vlaganji uveljavijo na trgu, ki ga je v glavnem kreiral Hit v zadnjih 20 ali 25 letih; gre za to, da so Hitova ponudba, promo-cija, trženje, kakovost storitev in rast ustvarili Goriško kot igralniško-zabaviščno destinaci-jo. Treba je vedeti, da je Hit vsa leta ogromno vlagal v promocijo na bližnjih potencialnih trgih, predvsem italijanskem in avstrijskem. Drugi operaterji pa so minimalno vlagali v promocijo in trženje, dejansko so le »prista-vili svoj piskrček«; to je pač tržna logika, ki jo je mogoče izkoristiti le ob pogoju dodelitve koncesije takim operaterjem.

Na drugi strani pa se je treba vprašati, kakšna je njihova integracija v turizem oz. koliko pri-spevajo k razvoju turizma in turističnih desti-nacij; kakšna je njihova integracija v družbeno življenje, predvsem kar se tiče sponzorstev, donatorstev in podobno. Ne trdim, da v te na-mene ne dajejo ničesar, ampak v primerjavi s Hitom je to malo. Res je, da so večinski lastni-ki Hita državna sklada Kad in Sod ter lokalne skupnosti, vendar je treba tudi vedeti, da smo delniška družba kot vsaka druga, ki tekmu-je na trgu, predvsem v tistem delu, ki zadeva goste, ki si želijo priti in zabavati v naših zaba-viščno-igralniških centrih. To je zelo zahtevno in občutljivo področje; bistvo konkurenčne prednosti je, kako delati s temi gosti, da so zadovoljni, da prihajajo in se tudi vračajo in da na drugi strani ne delamo nezadovoljnih

gostov ali celo »bolnikov«, ampak ustvarjamo turistično ponudbo za široko paletu ljudi, ki želijo priti k nam nekajkrat letno in preživeti dan ali več dni v naših centrih.

**Če že omenjate »bolnike«, to je odvisnike od iger na srečo, kako v Hitu poskrbite, da ne postanejo bolniki?**

To je zahtevno in občutljivo področje. Se-veda ne obstajajo popolnoma zanesljive me-tode odkrivanja takih gostov in preprečevanja morebitne zasvojenosti. Lahko bi rekli, da ni mogoče doseči popolne preventive in tudi ne kurative, vendar smo vseeno na tem podro-čju naredili veliko. V vsakodnevni praksi gre predvsem za sistem in način obvladovanja to-vrstnih gostov. Večina gre za vsakodnevno delo z gosti, za katere se brez kakšnih velikih znanstvenih raziskav ali statistik lahko ugo-tovi, da so na meji oziroma že prehajajo med problematične igralce.

**Kako pa veste, da je nekdo problematičen oziroma odvisen od iger na srečo ter da s tem ogroža lastno eksistenco in eksistenco svoje družine?**

To se spozna po tem, da prihajajo v naša središča zelo pogosto, naši zaposleni jih po-znajo, prav tako običajno poznajo njihov dru-žinski in materialni položaj. Ko takšne ljudi zaznamo, jim prepovemo igranje oziroma jih prepričamo, da si dajo neke vrste samoprepo-ved. V družbi Hit imamo namreč že leta raz-vit in delujoč sistem preprečevanja proble-matičnega igralništva. Zaposleni se izobražujejo in izurijo, da lahko učinkovito prepoznajo potencialne problematične goste. Problem pa seveda je, da takšnega sistema nimajo drugi operaterji, predvsem manjši igralni saloni, ki se velikokrat žal usmerjajo tudi na goste, ki jih mi zavračamo.

**Ampak to lahko delate s slovenskimi drža-vljani, kako pa je s tujci?**



## Usmeritev v širšo turistično dejavnost je velika priložnost, ki pomeni integracijo igralništva v širšo in še privlačnejšo turistično ponudbo.

► Gre za nujnost in potrebo za enovito in celovito obravnavo vseh tovrstnih gostov v vseh slovenskih igralnicah ne glede na državo, iz katere prihajajo. Pri tem res obstaja težava, ker v Sloveniji še nismo vzpostavili in uveljavili informacijskega sistema, ki bi evidencial vse prepovedi in samoprepovedi, da bi to, kar velja v Hitu, lahko veljalo tudi drugje in tudi obratno. Ne glede na to smo v Hitu uvedli še nekaj ukrepov in sistemov, s katerimi poskušamo preprečevati zasvojenost in njene posledice. Tako smo na primer izdali brošuro, ki je neke vrste samospraševanje, pri katerem lahko igralec sam pri preprostih, a natančno postavljenih vprašanjih ugotovi, kakšne vrste igralec je. Če je iskren sam do sebe, lahko npr. hitro ugotovi, da je že na polju, ki je lahko kritično. Prav tako smo na vstopnice (podobno kot to vidimo na zavojčkih cigaret) natisnili opozorilo, s katerim opozarjamo, da lahko igranje povzroči odvisnost. Poleg dobro organizirane dejavnosti odkrivanja in preventive v Hitu smo soustanovitelji Nacionalnega terapevtskega inštituta za tovrstne zasvojenosti, kjer imajo tisti, ki bi lahko zašli v krizo, možnost, da se pogovorijo s strokovnjaki z namenom, da jim ti pomagajo. Imamo tudi psihoterapevtsko ambulanto v Novi Gorici, s katero sodelujemo. Končno je bilo v zadnjem letu na tem področju narejenih tudi nekaj zelo odmevnih in v javnosti predstavljenih študij. Ena bolj znanih je raziskava Fakultete za uporabne študije v Novi Gorici, v kateri so predstavljeni kvantitativni in kvalitativni statistični podatki o obsegu in trendih pro-

blematičnih igralcev in družbenih stroških, ki jih to prinaša.

### **Kakšne goste imate na splošno?**

V strukturi gostov gre za neke vrste normalno porazdelitev gostov tako po ekonomski moči, starosti, bivanju, pogostosti obiskovanja ipd. Ta struktura se z leti sicer spreminja glede na mnoge dejavnike na trgu, v Hitu in na področju konkurentov ter substitutov. Za nas so pomembni vsi gostje, zato jim poskušamo ponuditi vrhunsko storitev tako, da so zadovoljni in se radi vračajo; to nam tudi zelo dobro uspeva. V naši strukturi imamo na primer tudi goste, ki so ekonomsko zelo močni in tudi zelo zahtevni. Prizadevamo si, da bi jih obdržali ter jim ponudili vrhunske igralniško-zabaviščne in turistične storitve, pri čemer je izjemno pomemben osebni odnos našega osebja, odličnost celotne storitvene verige in dodatne turistične ponudbe. Drugi segment gostov so gosti, ki sodijo v, lahko bi rekli, v srednji razred. Teh je večina. Treba je namreč vedeti, da Hit svojo filozofijo gradi na strateški usmerjenosti svoje ponudbe, ki je kombinacija med ameriško in evropsko. Na eni strani so v percepciji ljudi evropske igralnice resne, skrivnostne in konservativno naravnane, tudi po videzu. Vanje prihajajo bogataši v velikih črnih limuzinah, pijejo viski, kadijo cigare in se grede visoko družbo; to je bolj filmski koncept, ki ga ljudje ponavadi vidijo na velikih platnih ali malih zaslonih in tudi v veliki meri zaznamuje gledanje javnosti na igralniško dejavnost, ki je še vedno

nekakšen tabu. Na drugi strani ljudje vidijo ameriški koncept, ki je odprt za vse obiskovalce, gradi na ofenzivnem oglaševanju in trženju, na vrhunskih zabavnih programih, s katerimi skuša privabiti čim širši krog gostov. Seveda se igralniško-zabaviščna industrija tako v Evropi kot tudi v ZDA in drugod po svetu zelo hitro razvija, stereotipni koncepti in »razlike« izginjajo. Ključni so konkurenčne prednosti, produktni spleti v smislu prilaganja potrebam gostov, konkurenčni boj in vrhunske storitve. Hit sledi tem trendom ter je v regiji vodilna družba z velikim ugledom in možnostmi za nadaljnji razvoj. Naš center Park, ki ga lahko dojamemo in razumemo kot integracijo »ameriškega in evropskega« pogleda na igralniško-zabaviščno dejavnost, je bil denimo prvi takšen projekt, ki je uspel. Še bolj je to uspelo v Perli. Zakaj? Ker smo takrat odkrili popolnoma novo strukturo gostov. Oba projekta sta bila preboj iz tipičnega evropskega koncepta resnih igralnic v igralnico za širšo populacijo. Lahko rečemo, da smo uspešno ustvarili ponudbo, ki je na evropskem ali celo svetovnem nivoju.

### **Kakšni so vaši načrti za naprej?**

Menim, da bi morala igralniška dejavnost dobiti novo nacionalno strategijo in tudi zakonodajo, ki bi prilagojena novim tržnim razmeram in trendom v svetu, kar smo jasno povedali tudi nadzornemu svetu, županom goriške regije in lastnikom ob sprejemanju nove strategije Hita. Nadaljevanje našega razvoja gre predvsem v smeri, da skušamo integrirati igralniško-zabaviščno dejavnost z vso drugo turistično ponudbo na destinacijah, kjer smo navzoči; dodajamo torej nove vsebine, hkrati pa poskušamo bolje skrbeti za t. i. upravljanje gostov. To pomeni, da se moramo z gosti še več ukvarjati, saj je to zahtevna in specifična storitvena dejavnost.

### **Vam je žal, da se je ameriški Harrah's umaknil iz pogajanj? Je to res končana zgodba?**

Treba je vedeti, da so v Harrah'su rekli ne, tega nismo storili mi. Sicer pa lahko povem, da smo s predstavniki Harrah'sa med pogajanja navezali tesne in prijateljske stike, zato nam je vsem žal, da ne delamo na tem projektu dalje. Hkrati imamo še vedno stike – v začetku julija denimo pride na igralniški kongres v Novo Gorico g. Andrew Tottenham, ki je bil glavni pogajalec Američanov, in seveda se bomo z njim z veseljem srečali. Mi smo se zelo trdo pogajali, vendar korektno in profesionalno, na koncu sem imel celo občutek, da smo se praktično že vse dogovorili oz. smo se strinjali, vendar so nato Američani odstopili od nadaljnjih pogovorov. Kljub temu smo ostali prijatelji. Ali nam je žal? Dejansko smo pogajalci po mojem prepričanju »na obeh straneh« ostali z nekoliko mešanimi in nelagodnimi občutki.

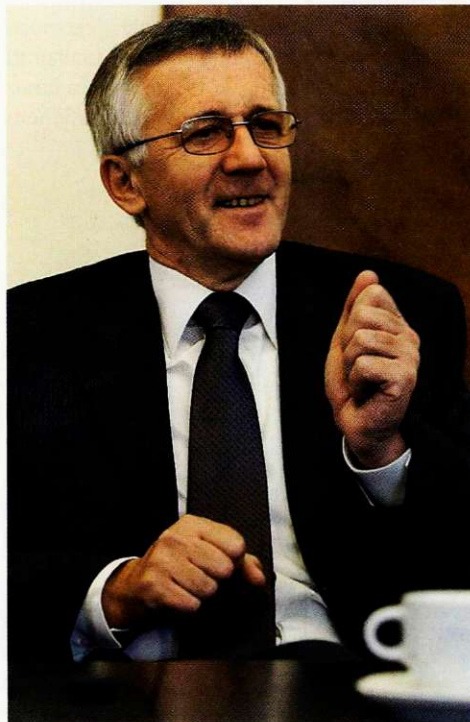


### **Kaj je bil glavni razlog za ustavitev pogajanj? Je bila to lokalna skupnost?**

Ne. O vlogi in odnosu do tega projekta v lokalnih skupnostih je bilo povedanega veliko, vendar je dejstvo, da bi lokalna skupnost želela to narediti. Temeljni problem je nastal že pri tem, v kateri lokalni skupnosti naj bi realizirali ta veliki turistični projekt. Druga plat medalje t. i. lokacijskega problema pa je bila dejansko ključna, in sicer ta, da lokalne skupnosti skupaj z nami niso bile sposobne določiti najprimernejše in sprejemljive lokacije, ki je bila pogoj za začetek graditve turističnega mesta. Treba je vedeti, da ne govorimo le o lokaciji za enega ali dva hotela z igralnico ali npr. o enem nakupovalnem središču, temveč govorimo o zaokroženem turističnem mestu, za katerega potrebujemo za realizacijo prve faze projekta vsaj 25 do 30 hektarjev veliko površino, ki jo je mogoče opremiti z vso potrebno infrastrukturo z možnostjo širjenja. To je zahtevna naloga, ki zahteva temeljite študije vplivov na okolje tako s prostorsko-urbanističnega vidika kot z vidika socialno-družbenih vplivov na okolje. Naloga ni ne logistično ne kako drugače preprosta, zahteva profesionalen pristop in precej časa. Če se vrnem k vašemu osnovnem vprašanju, menim, da je bil ključni razlog za njihov odstop od pogajanj model upravljanja. Na zadnjih pogovorih se je sicer zdelo, da smo se dogovorili, vendar so si zatem očitno premislili. Hit je namreč vztrajal pri tem, da ima večino v skupnem podjetju, naši partnerji pa bi imeli denimo operativni nadzor nad igralništvom, čeprav bi pri tem sodelovali tudi ključni Hitovi ljudje. To je bilo sprejemljivo ravnotežje, ki pa na koncu zanje očitno ni bilo zadovoljivo. Mislim, da je na njihovo odločitev vplivalo še več drugih razlogov, ki pa nam niso v celoti znani, saj se le redko zgodi, da na tako odločitev vpliva samo en dejavnik ali da je razlog za nesklentev dogovorov izključno na eni strani. Kljub temu je bil razhod na dostojnem profesionalnem in prijateljskem nivoju. Ni bilo obtoževanj, očitanj, kdo je kaj naredil narobe ipd., ampak preprosto nismo prišli skupaj. Korektno je reči, da smo za zdaj pogajanja končali, ne morem pa reči, da ni mogoče v prihodnosti najti nekega drugega modela, ki bi bil sprejemljiv za potencialne partnerje. Po končanju pogajanj s Harrah`som o projektu turističnega mesta nekoliko drugače razmišljamo in menimo, da smo se iz teh pogajanj veliko naučili. Vnovični premislek in omenjena izkušnja nas usmerja v nov pristop do tega projekta, ki je precej drugačen od dosedanjega. Najprej moramo pridobiti ustrežno lokacijo in speljati vse potrebne postopke, ki so pogoj za realizacijo tako zahtevnega projekta, nato se dogovarjamo s potencialnimi partnerji za različne segmente turistične ponudbe.

### **V delu javnosti je bilo slišati nekaj kritike na poseben dogovor o koncesijskem davku na finančnem ministrstvu. Kako to komentirate?**

Če želimo realizirati projekt turističnega mesta z vrhunskim produktivnim spletom, ki bo imel večji del t. i. neigralniških – turističnih vsebin (igralniško-zabaviški center, hoteli, kongresni center, wellness, restavracije, bari, druge rekreativne in zabavne vsebine ipd.), je logično, da poslovni partnerji pričakujejo, da bodo dosegali pričakovano stopnjo donosnosti lastniškega kapitala v celotnem projektu, za kar pa je treba prej ustvariti institucionalne pogoje (lastništvo, davki, druga zakonodaja). To je bistvo. Dejstvo je, da pri zdajšnji obdavitvi dejavnosti kljub uspešnemu vodenju teh družb za lastnike ostaja premajhen netodobiček, prav tako je to problem za družbo samo, saj so zadržani dobički premajhni za izvajanje ofenzivnejše razvojne politike. Sedanja davčna zakonodaja je namreč naravnana bolj »monokulturno«, torej za delniške družbe, ki izvajajo pretežno igralniško



## **Menim, da bi morala igralniška dejavnost dobiti novo nacionalno strategijo in tudi zakonodajo.**

dejavnost in nimajo prave možnosti za bistveno povečano investiranje v turizem, prav tako pa tudi ne za ofenzivnejši prodor na zanimive in obetavne trge. Ob zamislih za zgraditev velikega turističnega mesta z omenjenimi partnerji je država oz. pristojno ministrstvo prisluhnilo argumentom potencialnih partnerjev in predlagalo, da bi za tak tip vlaganja (ne za ta konkreten projekt) uzakonili t. i. C-koncesijo, ki se je precej približala tem ciljem in potrebam. To je zelo spodbudno in prepričan sem, da bo šlo urejanje

zakonodaje v tej smeri. S tako naravnostjo nove zakonodaje zakonodajalec vzpodbudi investitorje, da bistveno več vlagajo v neigralniško dejavnost in turizem nasploh, kar ima izrazite pozitivne učinke na zaposlovanje, rast družbenega proizvoda in blaginjo.

Pri tem bi rad dodal, da na Goriškem še vse preveč razmišljamo in delujemo »polkrožno«, v naših glavah je na eni strani Slovenija, na drugi pa Italija. To je sicer prav, vendar pa moramo v primeru turistične ponudbe in razvoja, še posebej pri destinacijskem načinu razmišljanja in trženja ter potencialni realizaciji turističnega mesta, razmišljati širše. V Evropi sodelovanja, strpnosti, perspektivne prihodnosti in medsebojnega spoštovanja moramo izkoristiti vse možnosti za razvoj turizma v celotni zaokroženi destinaciji, ki poleg Goriške vključuje tudi širši obmejni del v Italiji (logistika, turistična ponudba, kulturne znamenitosti, nakupovalni centri, določena skupna infrastruktura, delovna sila, skupna skrb za trajnostni razvoj idr.).

### **Koliko ljudi bi našlo delo v turističnem mestu, ki bi ga gradili skupaj z Američani oziroma ga boste gradili s kom drugim?**

Potrebovali bi od 3.000 do 3.500 zaposlenih. Kje jih bomo dobili, so nas spraševali, ali bomo »uvažali« ljudi iz drugih delov sveta, Evrope itd., očitali so nam, da bomo s tem resno ogrozili narodnostno sestavo prebivalstva, povzročili družbeno neravnovesje, destabilizirani območje in podobno. To so pomembna vprašanja, vendar je pretirana skrb glede tega odveč. Treba je vedeti, da bo priprava kot tudi izvedba turističnega mesta potekala postopno, v daljšem časovnem obdobju in ne čez noč; časa za temeljito pripravo je torej dovolj. Drugo je, da bi se v tej mednarodni vrhunski korporaciji našel marsikdo, tudi iz Italije, Avstrije in seveda Slovenije, ki bi se želel dokazati pri nas. Mi svojih storitev ne moremo prenesti v Indijo ali na Kitajsko, ampak moramo ljudi zaposliti na našem območju, to je dejstvo. S tem ni nič narobe, če se tega zavedamo in če to uredimo na ustrezen način.

### **Ali je to, o čemer ste zdaj govorili, tudi del vaše strategije in kako jo boste uresničili?**

Naša strategija glede turističnega mesta je sedaj drugačna. Vsaj v delu, ki se nanaša na turistični del, kjer smo stvari ob t. i. razdrtju zaroke, če temu lahko tako rečem, še podrobneje premislili. V strategiji smo si zadali, da bomo temeljito narediti tisto, česar doslej nismo. To pa pomeni, da bomo v sodelovanju z lokalnimi skupnostmi izbrali in pridobili najprimernejšo lokacijo, nato bomo naredili vse ▶

► potrebne študije in izvedli vse tiste potrebne korake, ki nas bodo pripeljali do konkretne izvedljivosti projekta. Govorim o lokaciji, ki bo razvojno odprta, ki bo dovolj daleč od urbanih središč in hkrati ne preveč oddaljena, bo blizu ključnim logističnim povezavam in bo kar najmanj vplivala na prebivalce, ki živijo v njeni bližini.

### **V Črni gori in na Hrvaškem ste že navzoči. Kaj pa drugje?**

Da, v Črni gori smo v letu 2004 odprli popolnoma prenovljen in dograjen turistični kompleks, resort Maestral, ki se je v teh letih utrdil kot najprepoznavnejši produkt na južnem Jadranu. Posluje zelo uspešno, saj nam je uspelo povezati hotelske, gostinske, wellness in igralniško-zabavišne storitve v kakovosten in atraktiven turistični center, kjer lahko vsak gost poišče nekaj zase. Vsekakor je ključ uspešnega poslovanja tudi vzpostavitev zračnega mostu z južno Italijo, od koder prihaja večina gostov. Na Hrvaškem smo od lanskega leta navzoči s turistično-zabavišnim centrom Kristal v Umagu, ki ima odlično lokacijo ob morju v centru mesta. Kar se tiče Hrvaške, je treba poudariti,

### **Omenili ste slovensko zakonodajo. Jo je treba spremeniti?**

Vsekakor, to je temeljni pogoj uspešnega, uravnoteženega in družbeno odgovornega razvoja dejavnosti v naslednjem srednjeročnem obdobju. Pri tem ne govorim samo o Hitu, ampak o celotni dejavnosti. Igralniška dejavnost se je v Sloveniji v zadnjih petnajstih letih razvila v pomemben del turističnega gospodarstva, ki zaposluje veliko število ljudi ter ustvari občuten delež prihodkov lokalnih skupnosti in državnega proračuna. Obstoječa zakonodaja pa temelji na predpostavkah iz sredine devetdesetih let prejšnjega stoletja, kar povzroča velike težave. Igralniška dejavnost mora postati del turistične ponudbe, pri čemer morajo podjetja poslovati na podlagi strategije razvoja igralništva in sodobne zakonodaje, ki morata vsebinsko opredeliti kriterije za podeljevanje koncesij ter zagotoviti učinkovite instrumente za uveljavitev razvojnih kriterijev, ki do sedaj niso bili vzpostavljeni. Država mora poleg izpolnjevanja formalnih pravno-tehničnih zakonskih pogojev za opravljanje dejavnosti igralništva pri podeljevanju koncesij analizirati tudi vsebinske kriterije, kot so obstoječa igralniška ponudba na zaokroženem turističnem

nost sprememb in jih tudi predlagati. To je dolžnost uprave vsakega podjetja ne glede na strukturo lastništva. Pasivno opazovanje poslabševanja pogojev poslovanja nas lahko pripelje v brezizhoden položaj, tega pa ta uprava ne bo dopustila, zato smo tudi oblikovali deklaracijo o razvoju igralništva v naslednjih letih, ki je temelj za strokovno razpravo na vseh ravneh.

### **Veliko se govori o vplivu vsakokratne politike na poslovanje podjetja. Kako je s tem?**

Mislim, da je treba pošteno povedati, da se politika neposredno ne vtika v naše poslovne odločitve, tako je bilo tudi v preteklosti. Hkrati moramo tudi razumeti, kakšna je narava naših lastnikov, to so SOD in KAD ter lokalne skupnosti. Problem naših lastnikov torej ni, da se preveč vtikajo v poslovanje, ampak da so njihovi poslovni in strateški cilji lahko drugačni od strateških ciljev družbe in njenih potreb. Zato je uprava družbe v strategiji razvoja 2008–2012 predlagala dokapitalizacijo, ki jo nujno potrebujemo zaradi izvedbe načrtovanih investicij, in postopen umik državnih skladov. Seveda vsega tega ne bo brez političnega konsenza in sprememb zakonodaje. Vse mora potekati popolnoma transparentno.

### **Občutite kakšne pritiske?**

Kot sem že dejal, neposredno ne. Izraz pritisk je neustrezen, saj denimo uveljavljanje usmeritev lastnikov ni pritisk, ampak legitimna politika lastnikov. Ti svoje interese uveljavljajo prek skupščine in nadzornega sveta, uprava pa deluje strokovno ter v skladu s sprejetimi strategijami in poslovnimi cilji.

### **Zdaj je veliko menedžerskih odkupov, prvo pa je dvignilo prah prav igralništvo. Kaj se dogaja na tem področju? Je mogoča divja privatizacija oziroma obstajajo obvodna podjetja, prek katerih bi kasneje prišlo do menedžerskega prevzema?**

To v Hitu ni mogoče, ker je naše lastništvo jasno opredeljeno z zakonodajo. Zanimivo pa je, kako se v povezavi z igralništvom vsi domnevno »bojijo« privatizacije podjetij, ki so v lasti državnih skladov in občin, pri tem pa se pozablja, da je slovenska država v zadnjih 15 letih že izvedla privatizacijo večine slovenskega igralništva, saj je podelila več deset koncesij za igralne salone, ki so v izključno zasebni lasti. Tudi lokalna skupnost pri vodenju teh d. o. o. nima nobene besede, pa to očitno nikogar ne moti.

### **Kaj pa osebno bogatenje posameznikov?**

Tega v Hitu ni, saj je Hit delniška družba z jasno upravljalško in organizacijsko strukturo ter najvišjimi standardi nadzora na vseh področjih. ■

(Intervju je v celoti objavljen na spletni strani [www.demokracija.si](http://www.demokracija.si))



da smo lastniki podjetja, ki ima koncesijo za celotno državo, kar nam omogoča širitev na druge lokacije. Poleg omenjenih dveh centrov imamo v Sarajevu igralniško-zabavišni center Colosseum Club, ki je zaradi kakovosti storitev, varnosti in visokega ugleda postal zabavno in poslovno stičišče Sarajevčanov. Pripravljamo se tudi na investicijo v Beogradu, kjer smo že pridobili ustrezno koncesijo in zemljišča, čakamo še na ustrezne urbanistične načrte, ki jih mora potrditi mestna oblast. Poleg teh projektov se nam odpirajo številne poslovne priložnosti v drugih državah jugovzhodne Evrope.

območju, absorpcijska sposobnost območja, kamor želi vstopiti nov koncesionar, umeščenost v strukturo obstoječe turistične ponudbe, ciljna tržna populacija ter izpolnjevanje kriterijev družbeno odgovornega poslovanja, ki vključujejo usposobljenost zaposlenih za odkrivanje problematičnih gostov, vzpostavljen sistem obveščanja gostov o nevarnostih čezmerne igranja in učinkovit sistem preprečevanja vstopa problematičnim igralcem.

### **Kaj pa vloga menedžmenta?**

Vloga menedžmenta je tukaj ključnega pomena, saj mora ta prvi opozoriti na nuj-

## Primož Trubar

Založba Nova revija

Primož Trubar je osrednja osebnost slovenske kulture in zgodovine. Ker smo imeli doslej v obliki faksimilov objavljena le njegova najpomembnejša dela, so se pred leti odločili za *Zbrana dela Primoža Trubarja*. Doslej so izšle štiri knjige, ki poleg prvih Trubarjevih knjig prinašajo tudi izčrpne opombe oziroma spremne besede. Napisali so jih urednik *Zbrana dela* dr. Igor Grdina ter dr. Jonatan Vinkler in mag. Fanika Krajnc Vrečko. Uredništvo je pri ponatisih Trubarjevih spisov zasledovalo dva cilja: Trubarjev slovstveni opus poskuša predstaviti v izvorniku kar najzvestejši podobi, hkrati pa si ga prizadeva narediti v čim večji meri dostopnega sodobnemu bralcu. Gotski črkopis oz. t. i. bohoričico so nadomestili z moderno slovensko varianto humanistike. Pri Novi reviji, ki je prevzela uredništvo *Zbrana dela*, so se odločili, da bodo v eni knjigi ponatisnili vse dosedanje spremne besede iz prvih štirih knjig, in iz nje dobivamo pomembne (ključne) podatke o Trubarjevih besedilih.

## Mala Osebna Mitologija

Cankarjeva založba

Cankarjeva založba je v zbirki *Poezija* izdala pesniško zbirko dr. Borisa A. Novaka *MOM. Mala Osebna Mitologija*. V tej presenetljivi in presunljivi zbirki pesmi je Boris A. Novak »prevajalec lepote«. Od kod prihaja lepota in v kaj jo je treba prevesti? Prihaja iz zarobja spomina, izza svetlobnega obzorja, ki ga riše mala osebna mitologija. Od tam, kjer se začeta zapletati usoda in eksistenca, moč in predanost biti, kot je zbirko označil Milan Dekleva. V pesmih Novak »pripoveduje« o svojih prednikih, očetu, stricah in drugih sorodnikih.

## Srečko Kosovel

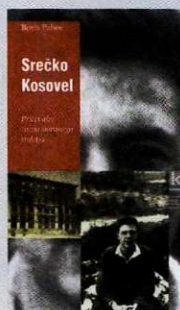
Znanstvena založba FF

Znanstvena založba Filozofske fakultete je v zbirki *Kultura sožitja* izdala knjigo Borisa Pahorja *Srečko Kosovel. Pričevalec zaznamovaneega stoletja*. Prvi del knjige prinaša prevod Pahorjevega besedila o Srečku Kosovelu, ki je bilo leta 1993 objavljeno v italijanščini in je med bralci vzbudilo veliko zanimanje. V drugem delu knjige je besedilo, ki ga je leta 1970 izdala Pahorjeva tržaška revija *Zaliv* v knjižici z naslovom *Kosovel v Trstu*. Knjiga se začne s Pahorjevim predgovorom, konča pa s spremni-ma besedama Tatjane Rojc in Janeza Vrečka ter imenskim kazalom. Pahor poskuša popraviti do zdaj uveljavljeno podobo o Kosovelu kot le poduhovljeni, hrepenenjski in religiozni osebi ter pri tem navaja primere njegove erotične

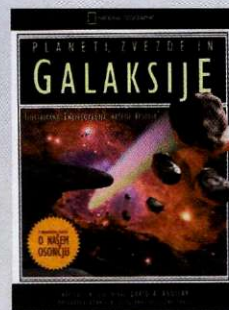
1.



1.



2.



3.



4.

poezije in njegovo dopisovanje s prijatelji, kjer odkrito govori o erotičnih stvareh. Po avtorjevem mnenju Kosovel po Prešernovih sledih potrjuje identiteto in hkrati univerzalnost slovenske pesniške tradicije. Ta knjiga slovenskemu bralcu odstira novega in drugačnega Kosovela, novo branje njegove velike poezije.

## Razvrednotenje umetnosti

Študentska založba

V času, ko je v umetnosti mogoče kar koli, je za Colemana Dantoja Arthurja posebej nujno vprašanje, kaj je tisto, kar določenim stvarim podeljuje status umetniškega dela in jih tako razločuje od navzven povsem nerazločljivih stvari, ki nimajo umetniške vrednosti. Iz te perspektive, ki je pravzaprav poziv k novičnemu ovrednotenju umetnosti, je filozofija umetnosti hkrati že srce filozofije, kolikor zastavljeno vprašanje zahteva globinsko interpretacijo pojavnega sveta. In prav o tem govori Dantojeva knjiga *Filozofsko razvrednotenje umetnosti*, s katero tega filozofa umetnosti in filozofa življenja prvič v knjižni obliki dobivamo v slovensčini. Filozofsko razvrednotenje umetnosti je bilo potrebno, da je bilo filozofiji vrnjeno sporočilo, a v spremenjeni obliki. Zaradi tega njegovo delo ni nikoli gola provokacija, ampak je vedno »disturbacija«, kar je dantojevski izraz za umetnost, ki je sposobna zadeti v živo, spremeniti, ustvariti razliko v tem svetu, ki se vedno bolj reproducira, kopira, duplicira.

## O našem osončju

Založba Rokus Klett

*Planeti, zvezde in galaksije* je ilustrirana enciklopedija našega vesolja z najnovejšimi podatki. V knjigi so domiselna besedila z jasnimi in slikovitimi razlagami najnovejših astronomskih odkritij in teorij, od črnih lukenj do temne snovi, ter razprave o t. i. provokativnih vprašanjih, kot so: ali smo sami, kakšna je prihodnost potovanj v vesolje, kakšen bo konec vesolja? Več kot 70 umetniških ilustracij prikazuje,

kako se rodi zvezda in kako umre, kako bi bili lahko videti drugi svetovi, kako bomo morda nekoč solarno jadrali po vesolju. Objavljene so osupljive nove fotografije vesolja, med drugim Saturnovih obročev, Jupitrovih lun in globokega polja vesolja, ki ga je posnel Hubblov teleskop. Dodana so navodila o opazovanju zvezd, ki ljubiteljske astronome opozarjajo, kje in kako lahko vidijo neverjetne prizore iz vesolja.

## Friedrich Nietzsche

Založba Litera, Maribor

Zbirka *Dionizovi ditirambi* je zadnje delo, ki ga je Friedrich Nietzsche pripravil za tisk. Večino pesmi je zasnoval, medtem ko je pisal 4. del *Zaratustre*. Glede njihove objave je bil zadržan vse do svojega zadnjega poletja 1888. Odločitev, da pesmi oblikuje in zbere v posebno zbirko, se ujema z njegovo odpovedjo načrtovanemu glavnemu sistematičnemu filozofskemu delu *Volja do moči*. To nakazuje, da je odločitev za objavo zbirke vsebinsko soodvisna s tistim njegovim spoznanjem, ki je odločilo opustitev načrtov za glavno filozofsko delo. *Dionizovi ditirambi* govorijo iz obzorja celotne njegove filozofske misli. Spremno besedo je napisal Ivan Urbančič.

## Slovenija v presežnikih

Založba Mladinska knjiga

Ta zelo lepa knjiga prinaša 101 slovenski presežnik: najvišje drevo, najstarejšo trto, najmogočnejši slap, najdaljši cestni predor, največje naravno okno, najbolj južno vas ... vse izpod peresa in iz fotoaparata Toma Jeseničnika, znanega fotografa in dolgoletnega sodelavca revije *Gea*. Vsaki znamenitosti sta namenjeni dve strani, pretežno zapolnjeni s slikovnim gradivom. Knjiga predstavlja Slovenijo s čisto drugačne plati in v številnih primerih tudi z manj znane. Lahko je vir informacij o tem, kaj dežela premore, spodbuda za lep izlet ob koncu tedna ali preprosto čudovito monografsko popotovanje.



# Mala Troja ob Savinji

V. M., fotografije iz knjige Celje

**Fit media iz Celja je izdala novo monografijo o Celju, mestu, ki v zadnjem času skokovito napreduje. Postalo je tudi sedež nove škofije, kar je po prvi pred 1400 leti in po grofih Celjskih nov označevalec mesta, ki ga simbolizirajo tri zvezde.**

**O**d današnjega Celja do keltske Keleie, ko se je je kot Municipium Cladium Celeia polastila rimska država, je preteklo več kot dva tisoč let. Celje, Cilli, Celeia, Keleia. Ime, ki bi odmevalo celo v gluhi lozi, je v knjigi zapisal njen urednik Jože Volfand.

**Mala Troja** Če s ponotranjeno zagnanostjo in posebno naklonjenostjo listamo kroniko dveh tisočletij tega vselej evropskega mesta, saj ga je človek bistrumno umestil na križišče najbolj občutljivih geografskih poti, danes bi rekli evropskih koridorjev,

ostrmimo. Zakaj? Celeia antiqua je tako cvetela – še danes je v Celju v rabi del tedanje kanalizacije –, da so ji občudujoče naklonili še eno ime – Mala Troja. Troja pa ni karsibodi.

**Pogum in premetenost** Je že res, da je nato nekaj stoletij skoraj mimobežno previharilo Savinjsko marko in da so se mestni očitvidci nekam porazgubili. Najbrž samo zato, da bi Cilli spet zasijal v bleščavi, kakršni se niti od daleč ni približalo nobeno mesto na tem prostoru. Celjski grofje s Hermanom II. na čelu so skozi velika vrata vstopi-

li na (srednje)evropske dvore. Za grofa Ulrika II. Celjskega so celo v zgodovini Habsburžanov zapisali, da je neposredno vlekel odločilne poteze v avstrijski in ogrski politiki. To, da je Barbara Celjska postala rimsko-nemška cesarica in da bi si potemtakem lahko Celje nadelo ne le knežjih, pač pa tudi kraljevska oblačila, zgodovina ve in priznava. Kajti Habsburžani verjetno ne bi bili to, kar so bili, če Ulrik II. ne bi bil poslednji iz hiše Celjskih. Celjani so se namreč kot evropska plemiška rodbina odlikovali s premetenostjo in pogumom. Največje evropske vladarske

družine so jih sprejemale kot partnerja, ki mu je najbolje prijazno ponuditi roko.

**Znameniti Celjani** Nato je moč Celja poneslo v Evropo znanje. Znameniti Celjani, kot je bil Brikcij Preprost iz Celja, rektor na dunajski univerzi, ali Tomaž Prelokar, neprekosljivi mož evropskega duha, humanistični vzgojitelj cesarja Maksimilijana I. Pa Janez Žiga Valentin Popovič iz Arclina, začetnik oceanografije in izjemen učenjak v takratni Avstriji. Med njimi je veliki jezikoslovec Vatroslav Oblak. In enkratna Alma Karlin, posebnost med po-

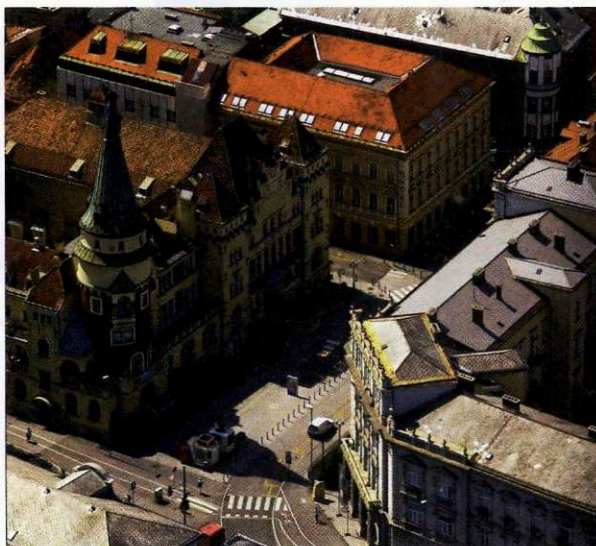
potniki in pisatelji. In še kar nekaj je celjskih velikanov, ki so jih odnesle v svet muze duha.

A tudi takrat, ko se je domovina znašla pod topotom apokaliptičnih jezdecev, Celje ni tavalno skozi čas. In prišlo je tudi leto, po vzponih in padcih, ko se je ovenčalo z evropsko krono, pa čeprav le s športno (rokometno).

**Ogledalo mesta** Kaj potemtakem pove ta apendiks k novi monografiji Celja, se je v knjigi vprašal njen urednik. »Častno in ponosno je biti Celjan. To pove. Zato bo Celje vselej mesto prihodnosti.«

Monografija Celja, prva v novem tisočletju, v tem času postavlja mestu ogledalo. Predvsem po letu 1991, v samostojni Sloveniji torej. Toda hkrati v njej listamo po zgodovini. »Toda če je Celje ob koncu prejšnjega stoletja še rahlo bolehalo in se potilo od negotovosti, za katero razvojno smer naj se odloči, ga zdaj grabi trenutek odločitve.«

Avtor besedil v knjigi je Janko Germadnik. Pozornost je namenjena predvsem predstavitvi Celja danes. Skozi knjigo, v njenem spodnjem delu, teče predstavitev zgodovine v obliki kratkih in s slikami ilustriranih podatkov, katerih avtorica je Rolanda Fugger Germadnik. V zadnjem delu knjige je avtor predstavil tudi tri znamenite Celjane: svetega Maksimilijana, mučenca iz poznorimskega časa (okoli leta 300), celjske grofe, Barbaro Celjsko, t. i. celjski mit in »vsem znano, večini tujo« Almo Karlin. Knjiga je bogato slikovno ilustrirana, slovensko besedilo pa je v celoti prevedeno v angleščino.



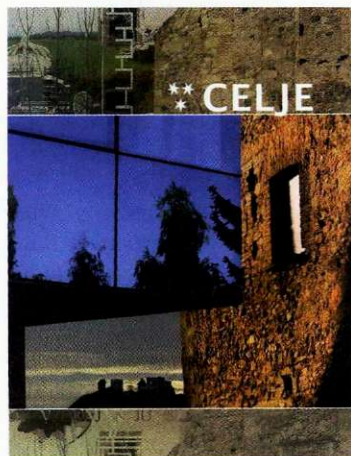
**Celjski mit** V knjigi je z nekaj besedami predstavljen tudi t. i. celjski mit. Za kaj gre? Neznani izvor, močne osebnosti, zaznamovane z brezkompromisno voljo do oblasti in izrednimi sposobnostmi, vzpon med najpomembnejše plemiške družine svojega časa in nazadnje zatoni dinastije, presekani z enim samim udarcem – vse to je burilo ljudsko domišljijo in predstavljalo odlično podlago za oblikovanje legende evropskih razsežnosti. In res. Poleg tega, da Celjske pozna vsa srednja Evropa, se je tudi doma skozi čas razvil poseben večplastni mit o Celjskih, ki ga ni ugasnilo nobeno, še tako zaostreno zgodovinsko obdobje. Nasprotno – različne družbene skupine so ga v različnih zgodovinskih obdobjih v celoti ali v posameznih plasteh vedno prilagajale svojim trenutnim potrebam. Vse do danes.

**Ljudsko izročilo** Eno plast ljudskih predstav zavzema podoba neznanansko bogatih gospodov s Starega gradu, ki so si brez omejitev prilagajali denar in ljudi ter se brez pomislekov predajali strastem. Tragična usoda dinastije je predstavljala zaslužen kazni in učinkovit moralni nauk za ljudske množice. O tem govori izročilo številnih ljudskih pripovedi. Pri drugih je vzbujala občudovanje celjska moč; zlasti v času oblikovanja slovenske narodne identitete je prišla do izraza nacionalno in politično obarvana plast mita. S tezo nekaterih zgodovinarjev, ki so trdili, da so želeli Celjski oblikovati nekakšno slovansko

oziroma jugoslovansko državo, sta se hranili slovanska in jugoslovanska ideja konec 19. in v začetku 20. stoletja.

**Celjski in državotvornost** Celjski mit je znova razširil krila v najnovejšem času – v času osamosvojitvenih prizadevanj Slovenije. Celjskim so številni poleg jugoslovanske pripisali še slovensko državotvornost – za kratko dobo uresničena celjska kneževina naj bi bila zameetek samostojne slovenske države v srednjem veku. Ideja je tako celjsko legendo postavila celo na raven nacionalnega simbola – kot tri zlate zvezde v grbu Republike Slovenije.

**Knežje mesto** Mitu kljub spregledovanju zgodovinskih dejstev ne velja odrekati vrednosti. Ljudje namreč nismo samo tisto, kar smo, ampak tudi tisto, kar želimo biti. Od tod svojevrstna celjska zavest, ki je v zadnjem desetletju preteklega tisočletja mestu ob Savinji dodala pridevek knežje mesto, čeprav takrat zaradi prelomnih dogajanj in eksistenčne krize Celje ni dosti spominjalo na to. Naziv izraža prav poseben ljudski ponos na čase, ko so močni Celjani tresli temelje srednjeveške Evrope in posegali po najvišjih časteh. In zakaj ne? Ponos lahko daje krila za velika dejanja, ali kot je dejal Herman Celjski v istoimenski drami Antona Novačana: »Kdor nosi zvezde v svojem grbu, naj se tudi dviga k zvezdam!«



# 40.

romanje invalidov,  
bolnikov in starejših

## BREZJE

sobota,  
21. junij 2008




Marija,  
pomagaj!




Glavno mašo  
ob 10,30  
vodi nadškof  
Alojzij Uran.



RADIO  
OGNIŠČE

prenos v živo






Od leve: urednik zbirke *Studia literaria* dr. Darko Dolinar ter avtorji dr. Tone Smolej, dr. Marijan Dovič, dr. Peter Svetina in dr. Tomo Virk

# Prenova literarne teorije

V. M.

Inštitut za slovensko literaturo in literarne vede ZRC SAZU ter Založba ZRC sta izdala štiri znanstvene knjige s področja literarne teorije, ki so jih napisali mlajši avtorji: Tomo Virk, Tone Smolej, Marijan Dovič in Peter Svetina.

Vse štiri knjige so izšle v zbirki *Studia literaria*.

Avtor prve *Primerjalna književnost na prelomu tisočletja* je dr. Tomo Virk. Primerjalna književnost je bila v 20. stoletju osrednja literarnovedna disciplina, ki je združevala na eni strani vsa področja literarne vede (literarno teorijo, zgodovino, kritiko in interpretacijo), na drugi pa tudi vzpostavljala komunikacijo z drugimi umetnostmi ter drugimi humanističnimi in družboslovnimi znanostmi. Njena primerjalna prednost je bila, da je bila zaradi svoje »poliglotskosti« in zelo širokega polja teoretskega interesa zmožna ponujati široke kulturnozgodovinske sinteze. Prav zaradi svoje univerzalnosti

je bila v drugi polovici 20. stoletja v marsikaterem pogledu ena od osrednjih humanističnih ved in v precejšnji meri so neposredno iz nje nastale mnoge nove discipline, na primer prevodoslovje, velik del kulturnih in postkolonialnih študij, teorije večkulturnosti ipd. Proti koncu 20. stoletja so te nove discipline na nekaterih kulturnih področjih (zlasti v ZDA, delno pa tudi v Evropi) začele spodrivati primerjalno književnost, ki se je znašla v nekakšni krizi in si zato prizadeva za svojo vnovično utemeljitev in upravičenje.

Knjiga analizira opisano dogajanje, poskuša reflektirati vzroke zanj, predstavlja novejšo poskuse legitimacije literarne vede nasploh in posebej primerjalne književno-

sti; prizadeva si premisliti pojav »smrti literarne teorije« in aktualno usmerjenost v »kontekstualizacijo« literature; predstavlja najvitalnejše poskuse prenove primerjalne književnosti (sistemске in empirične študije, primerjalne kulturne študije, koncept interliterarnosti idr.), poskuša ugotoviti aktualno stanje v stroki (z vidika teorije in institucionalizacije) in začrtati vizijo primerjalne književnosti na začetku tretjega tisočletja.

Dr. Tomo Virk je predavatelj na oddelku za primerjalno književnost in literarno teorijo ljubljanske filozofske fakultete.

**Starejša posvetna poezija** Avtor druge knjige *Kritične oblike v*

starejši slovenski posvetni poeziji je dr. Peter Svetina. Gradivo, ki ga obravnava v svoji študiji, so kitično členjene pesmi, ohranjene v rokopisih (*Slatenski urbar*, *Leški rokopis*, *Martjanska pesmarica* idr.) iz časa pred objavo pesniškega almanaha *Pisanice od lepeh umetnost* (1779–1781), kitično členjene pesmi treh natisnjenih številok in dveh rokopisnih variant za četrto številko pesniškega almanaha (avtor kitično členjenih pesmi v *Pisanicah* je v največji meri Janez Damascen Dev), ter pesmi avtorjev Zoisovega kroga: izvirne pesmi in prevodi Žige Zoisa, Jurija Japlja in Valentina Vodnika ter vložne pesmi v Linhartovi komediji *Matiček se ženi*.

Uvodni del študije je kratek pregled kitičnih oblik slovenske protestantske pesmi 16. stoletja in kitičnih oblik katoliške pesmi 17. in 18. stoletja. Te pesmarice so namreč edine prinašale natisnjene pesmi v slovenskem jeziku in kot take ohranjale kitični repertoar cerkvene poezije, ki je lahko vplival na repertor slovenskih posvetnih pesmi.

Študija obravnava razvoj več kot 150 različnih kitičnih oblik posvetne poezije (od dvo- do desetvrstičnic), ki se pojavljajo v rokopisih in natisnjenih pesniških opusih posameznih avtorjev. Študija se naslanja na dosedanje verzološke raziskave (Grafenauer, Koruza, Pretnar, idr.), ki so se posvečale zlasti verzu, ter jih širi s pogledom na kitične strukture in obravnavo njihovega razvoja.

Monografija je namenjena strokovnjakom, ki se ukvarjajo z vprašanji verzologije ali razvoja slovenske poezije, študentom, pa tudi širši javnosti, ki jo ta vprašanja zanimajo.

Dr. Peter Svetina je delal na ljubljanski filozofski fakulteti, zatem nekaj časa v javni knjižnici, zdaj predava slovensko književnost na Univerzi v Celovcu.

**Zola pri Slovencih** Tretjo knjigo *Slovenska recepcija Emila Zolaja (1880–1945)* je napisal dr. Tone Smolej. V delu, ki sodi v primerjalno literarno zgodovino, avtor obravnava usodo Emila Zolaja na Slovenskem po več med seboj povezanih vidikih. Prvi del monografije se ukvarja z bralsko recepcijo Zolaja, saj avtorja zanimajo pomembnejši slovenski bralci, hkrati pa raziskuje tudi motive za branje tega francoskega naturalista v slovenskem kulturnem prostoru.

Drugi del se ukvarja s slovensko kritično recepcijo Zolajevih del. Prva faza je povezana zadržanimi kritikami cikla romanov o Rougon-Macquartovih v *Ljubljanskem zvonu* (Stritar, Svetič), ki so nastajale tudi pod vplivom avstrijskih in nemških časnikov. Drugo fazo predstavlja katoliška kritika, ki je naturalizem povsem zavračala. Šele na prelomu stoletja ob izhajanju cikla romanov *Štirje evangeliji*

(*Quatre Evangiles*) je slovenska kritika pozitivno ocenila Zolajevo delo.

Najobsežnejši, tretji del je namenjen slovenski produktivni recepciji Zolaja, ki je razdeljena na štiri faze. V prvi, afirmacijski, avtor preučuje Zolajev vpliv na Govekarjev zgodnji prozni opus (*V krvi, O te ženske*), ki so vidni zlasti v nekaterih motivih in v tehniki deskripcije. To poglavje se posebej osredinja tudi

*Jamnice* (»learovska« delitev posesti). Zadnja, psihološka faza recepcije je povezana zlasti z vplivi Zolajevih novel *Za noč ljubezni* (*Pour une nuit d'amour*) na Slavka Gruma. Vplivi so opazni tako v njegovi kratki prozi kot v drami *Dogodek v mestu Gogi* (motiv izkoriščanja ljubimca).

Monografija razkriva pomemben odsek zgodovine francosko-slovenskih literarnih odnosov. Namenjena je predvsem študen-

sistem v duhu sodobnih sistemskih in empiričnih pristopov, kot so jih razvili S. J. Schmidt, P. Bourdieu, I. Even-Zohar in drugi. Položaj literarnega proizvajalca v slovenskem literarnem sistemu zasleduje predvsem s treh plati: z vidika avtonomizacije celotnega literarnega sistema, v njem pa še posebej posredniških institucij in medijev, z vidika profesionalizacije avtorjevega položaja in z vidika razvoja (samo)percepcij njegovih družbenih vlog in funkcij.

Tak pretežno literarnosociološki pogled na literaturo pri nas doslej ni bil pogost, saj so se obravnave literature usmerjale k delom, njihovi vsebini in obliki, pogosto tudi še k interpretiranju in vrednotenju. Fokus te raziskave je drugačen: pisatelja opazuje kot literarnega proizvajalca, ki deluje v literarnem sistemu, njegovi mreži institucij, posrednikov, medijev, knjižnega trga in družbenopolitičnih okoliščin, ki vplivajo na njegovo ustvarjanje. Hkrati obravnava ne zanemari besedilnega vidika, saj so bili ravno literarni teksti (poleg para- in neliterarnih) pomemben lokus artikulacij avtorskih funkcij in njihovih modifikacij.

Ob štirinajstih primerih avtorjev iz različnih obdobij se izoblikuje tudi tipologija slovenskih literarnih proizvajalcev od pisatelja-preroditelja (Dev, Vodnik, Linhart) v obdobju razsvetljenstva, pisatelja med preroditeljem in umetnikom (Prešeren) ter pisatelja med nastajajočim sistemom in nacionalno politiko (Jurčič, Trdina) prek pisatelja-umetnika (Cankar, Kvedrova) in zaostrenega modela pisatelja-avantgardista (Podbevšek, Kosovel) do pisatelja-disidenta (Kobek, Jančar) in pisatelja med umetnikom in proizvajalcem (D. Muck, K. Pisk), značilnega za poststranzicijski čas.

Dr. Marijan Dovič je raziskovalec na Inštitutu za slovensko literaturo in literarne vede ZRC SAZU. ■



na Govekarjevo promocijo Zolaja v liberalnem časniku *Slovenski narod* v času Dreyfusove afere. Drugo, afirmacijsko-negacijsko fazo recepcije posestlja Ivan Cankar. Že njegov roman *Tujci* ima vrsto motivnih presečišč (življenje umetnika, njegov samomor) z Zolajevim romanom *Umetnina* (*L'Oeuvre*). V presečišču romanov *Na klancu* in *Beznica* (*L'Assommoir*) je prav tako najti nekaj podobnih motivov (odhajajoči partner). V romanu *Hiša Marije Pomočnice* se odkriva motivika *Beznice*, *Nane* in *Sna* (deklice sirote, lezbičnost). Cankar se je zgledoval tudi pri Zolajevi deskripciji in incipitu. Čeprav je sprejel Zolajev motive in postopke, je zavrnil koncept dedno obremenjenih junakov. Obsežna je tudi tretja, socialna faza recepcije. Zolajev roman *Germinal* je vplival na Finžgarjev *Iz moderne sveta* (socialni motivi, metaforika), na *Slučaj Kumberger* Antona Tanca (rudarski motivi) ter deloma na Prežihovo *Požganico*. Zolajeva *Zemlja* (*La Terre*) pa je spodbudila določene motive Prežihove

tom, profesorjem in raziskovalcem na področju komparativistike, slovenistike in romanistike, poleg tega pa širšemu krogu bralcev, ki jih zanima novejša zgodovina slovenske književnosti, njene mednarodne povezave in njen družbeni odmev.

Dr. Tone Smolej je docent na oddelku za primerjalno književnost in literarno teorijo ljubljanske filozofske fakultete.

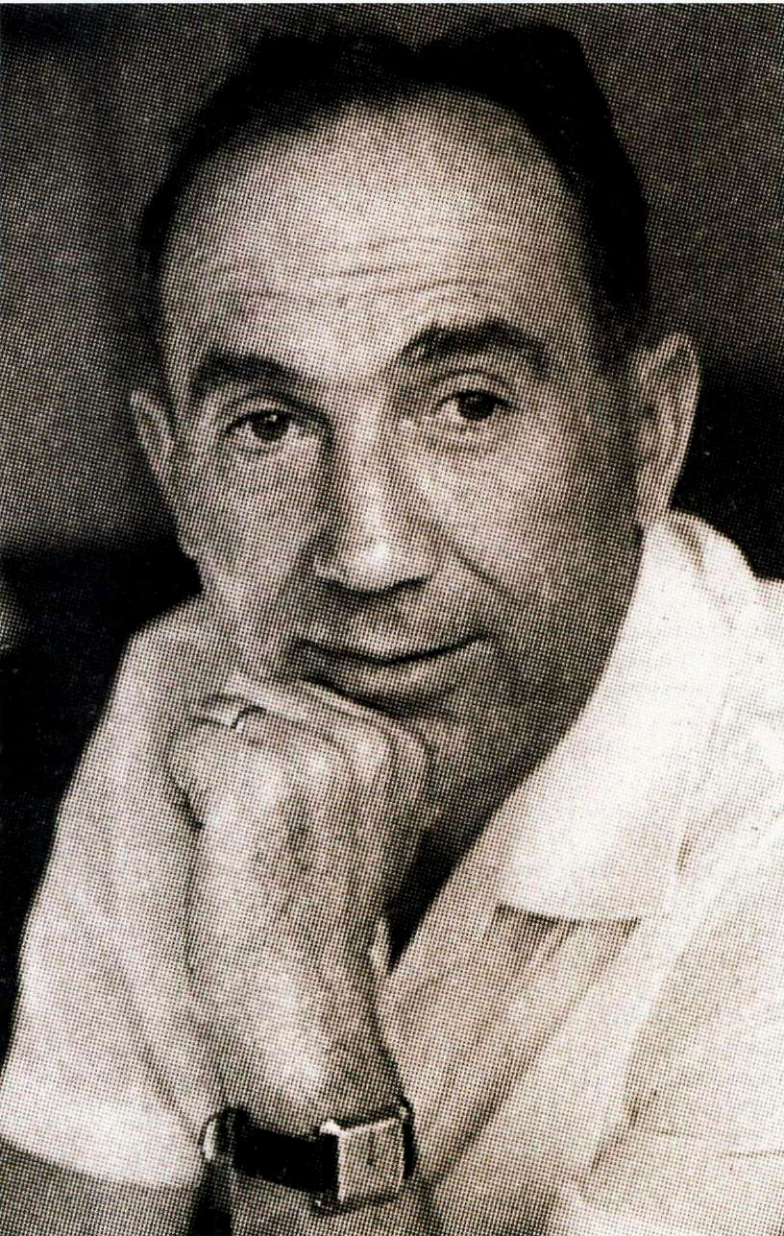
**Slovenski pisatelj** V četrti knjigi *Slovenski pisatelj* dr. Marijan Dovič prikazuje razvoj vloge literarnega proizvajalca v slovenskem literarnem sistemu. Monografija obravnava razvoj vloge literarnega proizvajalca v slovenski književnosti od razsvetljenstva do sodobnosti z vidikov, ki so bili v slovenski literarni zgodovini doslej večinoma prezrti. Pri tem razume književnost kot družbeni

**Radio Krka**  
106.6 MHz

# Partijski zagovornik liberalizma

Bogdan Sajovic, foto: arhiv Demokracije

**Stane Kavčič je bil imenovan za predsednika izvršnega sveta, ker je opravljal pomembne funkcije in so bili vsi prepričani v njegovo pravovernost. A nekaj liberalnih idej je povzročilo, da ga je trdo partijsko jedro odstranilo s položaja.**



Stane Kavčič, simbol slovenskega liberalizma v 60. in 70. letih

Slovenski komunistični politik Stane Kavčič in cestna afera sta neločljivo povezana s sramežljivim dihom liberalizma, ki je zavel v nacionalnih komunističnih partijah po Socialistični federativni republiki Jugoslaviji ob koncu šestdesetih in v začetku sedemdesetih let.

Komunistična partija Jugoslavije in njene republiške ter pokrajinske komponente so od prihoda na oblast po koncu (ali celo proti koncu) druge svetovne vojne prakticirale trdo različico komunizma. Pokolom političnih nasprotnikov in begu v emigracijo tistih, ki so imeli več sreče,

so sledila leta zatiranja, v katerih so pod uravnilovko po predpisih partije spravili vse, kar je le od daleč dišalo po morebitni opoziciji. Občasno so v mlin državnega represijskega aparata padli tudi partijski tovariši, ki so si drznili misliti s svojo glavo oziroma niso brezpogojno podpirali uradne, trdne partijske doktrine. Glavna služba, ki je bedela nad varnostjo partijskega monopola nad državo in praktično nadzorovala vse sloje v državi, še celo armado, je bila Uprava državne bezbednosti (Udba) pod vodstvom Aleksandra Rankovića. Končno je leta 1966 Rankovič stopil na žulj še samemu maršalu Josipu Brozu in nekateri so, potihoma seveda, cinično skleпали stave, ali bo Tito maršalsko uniformo zamenjal za progasto, zaporniško. Zgodilo pa se je, da je v predčasni (zasluženi?) pokoj odšel Rankovič, njegovi Udbi pa so bile pristrizene peruti. Na to, da bi upokojil tudi tako zaslužno organizacijo, kot je bila Udba, maršal ni nikoli niti pomišljal, le spremenila je ime v Službo državne varnosti, odvzete so ji bile nekatere pristojnosti, predvsem nad vojsko in vojaškimi pripadniki, pa malce decentralizirana je bila. To je omogočilo, da so prišli do izraza nekateri sicer prepričani komunisti, ki pa so menili, da malo liberalizacije v sicer trdem sistemu ne bi škodilo. Navsezadnje bi malo podjetniške iniciative lahko poživilo dotedanje plansko državno gospodarstvo, ki je kljub bleščeči uradni fasadi očitno doživljalo polom in več kot zaostajalo za tako imenovanim gnilim kapitalističnim Zahodom. Uradno so to zaostajanje, ki ga ni bilo mogoče popolnoma prikriti, opravičevali, češ da je zaradi zgodovinske zaostalosti in tujega izkoriščanja

(spet so bili krivi tujci) jugoslovansko gospodarstvo startalo s slabših pozicij, čeprav so tudi tradicionalno zaostale države, na primer Portugalska, Španija in Grčija, po standardu prehitvale napredno komunistično družbo v Jugoslaviji pa tudi v drugih komunističnih državah.

V Sloveniji je Kavčič s krogom svojih somišljenikov menil, da bi liberalizacija na gospodarskem področju omogočila večji razcvet države. Pri tem ne on ne njegovi somišljeniki niso niti najmanj mislili, da bi prišlo do kakšne liberalizacije tudi na političnem področju. Ljudje, siti diktature partije, pa so mislili prav na to. Predvsem pa – Slovence je treba udariti po žepu, da začno razmišljati – so se ljudje začeli spraševati, koliko v skupno jugoslovansko blagajno prispeva Slovenija in kaj od nje dobi. Zvesti varuhi partijske doktrine so to seveda takoj označili za malenkostni buržoazni nacionalizem, ki naj bi bil poleg vsega tudi brez podlage. Slovenija ima vendar ves jugoslovanski trg. A surovine s tega trga so bile veliko dražje kot na prostem svetovnem trgu in lep del dobička so požrli obvezni



V partizanski uniformi leta 1943





Kavčič je bil član pogajalske skupine s stavkajočimi rudarji v Trbovljah.



Mitja Ribičič, Stane Kavčič (leta 1969 nasprotnika) in Josip Vidmar

prispevki v skupno blagajno, še posebno za tako imenovane nerazvite republike in pokrajine.

**Maršal zagrozi s silo** kakršne so razmere v državi, se je pokazalo ob izbruhu tako imenovane cestne afere. Jugoslavija je namreč dobila tuja posojila za graditev cest. Slovensko vodstvo, Kavčič je bil predsednik slovenskega izvršnega sveta, se pravi vlade, je z delom tega posojila nameravalo zgraditi avtocesto od Maribora čez Ljubljano do morja. Denar pa so v Beogradu preusmerili na jug države. S posojilom naj bi se gradile moderne ceste na Kosovu in v južni Srbiji. V Sloveniji je vse to prišlo v javnost in med ljudmi, celo med članstvom osnovnih partijskih organizacij, je zavrelo. Razburjeni partijski sekretarji so Ljubljano spraševali, kako naj »umirijo ljudi in tudi svoje članstvo na terenu«. Kavčič in njegov krog je deloma podprl mnenje večine prebivalstva in je od Beograda celo zahteval pojasnila. Od-

govoril mu je sam Josip Broz, ki je »opozoril«, da ne bo dopustil, da se ena republika lahko igra z usodo celotne skupnosti. Prikrto je tako »naš Tito« Kavčiču in drugim zagrozil, da bo, če ne bo slovensko vodstvo pokleknilo, po potrebi uporabil tudi »kovačnico bratstva in enotnosti« z vsem njenim arzenalom. Za ljudstvo je bilo maršalu in največjemu sinu naših narodov očitno malo mar. Kavčič in drugi seveda niso premišljevali o kakšni drugi poti Slovencev kot v družbi bratskih narodov pod vodstvom komunistične partije in so bili pripravljene poklekniti pred maršalom. Nekaj mesecev prej so namreč na Češkem jasno videli, kaj se zgodi z odpadniki napre-

dnega in svobodnega sistema, ko so tanki mleli po praških ulicah.

Po uklonitvi maršalu so Kavčič in drugi začasno ostali na svojih položajih. A trdo jedro partije, ki so ga sestavljali stari borci France Popit, Edvard Kardelj, Sergej Kraigher, Lidija Šentjurg, Vida Tomšič, Stane Dolanc, da o Mitji Ribičiču in Ivanu Mačku niti ne govorimo, pa tudi nekateri mladi kadri, naprimer Milan Kučan, je pripravljalo odstranitev Kavčiča in njegovih reformistov. Maršal, ki se je znašel pred poskusi liberalizacije tudi v Srbiji (Milan Nikezić in Latinka Perović), še posebej pa na Hrvaškem (Savka Dabčević Kučar in Mika Tripalo), je poskušal najprej pomiriti strasti v Sloveniji. Li-

beralistična gibanja na Hrvaškem in v Srbiji so bila veliko nevarnejša in Tito je menil, da bi bilo najbolje, če pomiri Slovenijo, s tem da postavi Kavčiča za predsednika zvezne vlade, s čimer bi pomiril tudi slovensko javnost. Kavčiča pa je trdo jedro slovenske partije tedaj že precej osamilo in prevzelo vajeti vodstva v svoje roke. Izkazalo se je, da Kavčič nima več podpore ne med ljudstvom in ne v partiji. Zato je bil zrel za pokoj in politično smrt. Časi so bili vsaj toliko liberalnejši, da svojega »odpadništva« ni plačal z glavo ali z odvzemom prostosti. Iz pomirjene Slovenije je za predsednika zvezne vlade prišel Mitja Ribičič, trdorokec in pripadnik Udbe. Potem ko se je torej Slovenija pomirila, pokorili pa so tudi Srbijo, kjer so zrušili liberalce, se je lahko maršal končno usmeril na hrvaški maspok in zadušil še ta zadnji žarek liberalizma ob koncu šestdesetih in v začetku sedemdesetih let v Jugoslaviji. Tako se je agonija države podaljšala za ▶

Stane Kavčič, ki je med vojno opravljal le politične funkcije in ni bil niti v enem samem spopadu, je iz pratizanov prišel kot polkovnik.



VI. kongres ZKS leta 1968 je pomenil začetek partijskega liberalizma.



Maršal je bil pripravljen proti liberalcem uporabiti praški način pacifikacije.



France Popit, vodja trdorokcev

▶ nadaljnjih dvajset let, dokler ni država končno razpadla v ognju in množičnih pokolih.

**Hitra politična kariera** Stane Kavčič se je rodil 30. oktobra 1919 v Ljubljani. Po osnovni šoli je obiskoval gimnazijo v Ljubljani, vendar je kmalu izstopil in začel delati. Pred vojno je delal na žagi in se malce spogledoval s politikom, ko je bil član sindikatov.

Po kapitulaciji Kraljevine Jugoslavije in okupaciji se je pridružil Osvobodilni fronti in julija 1941 postal tudi član Komunistične partije Slovenije. Kmalu je postal sekretar okrajnega komiteja partije za območje Vrhnike, nato pa predsednik pokrajinskega komiteja komunistične mladine (SKOJ) za Slovenijo, član centralnega komiteja SKOJ in član centralnega komiteja Komunistične partije Slovenije, kjer je bil zadolžen za mladinsko področje. Kavčič je, čeprav je med vojno



Partijski obračun s Stanetom Kavčičem leta 1972

ga narodnoosvobodilnega sveta. Decembra leta 1945 je postal organizacijski sekretar centralnega komiteja komunistične partije, in to ostal štiri leta. Leta 1948 je bil imenovan za člana politbiroja centralnega komiteja Komunistične partije Slovenije in na tem mestu je bil tudi leta 1954, ko se

je politbiro preimenoval v izvršni komitej in komunistična partija v zvezo komunistov.

Kavčič je leta 1949 prevzel in dobro leto opravljal nalogo podpredsednika v tedanjem prezidiju ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije, leta 1951 pa je postal eden od podpredsednikov slovenske vlade. Na tem položaju je leta 1956 postal član skupine vladnih pogajalcev, ki so v zasavskih revirjih poskušali prepričati rudarje, da končajo s prvo delavsko stavko v »vladavini delavskega razreda«. Kavčič, ki mu je očitno manjkalo potrebne trdote, ki so se je navzeli komunisti iz tridesetih let, je bil za nekoliko mehkejši način končanja stavke, to je s pogovorom in (praznimi) obljubami namesto s surovo silo.

Poleg dela v vladi in v partijskih organih je imel Kavčič praktično od ustanovitve dalje vodilno vlogo tudi v Socialistični zvezi delovnega ljudstva Slovenije, kjer je bil med letoma 1959 in 1963 predsednik. Vzporedno s temi funkcijami, ki jih je imel v slovenskih partijskih organizacijah, je opravljal funkcije

tudi na zvezni ravni ter sodeloval v delu centralnih organov partije in njenih organizacij.

**Vrh in padec** Stane Kavčič je bila leta 1967 končno imenovan za predsednika republiškega izvršnega sveta. Seveda do tega položaja nikoli ne bi prišel, če ne bi veljal za stoočnega zagovornika partijske doktrine. A vendar je po prevzemu funkcije napravil nekaj za trdorokce prav bogokletnih potez. Ena takšnih je bila na primer njegova ideja, da bi delavci namesto navidezni postali dejanski samoupravljavci, s tem da bi lahko z delom svojega zasluga kupovali delnice svojih podjetij.

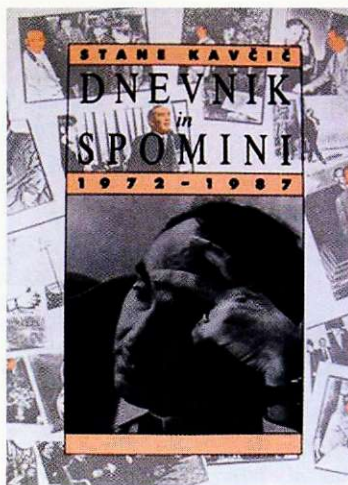
Trdo jedro partijcev, zbranih okoli tedanjega predsednika Zveze komunistov Slovenije Franceta Popita, je napadlo Kavčiča predvsem zaradi mlačnosti (čeprav se je Kavčič »izkazal« med obračunom s kritično revijo Perspektive in intelektualnim krogom okoli nje v letu 1964), ker naj bi bil dovolil emigrantu Cirilu Žebotu obisk Slovenije. Popitovi somišljeniki so tako zbirali vse odklone od trde linije, šibali »liberalizem in tehnokratizem« Kavčiča in njegovega kroga ter mu končno zbili podporo v javnosti in članstvu. Jeseni 1972 je stvar dozorela in Kavčič je bil prisiljen odstopiti z vseh funkcij. Njegovemu odstopu je sledil tudi politični obračun z njegovimi privrženci, če niso pravočasno prestopili na zmagovalno stran. Več Kavčičevih privržencev je bilo odstranjenih s položajev, nekateri tudi iz zveze komunistov, tistim, ki so ostali, pa so se kariere znašle na slepem tiru.

Stane Kavčič se je, potem ko je izgubil oblast, upokojil. Njegova politična in javna kariera je bila končana. Zmagovalci mu niso dovolili nobenega javnega nastopanja ali objavljanja, tako da je bil praktično pokopan. Nekdanji prijatelji so se, kot je bila tedanja partijska manira, seveda izgubili in z njimi pretrgali vse stike. Kavčič je v letih pokoja pisal dnevnik in spomine. Umril je 27. marca 1987 v Ljubljani zaradi srčne kapi. Leta 1988 sta Igor Bavčar in Janez Janša njegove zapiske iz let po upokojitvi izdala v obliki knjige z naslovom Dnevnik in spomini (1972–1987). ■

Ker je bilo mednarodno posojilo, namenjeno za graditev avtocest v Sloveniji, preusmerjeno na jug države, je v Sloveniji med ljudmi zavrelo.

opravljal le omenjene politične funkcije in ni sodeloval v vojaških akcijah ali jih vodil (vojaške izobrazbe ni imel), iz vojne vseeno prišel kot rezervni polkovnik in bil odlikovan, ne sicer z redom narodnega heroja (za to odlikovanje je prepozno stopil v partijo pa tudi kak strel bi moral izstreliti), ampak z redom narodnega odpora, redom bratstva in enotnosti, redom zasluga na narod in nekaj nižjimi odlikovanji.

Kavčič je bil izbran za enega od slovenskih predstavnikov Avnoja, postal pa je tudi član Slovenske-



Kavčičev dnevnik in spomini so izšli šele po njegovi smrti.

**DNEVNE NOVICE od PONEDELJKA do PETKA!**

## DEMOKRACIJA spletna

V središču | Uvodnik | Politika | Slovenija | Intervju | Kultura | Črna kronika | Šport | Rumeno | Osebnosti | Tujina | Forum | Blog | Knjižnica

ZADNIJH 8 NOVIC

- 10:40 Bush zadovoljen z obiskom Türk in Bush govorila o nujnosti krepitve človekovih pravic
- 10.06.2008 Bush pri Janši pohvalil izjemen napredek Slovenije
- 10.06.2008 Evro-sredozemsko univerzo podpira gospodarstvo
- 10.06.2008 Bush prispele na vrh EU-ZDA v Slovenijo
- 10.06.2008 O svobodi medijev v EU
- 10.06.2008 Vlada ne bo popuščala sodnikom
- 10.06.2008 Markeševa nesoglasja

10:40 | 0 komentarjev

Dnevne novice

### Bush zadovoljen z obiskom

"Slovenija je velik košček nebes," je po koncu vrha EU-ZDA na Brdu pri Kranju ocenil ameriški predsednik Bush. Napovedal je, da se bo v Slovenijo vrnil kot turist, gostitelju, predsedniku Evropskega sveta, slovenskemu premierju Janezu Janši pa se je zahvalil za gostoljubje. ... več >>

V novi Demokraciji ne prezrite **EKSKLUZIVNO** Tajkuni – slovenska potencialna socialna bomba

VREMENSKI OBVEŠČEVALEC

DANES	JUTRI	PETEK	SOBOTA
15 °C 23 °C	13 °C 17 °C	11 °C 14 °C	11 °C 18 °C



Ameriški predsednik George W. Bush, slovenski premier Janez Janša in predsednik evropske komisije Jose Manuel Barroso

FOTO: Grega Wernig/Salomon 2000

10.06.08 | 0 komentarjev

Dnevne novice

### Türk in Bush govorila o nujnosti krepitve človekovih pravic

Predsednika Slovenije in ZDA, Danilo Türk in George Bush, sta se danes na Brdu pri Kranju posvetila predvsem nujnosti krepitve spoštovanja človekovih pravic. Na tem področju sta po Türkovih besedah govorila tudi o tem, da bi bilo potrebno zapreti ameriško vojaško oporišče Guantanamo na Kubi, kjer so zaprti teroristični osumljeni. ... več >>



Predsednika Slovenije in ZDA, Danilo Türk in George Bush

FOTO: Grega Wernig - Salomon 2000

10.06.08 | 0 komentarjev

### Bush pri Janši pohvalil izjemen napredek Slovenije

Ameriški predsednik George Bush je na davišnjem srečanju s predsednikom Evropskega sveta, premierom Janezom Janšo pohvalil izjemen napredek, ki ga je Slovenija naredila od njegovega zadnjega obiska pred sedmimi leti. Sicer pa so pogovori pred začetkom vrha EU-ZDA potekali izjemno sproščeno in v prijateljskem duhu. ... več >>



Ameriški predsednik Bush in predsednik Evropskega sveta Janez Janša

FOTO: Gregor Pohleven

10.06.08 | 0 komentarjev

Dnevne novice  
Evro-sredozemsko univerzo podpira gospodarstvo

Objavimo, kar drugi zamolčijo.



MAKRODINAMIKA

### Z Demokracijo do novega telefona

www.kolosej.si

DEMOKRACIJA

KORISTNE POVEZAVE

www.kolosej.si

BANKA SLOVENIJE

www.bsi.si

ANKETORAT

Kako ocenjujete uredniško delo dosedanjega odgovornega urednika D...

Positivno 12%

Negativno 59%

Srednje 17%

Nimam mnenja 12%

ZADNJE NA BLOGU

09.06.08 Zakaj ne bo festivala MMST...

# Kanal ob Soči

Petra Janša, foto: TIC Kanal, STO/ B. Kladnik

**N**a pol poti med Tolminom in Novo Gorico se je na bregovih reke Soče razvilo naselje Kanal (106 m), središče občine Kanal ob Soči. Za nastanek in razvoj Kanala je bila odločilna lega na kraju, ki je najprimernejši za premostitev reke. Most čez Sočo so zgradili Rimljani, sedanji zidani most pa je bil obnovljen po prvi svetovni vojni.

**Kanal skozi zgodovino** Kanal in kanalsko ozemlje je bilo prvič omenjeno v listini iz leta 1140, s katero je goriški grof Henrik I. podelil samostanu v Rožacu pri Vidmu kanalsko-ročinjski fevd. Kraj se je razvijal v obzidano naselje in se preživiljal z rokodelstvom in s trgovanjem.

V srednjem veku je Kanal pripadal goriškim grofom in oglejskemu patriarhu. Po letu 1500 se je vladavina večkrat zamenjala, od grofov Rabatta (1624–1794) do kromberških grofov Coronini. Od sredine 15. stoletja se je tudi Kanal pripravil na obrambo pred Turki, ki so vpadli v letih 1469, 1477 in 1488. Težki časi so se nadaljevali tudi po turških vpadih, in sicer se je v letih 1508–1515 in 1615–1619 odvijala vojna med Avstrijo in Benetkami. Benetkam je celo uspelo Kanal dvakrat zajeti, vendar pa so se morale kasneje umakniti. Sledili so časi Ilirskih provinc (1809–1813) in s tem prihod Napoleona, ki se je ustavil tudi v Kanalu. Prespal je na kanalskem gradu, ki ga danes ni več mogoče videti. Zgodba pravi, da mu je na gradu



poginil konj belec, podkovan z zlatimi podkvami. Pokopali so ga v bližini gradu, na kar spominja ledinsko ime Konjevo.

Na gospodarskem področju se je Kanal začel razvijati predvsem s prihodom italijanskih tkalcev, ki so odprli predilnico in tkalnico. Poleg tega se je razmahnilo tudi število malih obrtnikov. Nič manj ni zaostajal kulturni razvoj in želja po razvijanju osebne in narodne identitete. Ustanavljati so začeli razna društva, in sicer je bilo prvo Bralno društvo, ki je bilo predhodnik narodne čitalnice, uradno ustanovljene leta 1867. Člani so bili predvsem Slovenci, ki so v čitalnicah prirejali razne akademske in družabne večere. Gasilsko društvo, ki je imelo vseskozi velik pomen, se je razvilo iz prvotne Požarne straže, ustanovljene leta 1863.

Med prvo svetovno vojno so po ukazu avstrijskih oblasti Kanal izpraznili, saj se je bližini potekala soška fronta. V hudih bojih je bilo poškodovanih in porušenih veliko hiš pa tudi kanalski most, ki je bil po prvi svetovni vojni zadnjikrat obnovljen. Po vojni je celotna Primorska pripadla Italiji in z njo tudi Kanal, ki je bil še vedno občina in je spadal pod Goriško. Med obema vojnama se je v Kanalu razvijal turizem. Predvsem Italijani so radi hodili na izlete



Kanal je upravno središče istoimenske občine.



Župnijska cerkev Marijinega vnebovzetja



Stolp na Kontradi je eden od štirih ohranjenih.

po okoliških hribih, ki tudi danes ponujajo izredno veliko možnosti za raziskovanje in sprostitve v naravi. Po drugi svetovni vojni je Kanal šele leta 1947, po priključitvi Primorske matični domovini, prišel pod novo oblast, Jugoslavijo. Kanal je bil občina vse do leta 1962, ko je po občinski reformi občina Kanal pripadla občini Nova Gorica. Vnovično občinsko samostojnost je Kanal dočkal leta 1994.

Danes je Kanal moderen kraj, ki poleg drugih razvitih gospodarskih dejavnosti čedalje več pozornosti posveča turizmu, saj neokrnjena narava okoliških hribov ponuja veliko možnosti za sprostitve in odkrivanje novih poti ter predvsem ljudi, običajev, kulture in zgodovine.

**Cerkev Marijinega vnebovzetja** Župnijska cerkev Marijinega vnebovzetja v Kanalu leži na glavnem trgu, v neposredni bližini mostu čez reko Sočo. Kanalska kaplanija je obstajala že v 13. stoletju, zato naj bi bila na kraju današnje cerkve že stala mala cerkva, kot je bilo pisano v eni od listin kanalskega župnijskega arhiva. Omenjena je že v listinah iz leta 1296. Tudi pergamentno pismo iz leta 1389 govori, da so v tistem času že »redno opravljali službo božjo«. Cerkev je bila nekoč osrednja točka mestnega naselja. Oblika prvotne cerkve je neznana. Ker stara cerkva ni več ustrezala potrebam naraščajočega prebivalstva, so zgradili novo, gotško, kot dokazuje napis na prvem oporniku južne stene prezbiterja v gotski minuskuli »inceptio chori – anno domini m cccc xxx pmo« (1431) in konsakracijske listine iz leta 1439. Cerkev je tedaj posvetil goriški škof Kristof. Po požaru, ki ga je povzročila strela leta 1632, so skoraj celotno cerkev restavrirali in barokizirali. Za



Duhovnik Valentin Stanič  
(1774–1847)

*Valentinus Stanič  
Vicarius Romanus*



Neptun



Lukčeva hiša je etnološki spomenik.

popravilo so morale prispevati svoj delež skoraj vse okoliške župnije. Ko so bila leta 1670 dela končana, je cerkev znova posvetil ljubljanski škof Jožef Rabatta.

Tristrano sklenjeni prezbiterij z zvezdasto rebkastim obokom naj bi bil glede na letnico na oporniku najstarejši tega tipa v Sloveniji. Baročna ladja z monumentalno paladijevsko fasado je bila grajena med letoma 1787 in 1795. Večji marmornati oltar, ki so ga izdelali goriški kamnoseki, izhaja iz leta 1760, medtem ko izhajata stranska oltarja iz leta 1662 in 1689. Freska Marije Vnebovzete na stropu ladje je iz leta 1931. V cerkvi so ostale

tudi grobnice iz časov, ko je bilo v okolici cerkve še pokopališče.

**Kanalski most** Kanalski most, ki je bil sprva lesen, je bil izdelan v letu 1580. Skozi leta je bil večkrat podrt in znova popravljen. Prvič so ga leta 1805 uničili Francozi, ki so prodirali proti Avstriji. Most je bil seveda obnovljen in potem znova porušen po odhodu Francozov. S pomočjo **duhovnika Valentina Staniča** so ga znova obnovili v letu 1816. A o njegovi usodi je spet odločala vojna: razstrelili so ga 25. maja 1915. Popravili so ga leta 1920 in takšen je ostal do danes. Druga svetovna vojna mu je prizanesla.

Kanalski most je nedvomno razpoznavni znak Kanala in priljubljena znamenitost, ki pritegne številne umetnike in obiskovalce iz različnih vetrov. Podoba naselja v številnih slikah je vedno zaznamovana s tem prelepim mostom, od koder v poletnih mesecih najpogumnejši skačejo v vodo in pritegnejo številne obiskovalce na tradicionalne prireditve – na **slavne skoke z mosta**, v zadnjih letih pa celo na **svetovni pokal v skokih z višine**.

**Kulturna dediščina kraja Neptunov vodnjak** je bil narejen v letu 1815 s pomočjo grofa Coroninija in je po vsej verjetnosti delo padovanskega kiparja M. Chierigina. V preteklosti je rabil za zbiranje vode, ki so jo ženske hodile iskat z lesenimi posodami. Kanalski so vodnjak po domače imenovali Matija. Sprva je stal na nasprotni strani ceste, šele v letu 1937 so ga preselili na kraj, kjer stoji danes. **Gotska hiša** stoji v neposredni bližini **galerije slikarja in grafika Rika Debenjaka**. Zgrajena je v gotškem slogu in izhaja iz 11. stoletja. V hiši je knjižnica in spominska soba skladatelja Marija Kogoja. V zgornjih in spodnjih nadstropjih hiše so prostori za različna družabna srečanja.

Da se ohranijo zgodovinske in kulturne vrednote, ki so značilne za območje Kanalskega Kolovrata, so kuhinjo z ognjiščem v **Lukčevi hiši** razglasili za etnološki spomenik. Hiša, ki je bila v prvih letih 20. stoletja sprva prodajalna z živili, nato gostilna, je bila kasneje obnovljena. Najpomembnejše v tej hiši je v kamnu tlakovana vhodna veža in kuhinja z ognjiščem ter krušno pečjo iz 19. stoletja. **D**

# Bogatejša za dva portreta

Lucija Horvat, foto: Narodna galerija Ljubljana/Janko Dermastja

**V Narodni galeriji je potekala predstavitev dveh slik, ki sta obogatili njeno zbirko. To sta portret Matije Čopa slikarja Matevža Langusa iz okoli leta 1830 in portret Andreja Lenčeta slikarja Mihaela Stroja iz leta 1862.**

Sliki sta Narodni galeriji izročila donator Uroš Roessmann in hči donatorja Mateja Roesmanna Barbara Roesmann. Brata Matej in Uroš Roessmann sta se o tem, da bi slovenskemu narodu podarila portret Matije Čopa slikarja Matevža Langusa in portret Andreja Lenčeta, ki ga je upodobil Mihael Stroj, s tedanjim direktorjem galerije Andrejem Smrekarjem dogovarjala že pred leti, prejšnji teden pa se jima je želja vendarle izpolnila. »Prišel je ganljiv trenutek, ko se poslavljamo od slik, ki so bile v naši posesti kar nekaj časa. Ves ta čas smo se zavedali, da smo samo skrbniki slik. Najin namen je bil omogočiti, da bodo te slike postale last slovenskega naroda in bodo tako v Narodni galeriji dostopne vsakomur,« je ob donaciji dejal Uroš Roessmann, v imenu pokojnega Mateja Roesmanna pa je sliko galeriji podarila njegova hči Barbara.

**Iz ZDA v domovino** Donacija obeh slik je izjemno dragocena, saj prihajata iz Združenih držav Amerike, in kot je dejala direktorica Narodne galerije Barbara Jaki, bi bili obe deli brez skrbnega in odgovornega odnosa do dediščine za vedno izgubljeni. Sliki bosta v slikarsko zbirko Narodne galerije vpisani pod inventarni številki 3358 in 3359. Matevž Langus (1792–1855) in Mihael Stroj (1803–1871) sta bila najpomembnejša slovenska bidermajerska portretista. Portret Matije Čopa je okrog leta 1830 naročil lastnik gradu Fužine Fidelis Trpinc, ki je skupaj z ženo v tistem času deloval kot mecen, slikar Matevž Langus pa je bil njun hišni slikar in prijatelj. Portret Matije Čopa je droben, podobno kot nekatera druga dela, ki jih je Langus naslikal v tistem



**Mihael Stroj:**  
**Andrej Lenčeta,**  
1862 (olje /  
platno;  
42 x 34 cm)



**Matevž Langus:**  
**Matija Čop,**  
okoli 1830  
(olje / karton;  
21 x 16,5 cm)

obdobju. Naslikal je tudi portrete *Julije Primic, Andreja Smoleta, Stari mož pred Ljubljano, Portret žene* in *Avtoportret*. Več njegovih slik je škof Friderik Baraga odpeljal v ZDA. Slikal je tudi freske: nekatera njegova dela so še prezbitarij in velika kupola cerkve na Šmarni gori, frančiškanska cerkev v Ljubljani, kupola stolnice sv. Nikolaja v Ljubljani ter sliki sv. Ane in Materje božje v cerkvi v Kamni Gorici. Nadarjeni portretist se je rodil v fužinarskem kraju Kamna Gorica pri Kropi ter se šolal v Celovcu, na Dunaju in v Rimu.

**Strojovi portreti** Portret Andreja Lenčeta, ki sedaj bogati Narodno galerijo, je pozno delo slikarja Mihaela Stroja iz leta 1862. V tem obdobju slikarjevega ustvarjanja sta nastala tudi znamenita portreta zakoncev Košir. Mihael Stroj je slikal predvsem motive s sakralno, žanrsko in zgodovinsko tematiko in pri tem največkrat uporabljal tehniko olja na platnu. Naslikal je tudi veliko portretov bogatih meščanov v Ljubljani in Zagrebu. Družina slikarja Mihaela Stroja se je po smrti njegove matere z Ljubnega preselila v Ljubljano, kjer se je nadarjeni mladenič šolal, šolanje pa je nadaljeval na Akademiji likovnih umetnosti na Dunaju. Ker je veliko naročil dobil v Zagrebu, je med letoma 1830 in 1842 živel na Hrvaškem. V tem času je naslikal največ portretov, kot so *J. Martinčič* (1830), *Djuro Jelačić* (1832), *Karlo Jelačić* (1834), *Stjepan Ožegović* (1837), *Julijana Gaj* (1838), *Mož z rdečo ovratnico* (1840) in *Stanko Vraz* (1841), ter tudi nekaj del z nabožno vsebino, kot so oltarne slike za cerkvi v Vugrovcu in Novi Rači pri Bjelovarju. V ljubljanskem obdobju je naslikal še portrete, kot so *Luiza Pesjakova* (okoli 1855), *Škof Anton Alojzij Wolf* (1857), *Ljubljanska meščanka* (1858). **D**

# Štrekljeva nagrada

Štrekljevo nagrado, ki jo občina Komen podeljuje za življenjsko delo ali izjemne dosežke na področju zbiranja in ohranjanja slovenskega ljudskega blaga v besedi in pesmi od leta 2001, bo letos prejel Julijan Strajnar. Avtor utemeljitve nagrade Mirko Ramovš z Glasbenonarodopisnega inštituta ZRS SAZU iz Ljubljane je o njem zapisal, da je kot raziskovalec vedno poudarjal pomen slovenske ljudske pesmi in glasbe za identiteto slovenskega naroda. Bil je etnomuzikolog in odlični terenski raziskovalec, ki je na terenu znal doseči, da so mu informatorji posredovali dragoceno pesemsko, instrumentalno ali drugo izročilo. Bil je zanesljiv snemalec gradiva, o čemer pričajo številni kakovostni posnetki v zvočnem arhivu inštituta, ki danes šteje več kot 40.000 enot. Ob pesmih so ga zanimali tudi instrumentalna glasba in drugi spremljajoči etnološki pojavi. Pri tem velja izpostaviti njegove raziskave rezijanske instrumentalne glasbe in pritrkavanja, za



Etnomuzikolog Julijan Strajnar

katerega je med drugim izpopolnil zapisovanje melodij, je še zapisal Ramovš. Strajnar je tudi skladatelj scenske glasbe in del za godalne sestave, v katerih uporablja motive slovenske ljudske glasbe, ter pisec priredb ljudskih pesmi. Zbirka in zgoščenska s priredbami za godalni kvartet sta tik pred izidom. Je avtor velikega števila radijskih oddaj, večinoma v seriji Slovenska zemlja v pesmi in besedi. L. H.

# Muzej pošte

V Polhov Gradec se je prejšnji teden vrnil poštni rog, nekoč last družine Tomšič, ki je imela v Polhovem Gradcu od leta 1869 zakupljeno pošto. Prejšnji teden so namreč prav tam odprli Muzej pošte in telekomunikacij s stalno zbirko, ki sta ga soustanovila Pošta Slovenije in Telekom Slovenije in je ena od enot Tehniškega muzeja Slovenije. Od leta 1985 je muzej deloval v Starološkem gradu v Škofji Loki. V Muzej pošte

in telekomunikacij so umeščene prenovljene in dopolnjene zbirke: Zgodovina pošte, Zgodovina telekomunikacij, Telefonistke in telegrafistke ter Živin kotiček, namenjen mlajšim obiskovalcem, Ljudmila Bezljaj Krevcl pa je pripravila tudi novo razstavo Začetki mobilne telefonije v Sloveniji. V zbirki Telekomunikacije je posebna pozornost namenjena telegrafistkam. Na ogled so tudi multimedijske predstavitve graditve telegrafskega omrežja, proizvodnje telefonskih aparatov, graditve in montaže central. V zbirki Zgodovina pošte je prikazan razvoj pošte od prazgodovine do danes. Razstavljene so make-te poštnih vozov, rekonstrukcije poštnih uradov iz raznih obdobj, uniforme poštarjev ter različna prevozna sredstva, kot so kočija, kolo in moped. Obiskovalci si lahko ogledajo tudi odlomke filmov in animirani film o pošti. L. H.



Prenovljen polhograjski dvorec

# Napovednik dogodkov

## ČETRTEK, 19. 6. 2008

**18.00 Lutkovno gledališče Ljubljana:** A. MacDonald, N. Skrbinšek: Mali bober in odmev – lutkovna predstava

**20.00 Cankarjev dom:** Kraljevi filharmonični orkester (Velika Britanija) – klasična glasba

**21.00 KUD France Prešeren:** Eva Hren Quaret – džez, etno

## PETEK, 20. 6. 2008

**19.30 SNG Drama:** J.-Baptiste Molière: Tartuffe

**20.00 Slovenska filharmonija:** Deva Premal (Nemčija) & Miten in Manos (Velika Britanija) – večer indijske duhovne glasbe z mantrami

**20.00 Slovensko mladinsko gledališče:** M. Ravenhill: Kok ti men zdej dol visiš

**21.00 Plesni teater Ljubljana:** Gregor Kamnikar: Commoveo JDI – plesna predstava

## SOBOTA, 21. 6. 2008

**19.30 SNG Drama:** I. Cankar: Romantične duše

**20.00 SNG Drama:** Brian Friel: Jaltska igra. Poigra.

**20.30 Cankarjev dom:** Folklorna skupina Al-Arish (Egipt)

**21.00 Ljubljana:** staro mestno jedro: Argonavti v Ljubljani – gledališki spektakel

## NEDELJA, 22. 6. 2008

**Kongresni trg:** Pozdrav poletju

**11.00 & 18.00 Lutkovno gledališče Ljubljana:** S. Makarovič: Sapramiška – lutkovna predstava

**18.30 Slovensko mladinsko gledališče:** Lutkovno gledališče Mostar (Bosnia and Herzegovina): Ježkova hišica – lutkovna predstava

## PONEDELJEK, 23. 6. 2008

**20.00 Cankarjev dom:** M. Lazar, E. Clug: Prêt-à-porter v izvedbi Opere in baleta SNG Maribor – balet

**20.00 Križanke:** Jinx (Hrvaška) – pop

## TOREK, 24. 6. 2008

**20.00 Cankarjev dom:** Cynthia Hopkins & Accinosco (ZDA): Nepremagljivi / Must Don't Whip 'Um – rock opereta

**20.30 Cankarjev dom:** Robert Jukič Trio (Slovenija/Srbija) – džez

**21.00 Frančiškanska cerkev:** Zbor Dobillas (Litva) – zborovska glasba

## SREDA, 25. 6. 2008

**17.00 Ljubljana, staro mestno jedro:** Urška in Povodni mož – ulična predstava na hoduljah

**21.00 SNG Nova Gorica:** Marin Držič, Dundo Maroje

**21.00 Mestna hiša:** Vokalna skupina Plamen (Kanada) – zborovska glasba



**RADIO  
ZELENI VAL**  
93.1 & 97.0 Mhz

ALPE ADRIA "ZELENI VAL" d.o.o., Spodnja Slivnica 16, 1290 Grosuplje

# Moje borovničeve noči

Monika Maljevič

**Mladenka Elizabeth se odpravi na dolgo pot po Ameriki, na kateri naj bi se končno našla in si odgovorila na vprašanja o svojih ljubezenskih čustvih.**

**K**ljučce svojega doma pusti pri prijatelju Jeremiju, ki mu občasno s poti pošlje tudi kakšno razglednico. Elizabeth na poti seveda čaka kopica nenavadnih dogodivščin, a nekega dne se bo le morala vrniti v New York.

Elizabeth je razočarano dekle z zlomljenim srcem, zato se želi odmakniti od vsakdanjega življenja in si odgovoriti na vprašanja glede svojega ljubezenskega življenja. Odpravi se na popotovanje po Ameriki. Čustvene rane se celijo, srečanja s številnimi neznanci pa odpirajo nova in nepričakovana poglavja v njenem življenju: od pesniškega razmišljanja lastnika nočnega lokala in obupanih poskusov nesrečne hazarderke do pretrgane vezi med nemirnim policistom in njegovo uporniško ženo. In prav ti posamezniki povsem spremenijo Elizabethin pogled na življenje, ljubezenska razmerja ter

## My Blueberry Nights

**Režija:** Wong Kar Wai

**Žanr:** drama

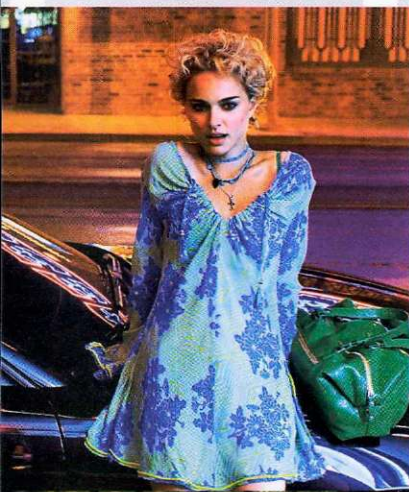
**Scenarij:** Wong Kar Wai, Lawrence Block

**Produkcija:** Stephane Kooshmanian, Jean-Louis Piel,

**Igrajo:** Norah Jones, Jude Law, David Strathairn, Rachel Weisz, Natalie Portman

**Premiera:** 19. 6. 2008

**Distribucija:** Cinemania group



precejšen odmik od običajnih mojstrovina režiserja Wonga, toda nekaj elementov jasno spominja na nekatere njegove kitajske produkcije. Eden teh elementov je igralska zasedba, ki je sestavljena iz raznolike skupine igralcev z različnimi ozadji in vrlinami, od klasično usposobljenih igralcev do najstniških idolov. Med njimi so trije nominiranci za oskarja, dobitnica oskarja in večkratna dobitnica grammyja.

Nenavadna izbira in naklonjenost glasbenikom sta dva od glavnih dejavnikov pri Wongovem iskanju igralske zasedbe. Zato ne preseneča dejstvo, da je režiser k sodelovanju najprej povabil mednarodno uspešno glasbenico Norah Jones.

»Pred prvim srečanjem sem mislila, da želi glasbo,« pravi Jonesova. »Nato pa mi je ponudil igralsko vlogo. Takrat sem ravno končala turnejo in imela sem precej prostega časa. Poznala sem njegov ugled, posebni značaj, njegove filme. Odločila sem se, da poskusim nekaj drugačnega, in to v sodelovanju z nekom, ki mu zaupam.« »Gre za izredno in povsem naravno igralko. Zanimalo me je, kako se bo izkazala v različnih situacijah v filmu,« z navdušenjem poudarja Wong Kai War. **D**

ne nazadnje tudi njeno osebnost. Mladenka počasi pozablja nesrečno preteklost, saj odkrije novo pot – pot proti pravi ljubezni.

**Igralska zasedba** Celovečerec *Moje borovničeve noči* je sicer





# Sodelujte v Veliki Petrolovi nagradni igri



Od 1. 6. do 31. 8. 2008

Osvojite Mercedes-Benz,  
razred C, model T 180 K  
in ostale bogate nagrade.

Sodelujete lahko tudi v nagradni  
SMS akciji »Petrol«.



skuterji Aprilia SR 50 R



predvajalniki iPod Nano 4G



predvajalniki iPod Shuffle

**PETROL**

# Skozi zadnja vrata

Miha Dovč, foto: Matej Mihinjač, oba SAGA Institute

Mazda5 CD143 TX plus



**M**azda je pred kratkim prenovila in osvežila svojo 'petico'. Na avtomobilski trg se je pripeljala skozi zadnja vrata. Da se jih veliko že vozi, prav gotovo ni opazil vsak, ki se ozre za temi, kljub letom še vedno privlačnimi potezami avtomobilske pločevine. In to je razlog, da se pametni Japonci niso odločili za temeljitejši poseg.

**Vsi zadovoljni** S to potezo so tako zadovoljni dosedanji lastniki teh vozil, saj njihovi lepote ne bodo videti zastareli, temveč še vedno po zadnji

## TEHNIČNE KARAKTERISTIKE

TEHNIČNI PODATKI	MAZDA5 CD143
vrsta motorja	turbodizelski, štirivaljni, vrstni, 4 ventili na valj
prostornina v ccm	1998
moč v kW (KM) pri vrt./min	105 (143) pri 3.500
največji navor v Nm pri vrt./min	360 pri 2.000
menjalnik	ročni, šeststopenjski
pogon	na sprednji kolesi
mere (dolžina x širina x višina) v mm	4.505 x 1.755 x 1.665
medosna razdalja v mm	2.750
prtljažnik v litrih	112 – 1.566
masa praznega vozila (nosilnost) v kg	1540 (690)
največja hitrost v km/h	197
pospešek 0-100 km/h v s	10,4
poraba (po normah EU) v l/100 km	7,3/5,7/6,3
poraba na testu v l/100 km	8,1
cena vozila v EUR	25.990



modi. Malo manj razlogov za hvalo pred nevoščljivim sosedom pa bo imel ponosni lastnik, kajti če se nadpovprečno ne spozna na novitete avtomobilske industrije, bo le ob pogledu na števec prevoženih kilometrov verjel, da gre čisto zares za novo vozilo. In to počnite podnevi, kajti ponoči se bo videla ena izmed večjih zamer temu avtomobilu – osvetlitev armaturne plošče in merilnikov. Prva sije v zeleni barvi kot pri oblikovno skoraj isti, a vendar starejši različici, merilniki pa v sicer zelo privlačni belo-rdeči kombinaciji na črni podlagi. Kot da bi bili na delu dve ekipi za obli-



kovanje. Potovalni računalnik še vedno prikazuje samo eno informacijo hkrati, le-ta pa ne more biti sočasno prikazana z uro. Ali poraba goriva ali trenutni čas, na drugi strani pa zunanja temperatura oziroma temperatura, ki jo želimo imeti v vozilu. Spet ali – ali. Pri tako velikem vozilu bi vseeno pričakovali kakšno sočasno informacijo.

**Uporaben prostor** Voznika in sovoznika razvaja veliko odlagalnih mest in predalov, sploh polička pred sovoznikovim predalom je z nameščeno gumo izredno uporabno in primerno odlagalnišče za vso navlako, ki jo nosimo po žepih. Mazda5 je edini avto v svojem razredu z drsnimi bočnimi vrati, kar pride prav pri parkiranju 'na nož'. V opremi TX plus pa so tudi električno pomična. Lahko jih odpre voznik s stikaloma na levi strani armaturne plošče, lahko jih odpirajo potniki zadaj, še tretja možnost pa je odpiranje in zapiranje na daljavo s pritiskom tipke na ključu. Trik je v tem, da se vrata ne bodo zaprla sama, če vozilo ne bo v prostem teku in ročna zavora zategnjena. Zaradi tega vozilo najverjetneje ne bo najprimernejše prevozno sredstvo roparjev pri pobegih s kraja zločina. No, saj v sili se še vedno lahko odprejo kot običajna drsna vrata. Mazda je v osnovi

petsedežno vozilo, a če se pojavi potreba, lahko iz dna prtljažnika izvlečemo še dva sedeža, ki pa nista namenjena daljšim popotovanjem. Ker ima ob uporabi vseh sedmih sedežev prtljažnik prostornino kot velika potovalka, bi ločeno odpiranje stekla prtljažnih vrat še povečalo uporabnost prostora.

**Nekaj športnosti** Na zunaj se nova mazda5 od predhodnice razlikuje po spremenjenih žarometih, odbijaču in obliki aluminijastih platišč, kar niso nič kaj opazne spremembe. Zadnjim svetilom so namenili prozorno steklo. Zato pa še vedno velja za enega od bolj športnih enoprostorcev, čeprav to ni lastnost, ki jo najprej iščemo pri teh vozilih, ki praviloma prevažajo okoli mlade družine. Spremenjeno vzmetenje in izboljšane zavore bolje pripomorejo k pasivni varnosti. Petica se rada poda med ovinke in se jih prav nič ne brani kljub dolžini in višini. Vsemu temu navkljub pa je lahko tudi umirjeno družinsko vozilo. Čeprav dobrih 100 kilovatov kar kliče k priganjanju, je zaradi dobro izračunanih vseh stopenj menjalnika, ki hitro, a ne najbolj gladko teče od ena proti šest in obratno, poraba še vedno zgledno nizka.

Mazda je z diskretnimi popravki obdržala svojo znano podobo, ki je kljub letom na trgu še vedno videti sveže in atraktivno. Brez velike pozornosti in odmevnega pompa napada čedalje številčnejše kupce teh družinskih avtomobilov. **D**



## Novici

**HONDA ACCORD** V juniju se je začela prodaja nove, že osme generacije honde accord. Novinec bo spočetka na voljo s tremi motorji, od katerih je turbodizelski nov, bencinska agregata pa sta posodobljena, tako da vsi trije ustrezajo standardu Euro5. Turbodizelski štirivaljnik je prostorninsko nespremenjen, po moči je od predhodnika 7 kW (110 kW) močnejši, bencinska štirivaljnika prostornine 2 in 2,4 litra pa dosegata moč 115 oz. 149 kW. Vsi trije motorji so serijsko v navezi s šeststopenjskim ročnim menjalnikom, kupci bencinskih izvedenk pa bodo lahko izbirali še med petstopenjsko avtomatiko. Za varnost skrbijo sistem VSA, 8 zračnih blazin, pritrdišča Isofix ter sistem ADAS, v katerega spadajo aktivni tempomat, sistem za sledenje voznega pasu, zavorni sistem za ublažitev trka in elektronski zateznik varnostnega pasu.



**DODGE JOURNEY** Trojci Dodgeovih modelov na slovenskem trgu (nitro, caliber in avenger) se je pridružil še četrti – journey. Že ime pove, čemu je pravzaprav namenjen – popotovanju. Čeprav je po zasnovi klasičen enoprostorec, njegov videz v sebi skriva nekaj SUV-pridiha. 4,9 metra dolga karoserija vase sprejme do sedem potnikov in 167 litrov prtljage hkrati. Journey bo na voljo s tremi motorji in tremi paketi opreme. Turbodizelski je že znan iz calibra, saj gre za dvolitrski agregat, sposoben pri Volkswagnu. Ta je serijsko opremljen s šeststopenjskim ročnim, za doplačilo pa si je mogoče omisliti še robotiziranega z dvema sklopama. Druga izbira je 4 decilitre večji bencinski agregat s 125 kW in petstopenjskim ročnim menjalnikom, na vrhu pa kraljuje V6 s 136 kW v navezi s štiristopenjsko avtomatiko.



# AVTOPRALNICA

**AP 24 ur**  
(Center Kompas Stp)  
Celovška cesta 206

Odpri:  
**NON STOP 24ur!**

Tel.: 01/500-37-53  
Avtopralna steza  
Samopostrežne storitve  
Samopostrežni sesalniki  
Samopostrežni čistilniki preprog  
Samopostrežna avtopralnica

**Parkirna hiša WTC**  
Dunajska cesta 158

Odpri:  
pon – pet 07:00 – 18:00  
sobota 07:00 – 13:00

Tel.: 01/58-97-855  
Strojno – ročno pranje  
Notranje čiščenje  
Poliranje  
Globinsko čiščenje  
**+ VULKANIZISTVO**



# Predstava v zraku

Barbara Prevorčič, foto: Gregor Pohleven, IAS Maribor

**Minuli konec tedna je bil v Mariboru mednarodni letalski miting. V spektaklu smo lahko videli vojaška in starodobna letala, toplozračne balone in drugo. Letalske akrobacije so osupnile množico.**

Letošnji mednarodni letalski miting IAS Maribor '08, ki je bil posvečen 80-letnici Letalskega centra Maribor, najstarejšega in največjega aerokluba v Sloveniji, ter 30-letnici delovanja Aerodroma Maribor, se je zaradi svojega bogatega programa že vpisal v največji letalski dogodek v zgodovini Slovenije. Ekstremno dogajanje v zraku je privabilo več deset tisoč ljudi. Na tridnevem mitingu je bilo mogoče videti več kot 100 vojaških in civilnih letal ter zračnih plovil iz Slovenije, Avstrije, Madžarske, Hrvaške, Rusije, Nemčije, Francije, Velike Britanije, Turčije in Portugalske. Organizatorji so obiskovalcem poleg zračnih predstav pripravili še druge oblike zabave: ogledati si je bilo mogoče razstavo starodobnih letal, večja in manjša potniška letala, vojaška letala in

helikopterje. Organiziranih je bilo precej družabnih dogodkov, na ogled pa je bila tudi obilica tehnične opreme, spominkov in izdelkov, ki so jih ob mitingu izdelali mariborski osnovnošolci.

**Največja atrakcija** Posebno pozornost je pritegnilo tekmovanje Peter Podlunšek Challenge, v sklopu katerega so se pomerili najboljši evropski akrobatski piloti. Dih jemajočo predstavo, ki je nase dobesedno prikovala radovedne oči, je pripravila 37-letna nemška pilotka Peggy Krainz, ki je z odprtim dvosedežnim dvokrilnim letalom boeing steerman PT-17 in s svojim timom Wing-Walking izvedla (na prvi pogled) neverjetne vragolije.

Med letom letala pri hitrosti med 130 in 240 km/h je izstopila iz kabine, splezala na zgornje krilo in med levi krili. S pilotom je komunicirala s pomočjo krenjenj z rokami, kar pomeni, da sta 100-odstotno usklajena in si zaupata. Na letalo je bila pritrjena s

tanko jekleno vrvjo. Na zgornjem krilu si je pomagala s stojalom »Wing-Walking«, med levima kriloma pa si je pomagala samo z lastno mišično močjo. Na vprašanje, ali v resnici popolnoma zaupa pilotu, je Krainzeva odgovorila, da z zaupanjem nima nobene težave, saj je pilot tudi njen življenjski sopotnik.

**Wing-Walkers** Hoja po krilu je bila znana že v zgodnjih tridesetih letih tega stoletja, zametke pa smo lahko videvali tudi v starih filmih. Takrat so mladi fantje in dekleta hodili po krilih različnih dvokrilcev, da bi zaslužili denar za preživetje. Izvajali so zelo nevarne manevre, brez vsakršnega varovanja, zato so se pogosto dogajale nesreče. Zaradi tega so hojo po krilih prepovedali. A ta oblika ekstremnega sprehajanja je znova



*V soboto je potekala slovesnost ob preimenovanju letališča.*

oživala pred nekaj leti, ko so se po svetu začele pojavljati posamezne ekipe.

Od leta 1999 je Peggy Krainz hodila po krilu letala na več kot 500 letalskih mitingih po vsej Evropi. Na začetku leta 2005 si je kupila svoj boeing steerman PT-17 in ustanovila prvi tim "Wing-Walking" v Nemčiji. Boeing steerman je odprto dvosedežno dvokrilno letalo z 9 cilindričnim radialnim motorjem Pratt & Withney s 450 konjskimi močmi (izvirna verzija iz leta 1942 je imela 220 konjskih moči). Na tem akrobatskem letalu so se šolali vsi ameriški piloti. Boeing steerman nemške akrobatke je modificiran za hojo po krilih in ima sistem za spuščanje dima.



Boeing stearmay Peggy Krainz je prirejen za hojo po krilih.

**Nebo, polno balonov ...** V sklopu letalskega mitinga je potekal tudi balonarski festival. Mariborčani so se z baloni prvič srečali davnega leta 1889, ko je v Ljudskem vrtu češki artist postavil balon Montgolfier in ga dvignil na višino 50 metrov. Druga večja senzacija je bila leta 1909, ko sta iz Celovca z zahodnim vetrom priletela nadvojvoda Peter in Jožef Ferdinand ter pristala v okolici Ruš, kar je povzročilo pravo romanje ljudstva na kraj dogodka. V letu 1912 je nad Mariborom letelo kar nekaj balonov in tako so Maribor poimenovali mesto letalcev. Tokrat se je na spektaklu predstavila večina toplozračnih balonov iz Slovenije, prišli so udeleženci balonarskega relija na Hrvaškem in nekaj proizvajalcev. Pisani baloni so v času mitinga krasili jutro in popoldneve nad širšo okolico. Toplozračni baloni bodo odslej redni gostje te prireditve.



»Danes krasijo nebo reaktivci, ki puščajo za sabo belo sled, nekoč pa je bilo nebo ozaljšano z velikimi baloni. A ne vsepovsod, baloni niso marali katerega koli kraja, zato so si za svojo prestolnico izbrali Maribor.« (Večer, 1953)

**Letališče Edvarda Rusjana** V času letalskega mitinga je potekalo tudi slovesno odkritje plošče z novim imenom mariborskega letališča, s čimer je bil dokončno izpolnjen februarški sklep vlade. Mariborsko letališče se zdaj uradno imenuje Letališče Edvarda Rusjana Maribor. Slavnostni govornik je bil prometni minister Radovan Žerjav. Minister je v nagovoru omenil pomembno vlogo Slovencev v razvoju letalstva, zlasti Rusjana, ki je s svojim letalom že leta 1909 oz. le šest let po prvem poletu kot 12. na svetu opravil prvi polet v domači Gorici. Kot je dejal Žerjav, je bila smrt slovenskega Ikarja v nesreči leta 1911 nedvomno tragičen dogodek, vendar ob tolažbi, da je Rusjan živel za letenje in bil zanj pripravljen tudi umreti. Nemogoče pa je po ministrovem mnenju najti kakršno koli tolažbo za 180 žrtev letalske nesreče leta 1981 na Korziki. Minister je izrazil tudi zadovoljstvo nad letos opravljenim delom in dokončnim slovesom od umrlih na gori San Pietro.



Na letalskem mitingu je bilo mogoče videti tudi najsodobnejše nadzvočne lovce – eurofighterje.

Karl Erjavc je med drugim poudaril, da letalski miting v Mariboru samo nadaljuje dolgo tradicijo tovrstnih dogodkov v Sloveniji, ki se je začela že leta 1927, zato smo Slovenci že dolgo pričr hrabrih podvigov letalcev in akrobatskih nastopov v zraku. Ob tem je posebej pozdravil pilote Slovenske vojske in izpostavil pomembno vlogo slovenskih letalcev pri osamosvajanju Slovenije. **D**



Letošnji mednarodni letalski miting IAS Maribor '08 je bil posvečen 80-letnici Letalskega centra Maribor, najstarejšega in največjega aerokluba v Sloveniji, in 30-letnici delovanja Aerodroma Maribor.

# Skrb za zdrav življenjski slog

Kristijan Stranščak, foto: ŠUS

Namen srečanja, ki ga prireja Športna unija Slovenije (ŠUS), je bila predvsem promocija zdravega življenjskega sloga in medsebojno spoznavanje delovanja posameznih članic osrednje slovenske zveze za športno rekreacijo.



Simbol akcije s športom proti drogi

našnji podcenjeni vlogi športne rekreacije in civilnih športnih združenj ter premajhni podpori občin pri zagotavljanju dovolj rekreacijskih centrov in možnosti ukvarjanja s športom za vse.

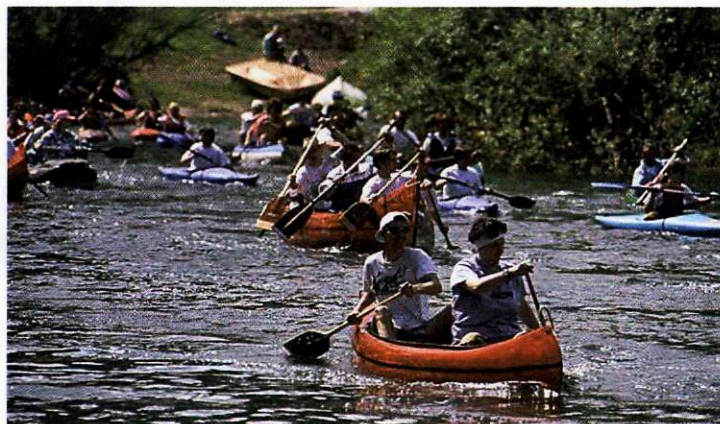
**Terapevtska skupnost** Na dnevu ŠUS v Srednjih Radencih ob Kolpi so bila zbrana sredstva podeljena v dobrodelne namene. Sredstva za donacijo so zbrali udeleženci dogodka in Športna unija Slovenije. »Terapevtska skupnost za zdravljenje odvisnikov od drog iz Starega trga ob Kolpi se aktivno zavzema za zdravljenje odvisnikov od mamil in promovira zdrav življenjski slog, to pa je tudi vsebina vseslovenskega projekta Športne unije Slovenije Veter v laseh – s športom proti drogi,« je poudaril predsednik ŠUS Miro Ukmar, ki je donacijo izročil Jožetu Pavlakoviču, vodji terapevtske skupnosti. Donacijo je izročil tudi Aktivu podeželskih žena iz Kočevja, ki promovira zdravo prehranjevanje kot vsebinski del novega vseslovenskega projekta ŠUS – Zdravo društvo.

Športna unija Slovenije je pred desetimi dnevi v Srednjih Radencih ob Kolpi pripravila tradicionalni dan Športne unije Slovenije, ki je namenjen druženju, športnim aktivnostim in spoznavanju delovanja posameznih članic osrednje slovenske zveze za športno rekreacijo. Pomemben del srečanja je bila podelitev donacij Terapevtski skupnosti za zdravljenje odvisnikov od drog iz Starega trga ob Kolpi in Aktivu podeželskih žena iz Kočevja.

**Druženje** Prijetnega druženja in izmenjave mnenj, izkušenj in dobre prakse se je udeležilo več kot 150 članic zveze. Organizator je poskrbel tudi za bogat, špor-

tno obarvan družabni program. Udeleženci so tako čolnarili po Kolpi, tekmovali v lokostrelstvu ali se odpravili na pohod na Radensko steno, uživali v nastopu

folklorne skupine in se okrepčali z lokalnimi, zdravju prijaznimi dobrotami. Člani unije so poleg izmenjave izkušenj in druženja še neformalno razpravljali o da-



Srečanje so poživilo s spustom po Kolpi ...

rijo v košarki, odbojki, rolanju, malem nogometu ... ter v likovnem izražanju. Prireditve vsako leto spremljajo tudi znani Slovenci in Slovenke, ki prireditvi dajo še dodaten pečat prepoznavnosti, konča pa se z nastopi raznih glasbenih skupin. Akcija se je začela z upanjem, da bo prerasla v tradicionalno gibanje, kar se je v vseh teh letih tudi zgodilo, saj postaja čedalje odmevnejša. Rečemo torej lahko, da se je to geslo že usidrilo med ljudi. Zaradi odlične zasnove in velike odmevnosti je bila vključena v evropsko gibanje. V ŠUS se zavedajo tesne povezanosti med športom in zdravjem. Njihov cilj je razvoj športa za vse, posebej za mlade, saj se tako prav s pomočjo športa lahko vključijo v zdravo sfero življenja, v kateri potem najdejo pot do uresničitve svojih ciljev.

**Razvojni projekti ŠUS** Miro Ukmar, direktor ŠUS, je dejal,

da se Športna unija Slovenije aktivno vključuje v promoviranje športa za vse in s tem povezanega zdravega življenjskega sloga. Tako poleg tradicionalnega dneva Športne unije Slovenije pripravlja še nacionalne projekte: Zdravo društvo, Veter v laseh, Akademijo športa za vse – program za pridobitev strokovne usposobljenosti za vaditelje in trenerje športne rekreacije ter stalno strokovno izpopolnjevanje, Slovenski forum športa za vse ter številne lokalne posvete o športni rekreaciji. ŠUS se vključuje tudi v evropske institucije športa za vse. To so med drugim DGI iz Danske, UISP iz Italije ter UBAE iz Katalonije. Prav s katalonsko organizacijo nastaja tudi prvi mednarodni projekt Športne hiše v Sloveniji, in sicer v Trnovem v Ljubljani. ŠUS podeljuje tudi mednarodne štipendije za mlade, izvaja pa tudi evropski projekt PATHE, ki v Evropi promovira zdravje s športom. **D**



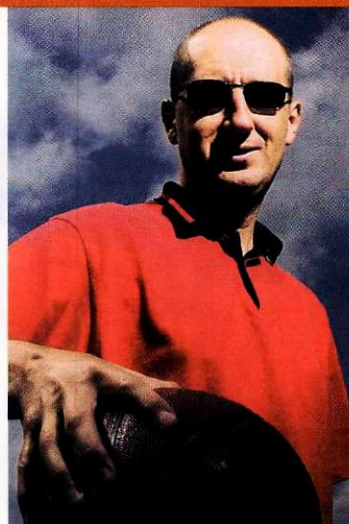
Športna unija Slovenije je podelila zbrani donaciji.



Slovenski poklicni boksar **DEJAN ZAVEC** je v 25. dvoboju vknjižil 25. zmago. V mariborski dvorani Tabor je v boju za naslov medcelinskega prvaka po različici IBF v velterski kategoriji po točkah premagal nemškega tekmeča turškega rodu Marca Catikkasa.



Športniku invalidu **OSCARJU PISTORIUSU**, ki je po pritožbi na Mednarodno športno razsodišče dobil priložnost za uvrstitev na Ol v Pekingu skupaj z neinvalidnimi športniki, je prvi poskus spodletel. Za normo na 400 metrov je zaostal slabe štiri sekunde.



## Tulipani proti Ronaldu

Esad Babačić

**Čudna so pota nogometne slave, bi lahko dejali po uvodnih tekmah evropskega prvenstva v Švici in Avstriji.**

**K**do bi si mislil, da bodo Hrvatje, potem ko so se plazili proti Avstriji, razbili Nemce in postali eden glavnih favoritov za naslov. Če nič drugega, so se izognili Portugalski, ki leti na krilih Cristiana RONALDA. Za nagrado bodo izbirali med Turki in Čehi, ki so pokazali občutno manj, zato lahko naši južni sosedje računajo na polfinale. Zadnje besede pa niso rekli niti Avstrijci, ki so v drugem polčasu popolnoma nadigrali Hrvate in zapravili kopico izjemnih priložnosti proti Poljski. Ko sem prijateljico malce za šalo in malce zares opomnil, da bi se morali Nemci bati vročih Avstrijcev, je bila skoraj užaljena. Prosila me je, naj pokažem malo več spoštovanja do Ballacka in ekipe. To je bilo v petek, ko je postalo jasno, da bo šla Nizozemska do konca. Verjetno je bilo malo tistih, ki bi si drznili napovedati, da bosta iz skupine smrti izpadli Italija in Francija, na kar je kazalo pred zadnjim krogom tekmovanja v skupinah. Tudi sam sem se pred prvenstvom zaletel in izločil Nizozemce, a so ti kaznovali Italijane, ker so si drznili igrati preveč odprto, čeprav je bilo jasno, da imajo prvič v zgodovini resne težave z obrambo. Še sreča, da jim tradicija ni obrnila hrbta pri vratarjih, ki so bili od nekdaj njihova specialnost. Buffon je rešil Donadonija pred največjo sramoto v zgodovini italijanskega nogometa. Skoraj neverjetno je bilo videti toliko individualnih napak obrambnih igralcev »azzurov«, ki so na trenutke delovali kot drugorazredna reprezentanca. Tisto, kar uničuje Italijane, je izguba kemije s svetovnega prvenstva, kjer so dihali kot eden. Zdaj je več kot očitno, da razmere v slačilnici niso idealne. Precej bolje pa se razumejo Nizozemci, ki imajo najbolj belo reprezentanco doslej. Tudi oni imajo srečo z vratarjem, saj je Van der Sar po potrebi tudi »libero«. Nekateri strokovnjaki so prepričani, da so »tulipani« tako dobri tudi zato, ker imajo v prvi postavi kar tri levičarje. Sicer pa naj bi bilo na tem prvenstvu premalo žlahtnih levičarjev, ki so od nekdaj poskrbeli za presežke v igri. Manj sreče z vratarjem imajo Francozi, ki so le na trenutke spomnili na reprezentanco s svetovnega prvenstva. Morda imajo prav tisti, ki so že siti selektorja Domenecha in njegovega čudaštva. Kako čudna so pota nogometne pravice, so na svoji koži občutili Italijani, ki so jim sodniki ukradli čisti zadek proti Romuniji. Tiso, kar so jim podarili na svetovnem prvenstvu, so jim zdaj vzeli nazaj.



V Luki Koper so odkrili mamila za hrvaškega naročnika.

# V Luki Koper zasegli mamila

Bogdan Sajovic, foto: Bor Slana, arhiv Demokracije

**V koprskem pristanišču so v zabojniku, nalovljenem na hrvaškega naročnika, cariniki odkrili in zasegli 381 kilogramov kokainske mešanice. Iz nje izčiščeno mamilo bi bilo na narkomanskem trgu vredno kakšnih pet milijonov evrov.**

Cariniki v koprskem pristanišču so se lahko pred dnevi pohvalili z rekordnim zasegom droge pri nas. Zasegli so 381 kilogramov kokainske zmesi, preden je prišla na trg. V ozadju akcije niso bili slovenski državljani in mamilo očitno ni bilo namenjeno na slovenski narkomanski trg. Naročnika bele smrti sta bila po do zdaj znanih podatkih hrvaška državljana. Po podatkih hrvaške policije gre za podjetnika iz Zagreba. Štiridesetletni Ivan Rukavina in leto dni mlajši Darko Šiptar sta sodelavca in solastnika podjetja CNC Vector, ki je bilo naročnik tovora, v katerem se je skrivala droga. Preiskava še poteka, kajti obstaja sum, da sta prijeta Hrvata le del naveze, ki na veliko prekučuje z mamili.

Ladja za prevoz zabojnikov Ernest Rick Mers križari od pristanišča do pristanišča in pretovarja blago za različne naročnike. Ome-

njeno mamilo je očitno prevzela v Kolumbiji. Ladja se je ustavila na Jamajki, preplula Atlantik in Sredozemsko morje ter se zasedrila v Haifi v Izraelu, od tam pa je odplula v koprsko pristanišče, kjer se je zasedrila 30. maja letos. Začeli so iztovarjati zabojnike, med drugim tistega, v katerem je bila droga iz Kolumbije. Na tovornih listih je pisalo, da gre za stiskalnico in sedem velikih kompresorjev. Blago naj bi bilo poslalo špeditersko podjetje z Dunaja, za prevzem pa je poskrbela koprška pomorska agencija Jadroagent. Naročnik strojne opreme je bilo hrvaško podjetje CNC Vector. Cariniki v koprskem pristanišču so se odločili za »štihprobo« in izkazalo se je, da je bil to zadetek v polno. Stiskalnica se jim je zdela precej sumljiva, saj je bil nanjo, čeprav je bila domnevno nova, na novo privarjen rezervoar za hidravlično olje. Cariniki so



se odločili, da ta rezervoar malce natančneje pregledajo. Namesto hidravličnega olja je na dan pritekla kokainska mešanica. Skupno je bilo nekaj nad tristo kilogramov s kokainom pomešane tekočine in skoraj osemdeset kilogramov usedline. S kemičnim postopkom, odvisno od čistosti in znanja kemika, bi iz te mešanice lahko pridobili od osemdeset do sto kilogramov čistega kokaina. Takšna količina bi na narkomanskem trgu prinesla kakšnih pet milijonov evrov.

**Dolga leta za rešetkami** Slovenski cariniki so drogo seveda zasegli in obvestili policijo, ta pa je naveza-

*Na trgu bi bilo mamilo vredno okoli pet milijonov evrov.*

la stik s hrvaškimi kolegi. Hrvatje so obvestili podjetje CNC Vector, da je prispel naročeni tovor, in pozvali lastnika, da ga prevzame. Na zagrebški carinski izpostavi so nato hrvaški policisti nataknili lisice na zapetja Rukavine, ko je prišel prevzet roba, kaj kmalu pa so zaškrtale lisice tudi na rokah njegovega sodelavca Šiptarja. V hišnih preiskavah, ki so sledile aretaciji, so policisti našli še marsikaj zanimivega, najbolj zanimivo in seveda tudi obremenilno za oba prijeta pa je bilo odkritje seznama kemikalij, s katerimi iz kokainske mešanice lahko pridobiš čisto drogo. Oba osumljenca čakajo dolga leta za rešetkami. Ne smemo namreč pozabiti, da je za prodajo večje količine mamil na Hrvaškem zagrožena kazen tudi 40 let zapor. **D**



# Prek slamnatega podjetja

Skupina goljufov prek slamnatega podjetja pridobila skoraj dva milijona evrov. Pomagal jim je policist.

Kranjski kriminalisti so odkrili skupino goljufov, ki so dobro služili s tem, da so prekupčevali z ukradenim blagom. Z nečednimi posli je prijeta šesterica v dobrega pol leta zaslužila skoraj dva milijona evrov.

Šesterica je oktobra lani odkupila podjetje, ki je sicer obstajalo le na papirju, in ga uporabila za svoje protizakonite posle. Prek tega slamnatega podjetja so nato legalizirali neobstoječe storitve ter legalizirali in spravljali v promet različno ukradeno blago, predvsem odpadne kovine. Med drugim naj bi bili na ta način spravili v promet tudi odpadno kovino, ki je izhajala iz razvpite kraje spomenikov na Gorenjskem. Podjetje je bilo res slamnato, saj so denar z računa pobrali, takoj ko

je bil nakazan. Uporabljali so ga tudi za druge prostizakonite posle. Tako so na primer najemali vozila višjega cenovnega razreda in vsaj za eno od njih so se dogovarjali, da bi ga s ponarejenimi dokumenti prodali v Nemčiji.

Policisti so na Gorenjskem, v Ljubljani, Kopru, Postojni in na Koroškem opravili enajst preiskav na sedežih različnih podjetij, poleg tega pa še osemnajst hišnih preiskav ter zasegli kup dokumentacije. Odkrili so tudi dokaze, da so imeli goljufi sodelavca v policiji, ki jih je preskrboval z internimi policijskimi podatki. Policist, ki je delal v kranjski policijski upravi, je že suspendiran, proti njemu je sprožen postopek, podana pa bo tudi kazenska ovadba zaradi zlorabe položaja. B. S.



**NAŽGANI KOLESARJI** Kolesarstvo je lahko tudi nevarna zadeva, še zlasti če je kolesar bolj ali manj nadelan. To sta pred dnevi izkusila kolesarja v Prekmurju, oba nadelana. Možakarja sta se sredi belega dne s kolesoma vozila po Razkrižju. Prvemu so maligani zmedli ravnotežje, da je treščil po cesti in se pri padcu hudo poškodoval. Takoj nato je vanj treščil drugi, se tudi prevrnil, a imel pri tem več sreče, saj so bile rane lažje. Kaže, da so nažvižgani kolesarji v Prekmurju vsakdanjost. Pred dnevi so ujeli rekorderja, ki je vijugal s 3,3 promila v krvi. Na srečo so ga ustavili, še preden bi se polomil, in mu izdali predlog za sodnika.



**OROPAL FRIZERSKI SALON** Običajen človek gre po denar v banko, pri frizerju pa si ureja frizuro. Tega mnenja pa očitno ni bil mlajši suhec iz Ljubljane, ki je bledega obraza vstopil v frizerski salon v Spodnji Šiški. Mladenič je potegnil pištolo in ustrahoval frizerko ter zahteval denar. Frizerka je pametno presodila, da oboroženemu roparju nima smisla ugovarjati in se mu upirati, saj ne veš, kakšna neumnost mu lahko še pade v glavo, zato je roparju denar izročila. Suhec je tako spravil v žep kakšnih sto petdeset evrov in izginil. Če ga bodo našli, mu bodo nekaj časa urejali frizuro na državne stroške.

Organizacijski odbor za razpis nagrade  
»Naj Evropejka leta 2008«

Datum: 9. 6. 2008

**RAZPIS  
za podelitev nagrade**

**»NAJ EVROPEJKA LETA 2008«**

Za osvojitev nagrade »Naj Evropejka leta 2008« se lahko potegujejo kandidatke, ki:

- si prizadevajo za uresničevanje evropskih politik na področjih državljanstva, širitve informacijsko-komunikacijskih tehnologij, kulture, izobraževanja, raziskovanja, gospodarstva ali kulturnega dialoga;
- s svojim delom pripomorejo k uresničevanju in širjenju evropskih ciljev in vrednot na področju uveljavljanja enakih možnosti ter jih sprejemajo kot del svoje osebne integritete;
- se zavzemajo za odpravo vseh oblik diskriminacije in za spoštovanje človekovih pravic.

Temeljni namen nagrade je opozoriti na ženske posameznice, ki so na svojih področjih dela in udeleževanja pomembno pripomogle k evropski integraciji in kreiranju nove evropske družbe ter k večji vključenosti žensk v evropske zadeve.

Prvič je bila nagrada podeljena leta 1987 z moralno in finančno podporo evropske komisije. Prva jo je prejela Helene Passtoors iz Nizozemske.

Predloge kandidatke za nagrado podajo posameznice oziroma posamezniki ter organizacije na naslov:

**Organizacijski odbor za razpis nagrade »Naj Evropejka leta 2008«**

**(Ga. Sonja RAMŠAK)**

**Pod kostanji 8, 3000 CELJE.**

K predlogu za nominacijo je treba priložiti: sliko kandidatke, kratak življenjepis (curriculum vitae) in opis njenih zaslug v evropsko korist (največ na dveh straneh A4).

Zadnji dan za oddajo prijav je **20. 6. 2008.**



**ELEKTROPROM**

*Že 40 let z vami!*

EVJ ELEKTROPROM d.o.o.  
Loko pri Zagorju 22  
1412 Kisovec  
www.elektroprom.si

uprava 03-56-67-150  
trgovina EVJ Center Kisovec  
03-56-71-236  
trgovina EVJ Tebušje  
05-90-23-203  
storitve 03-56-57-150

- elektroinstalacije
- strojne instalacije
- projektiranje za področje strojnih in elektro instalacij
- geodetske storitve
- daljinsko ogrevanje z lesno biomaso
- kabelsko komunikacijski sistemi
- grafitne četke
- trgovine EVJ Center
- delovni stroji in nizke gradnje
- bar Sedmica

lokalna televizija ETV



<http://etv.elektroprom.si>

komerciala:  
03-56-57-150  
uredništvo:  
03-56-57-177

107,8 MHz  
**radio  
velenje**

[www.radiovelenje.com](http://www.radiovelenje.com)

03/ 897 50 03

# Arhitekt Pitt



*V Dubaju bo pomagal graditi hotel.*

Hollywoodski zvezdnik Brad Pitt je priznal, da je igranje njegova služba, arhitektura pa njegova strast. Zaradi tega se je odločil za poseben podvig; nemškemu arhitekturnemu biroju bo v Dubaju pomagal pri graditvi hotela v skladu z okoljskimi standardi. Zvezdnik, ki nima nobene formalne izobrazbe iz arhitekture, že sodeluje z berlinskim arhitekturnim birojem Graft Larsa Krückeberga, Thomasa Willemeita in Wolframa Putza, ki deluje tudi v Los An-

gelesu. Točni načrti za ekološki hotel v puščavi naj bi bili znani v prihajajočih mesecih. Pitt je tudi pobudnik projekta, v okviru katerega v revnejših predelih New Orleansa, ki ga je razdeljal orkan Katrina, gradijo okolju prijazne hiše. Sicer pa je igralec ta čas v Franciji, kjer skupaj s partnerko Angelino Jolie pričakujeta rojstvo dvojčkov.

## Zajtrk s kraljico

Diddy, kralj partyjev in norih zabav, ima posebno željo – želi se gibati v aristokratskih krogih in se družiti z britansko kraljico. V nekem pogovoru je dejal: »Obstaja oseba, ki bi si jo resnično želel spoznati, in to je britanska kraljica. Ni mi jasno, kako je še nisem spoznal. Niti enkrat me še ni povabila v palačo, niti enkrat, nikoli,« se je čudil očitno malce preveč samovšečni Diddy. Zdaj ko je javno izrazil svojo željo, se ga bo kraljica morda usmili, dotlej pa čaka na njen poziv, Did-



*Od norih zabav v aristokratske kroge*

dy uživa v samskem življenju. Ne pije več šampanjca in tekile, zase pa pravi, da ni niti velik ljubitelj piva. Kdo ve, morda pa bo kdaj dočkal zajtrk s kraljico.

## Drage počitnice



Manekenka Kate Moss je od lastnika modne hiše TopShop Phillipa Greena dobila izjemno darilo. Podaril ji je potovanje, vredno 100.000 britanskih funtov, saj meni, da manekenka preveč gara. S to gesto želi razbremeniti njeno stresno življenje. Kate naj bi mu bila namreč potožila, da jo manekenska in oblikovalska kariera zelo izčrpavata in da nujno potrebuje pomoč. A takšne verjetno vseeno ni pričakovala. Manekenka naj bi bila še pod toliko večjim stresom, ker naj bi bila pred kratkim izgubila nekaj pomembnih pogodb z velikimi modnimi hišami. Nadomestile so jo mlajše manekenke. Izčrpavala naj bi jo tudi številna potovanja, popolno pa ni niti v njenem ljubezenskem življenju.

*Sproščala se bo v Španiji.*

## Lov za fanti



*Punce čakajo fante.*

Naslov nove skladbe mlade skupine Foxy Teens je Gremo, fantje. Pesem, ki je napoved prihajajočega albuma, bo zaradi svoje mladostne radoživosti zagotovo postala velika poletna uspešnica. Ker v njej »lisičke« nagovarjajo mlade motoriste, da jih zapeljejo do morja, so se ob tej priložnosti odločile, da k sodelovanju povabijo vse mlade motoriste, ki bi želeli v videospotu pokazati svoje motoristične spretnosti. Snemanje bo konec meseca potekalo v Ljubljani. Motoristi, oglašite se »lisičkam«!



18. 2.-17. 7. 2008

nagradna igra



### Zlato poletje v Koroni



### mazda 2 for you

1. 5.-3. 7. 2008

nagradna igra

V centru igre in zabave Korona v Kranjski Gori so časi zlati, zaznamovani z igro, zabavo, koncerti in odlično kulinariko. Poletji bodo na sporedu nagradne igre, koncerti, vladala bo prava nogometna mrzlica. Stavite na zmagovalca, preizkusite srečo, prisluhnite glasbi, razigrajte srce ali se prepustite užitkom v slastnih jedeh in vrhunskih vinih v restavraciji Montana.

Skratka, privoščite si drugačen večer, po vaši meri, v drugačnem svetu – v Koroni, kjer se zlati časi nadaljujejo ...



7.-29. 6. 2008

nagradna igra



**KORONA**  
CASINO & HOTEL  
Kranjska Gora, Slovenija  
hit stars

[www.hit.si](http://www.hit.si)

Vse tekme bomo v času evropskega prvenstva predvajali tudi na velikem platnu.

## Obletnici, vredni pravega praznovanja!

Ustvarjalci televizijskega in radijskega programa v madžarskem jeziku že desetletja ustvarjamo kakovostne oddaje, ki povezujejo ljudi na obeh straneh državne meje, v prvi vrsti pa ponujamo vpogled v vsakdane in praznične dni prekmurskih Madžarov. Zgradili smo duhovne in informacijske mostove, ki presegajo državne meje in ustvarjajo trajne vezi ter medsebojno spoštovanje. Zato bomo **50-letnico Pomurskega madžarskega radia in 30-letnico televizijskih oddaj v madžarskem jeziku** proslavili z vsemi našimi prijatelji. In mednje sodite tudi vi.

Praznujte z nami in se udeležite naslednjih prireditev:

**Dan odprtih vrat** RTV studia Lendava, ki bo **20. junija 2008 od 16. do 19. ure.**  
**Veliki koncert** na prostem Hidak/MMR, tudi **20. junija 2008** z nastopajočima skupinama **Apostol in Back II Black** ter pevko **Rúzso Magdi od 19.30 do 00.30.**

Veselimo se vašega obiska!

doma, v svetu brez meja



RTV  
SLO

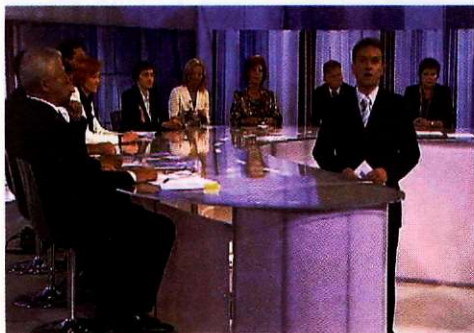


# Vsi naši sodniki

Magični gledalec

**Sodniki zaznamujejo naše življenje tako ali drugače – bodisi v sodnih dvoranah ali na nogometnih igriščih, kjer lahko celo odločijo izid tekme.**

Da so lahko dvomljive sodniške odločitve precej nevhvaležna stvar, sem znova spoznal na tekmi med Poljsko in Avstrijo v okviru evropskega nogometnega prvenstva. Ko se je že zdelo, da je Avstrija potopljena, je tako rekoč ob koncu tekme sodnik dosodil enajstmetrovko. Avstrijci so jo uspešno izvedli in izenačili izid. Pravzaprav sem takšen razplet pričakoval, saj so Avstrijci kot soorganizatorji evropskega nogometnega prvenstva igrali na domačem terenu, zato bi bilo nenavadno, če bi doživeli podobno usodo kot Švicarji, ki so proti Turkom delovali kot švicarski sir – v njihovi igri so namreč prevladovali luknje. Res pa je tudi, da je eden od Poljakov v kazenskem prostoru avstrijskega nogometaša kar krepko potegnjal za dres.



Tudi v politiki v zadnjem času ne gre brez sodnikov, zato sem si po dolgem času ogledal oddajo Trenja, v katerih so govorili o sodnikih oziroma o njihovih plačah. Že na začetku me je zmotilo, da Uroš Slak ni predstavil gostov v studiu (ali pa mi je to ušlo), zaradi česar sem precej težko sledil debati, saj sem moral najprej ugotoviti, kdo sploh govori. Pogrešal sem ministra za pravosodje Lovra Šturma in morda njegovega nasprotnika Aleša Zalarja,

nekdanjega sodnika in sedaj vidnejšega člana LDS, saj bi njuna navzočnost precej poživila debato. Navzoči pa sta bili opozicijski poslanki Darja Lavtižar Bebler (SD) in Barbara Žgajner Tavš (Lipa). Slednja me je presenetila s svojo kritičnostjo do sodstva pa tudi s svojo umirjenostjo, saj v družbi svojih »lipekov« običajno povsem drugačne nastopa. Poslanka Beblerjeva pa ni pozabila izreči nekaj krepkih na račun vlade zaradi plačne politike. Kljub vsemu pa je bila še vedno bolj znosna od okrajne sodnice Darje Novak Krajšek, ki je delovala precej vzvišeno. S svojim nastopom je nedvomno poklicnim kolegom naredila medvedjo uslugo, kar je pokazal tudi izid telefonske ankete, saj je samo 34 odstotkov gledalcev glasovalo za to, naj imajo sodniki takšne plače kot poslanci državnega zbora. Morda bi ji kot olajševalno okoliščino lahko šteli nervozo zaradi nastopanja njenega neposrednega sosedu, ekonomista Rada Pezdirja, ki je v zadnjem času reden gost v Trenjih. Glede na to, da je klasični liberalec, me njegovo nasprotovanje povišanju plač ne preseneča. Čudil pa sem se, kako malo je govorila predsednica sodniškega društva Janja Roblek.

Kljub vsemu se oddaja Trenja tokrat ni spremenila v popolnoma spolitiziran fiasko, saj je Slaku uspelo, da duh ni ušel iz steklenice. Dostojanstveno raven je ohranil predsednik vrhovnega sodišča Franc Testen, vsebinsko sem se vsaj deloma strinjal tudi z odvetnikom Francijem Matozom, ki je bil nekoliko bolj uglajen kot njegova najbolj znana stranka Boris Popovič, o katerem sem pisal v prejšnji kolumni. Konec koncev si pohvalo zasluži tudi minister Gregor Virant, ki je marsikomu nalil čistega vina, zato te kolumne nikakor ne morem skleniti z znanim Levstikovim stavkom: »Minister Gregor pa nič.« **D**

## HOROSKOP



Oven  
21.3.-20.4.

Kmalu se boste veselili prostih dni, vendar boste morali še nekaj časa biti pridni in se truditi v službi. Vseeno pa lahko že naredite kakšen načrt, kam se boste odpravili. Konec tedna bo razburljiv in poln veselja.



Bik  
21.4.-21.5.

Končno vam bo uspelo kupiti nekaj zanimivih novih oblačil za poletno sezono. V službi vam bo kronično primanjkovalo časa za to, da bi končali določeno nalogo. Če ne bo šlo drugače, boste morali ostati v službi nekoliko dlje.



Dvojčka  
22.5.-21.6.

Ker vas bo zaradi prepaha bolela glava, se ne boste mogli osrediniti na finančne zadeve. Kmalu se boste naveličali neke osebe in se z njo celo sprli. Poiščite primerno rešitev.



Rak  
22.6.-21.7.

Najbolje bo, če se potrudite narediti vse, kar je treba, za to, da vas ne bodo preveč sekirali na delovnem mestu. Ponosni pa boste na to, da veliko pripomorete k izboljšanju položaja vašega podjetja.



Lev  
22.7.-21.8.

Delo, ki ste ga začeli, boste tudi uspešno končali in boste nadvse zadovoljni. Bodite čim bolj umirjeni in zadovoljni. Kmalu se bo vse odvijalo tako, da boste pomirjeni, tudi če ta trenutek še vedno trepetate.



Devica  
22.8.-21.9.

Slabo vreme bo nekoliko vplivalo na vaše razpoloženje, a se boste slabi volji dovolj uspešno izognili. Doma bo nekoliko bolj napeto kot ponavadi, ker boste morali odpovedati srečanje sorodnikov.



Tehtnica  
22.9.-22.10.

Že nekaj časa si želite obiskati kakšno prireditev, vendar nikakor ne najdete časa. Morda se bo našla priložnost za to, ko vas bo nekdo povabil ven. Priporočljivo je, da tega povabila ne odpoveste.



Škorpion  
23.10.-21.11.

Dnevi vam bodo minevali kot blisk in veliko boste lahko naredili sami. Kmalu se vam bodo odprla nova obzorja v vaši službeni karieri, posvetili se boste samo temu. Konec tedna boste posvetili prijateljem.



Strelec  
22.11.-20.12.

Načrti se uresničujejo, čeprav malo počasneje, kot ste mislili. Veliko lepega se bo zgodilo v dneh proti koncu tedna ter v soboto in nedeljo. Nekoliko vas bodo motile samo vsakodnevne obveznosti, sicer pa boste v redu.



Kozorog  
21.12.-19.1.

Nekdo vam bo sporočil, da vas v službi zelo pogrešajo – tiste, ki ste že dlje časa na bolniški. Seveda se vam ne bo zdelo pomembno. Veliko sreče boste želeli nasprotniku, ki se bo znašel v težavah.



Vodnar  
20.1.-18.2.

Sodelavec vas bo s svojim nastopom precej užilil in komaj se boste uprli impulzu, da bi mu prisolili zaušnico. Pomirili se boste šele doma, ko se boste o vsem pogovorili. Konec tedna bo bolj umirjen.



Ribi  
19.2.-20.3.

Sopara in deževje vam bosta delala preglavice, zato bodite kar pripravljeni. Velikokrat se vam bo zdelo za malo, da vas ljudje tako slabo razumejo. Kmalu bo bolje, posebej če se boste umirili.



trda vezava, veliki format, 336 strani, 456 fotografij

# ENOTNI V ZMAGI

## OSAMOSVOJITEV SLOVENIJE

od prvih večstrankarskih volitev do mednarodnega priznanja  
(april 1990–maj 1992)

Rojstni list  
slovenske države



- predstavitev zgodovinskih dejstev
- kronološko urejena fotokronika
- objava faksimilov najpomembnejših državotvornih dokumentov
- izbor iz takratnega časopisnega in revijalnega tiska (članki, karikature)

**Cena: 12.800 SIT (53,41 €)**  
**Za člane kluba Samorog: 9.984 SIT (41,66 €)**  
**Možnost nakupa na tri obroke**

Več o knjigi na spletnem naslovu: [www.samorog.com](http://www.samorog.com)

Informacije in naročila: knjižni klub Samorog, telefon: 01/ 433 43 06,  
naslov: Dalmatinova 1, 1000 Ljubljana, e-pošta: [knjizni.klub@samorog.com](mailto:knjizni.klub@samorog.com)

	HRVAŠKI SLIKAR (VJEKOSLAV)	ŽENSKA, KI ONANIRA	KDOR NABIRA RASTLINE	JAPONSKA ŠMUČARKA KAVABATA	KITAJSKO JEZERO V TIBETU	AZIJSKA DRŽAVA	IZVAREK, PREVRETEK ZNAK ZA NIKELJ					SESTAVIL: MIRAN ERCEG	GESLO	POLETNO OBUVALO	SPODNJI STRANSKI DEL TRUPA	SEZNAM IMEN	SLIKARKA POTOKARJEVA	FENIČANSKA BOGINJA LJUBEZNI	
NABIRALEC KORENIN																			
ŽENSKO IME																			
MUSLI-MANSKO ŽENSKO IME							SAMODEJ, ROBOT NAPAKA												
STARI SLOVAN				JAPONSKI REŽISER KUROSAVA	PROSTOR ZA SHRANJEVANJE VOZOV														
SLOVENSKI GLEDALIŠKI IGRALEC (MARIO)					POLOTOK V GRČIJI (IZ CRK KITA)	SLOVENSKA PESNICA (MAJDA)													
NAZIV ZA PREBIVALCA GLEDE NA KRAJ	MANJŠI JELEN ENAKI CRKI					VRSTA DREVEŠA EMILE ZOLA													
KIRURŠKO DRŽALO																			
	MEHIŠKI TENORIST (FRANCISCO)																		

### Rešitev prejšnje križanke

APRILE, RIOLIT, LOPATA, ANO, NITKA, ODRANCI, STARA LOKA, NEEL, KAMELA, PJ, RI, ABID, SER, LEMUR, OSINA, IBA, ESK, TRTAR, NAN, SEE, ENOTA, TALJ, KV, TITOVKA, KARASI, ACER, NEGOVALKA, AL, ALENA, IN

### Nagradenci 23. številke

- 1. nagrada:** **SONJA ČOŠIČ**  
Prešernova 14, 6250 Ilirska Bistrica
- 2. nagrada:** **FRANC BRIŠNIK**  
Ul. Matije Blejca 2, 1241 Kamnik
- 3. nagrada:** **NELA URBANČIČ**  
Poštna ul. 7/a, 1360 Vrhnika

Dobitnikom čestitamo in jih prosimo, da nam pošljejo fotokopijo svoje davčne številke, kar je pogoj za izplačilo nagrade.

### Nagrade

- 1. nagrada:** knjiga *Enotni v zmagi*
- 2. nagrada:** knjiga *Enotni v zmagi*
- 3. nagrada:** knjiga *Enotni v zmagi*

Nagradno križanko izrežite in najpozneje do **26. 6. 2008** pošljite na naš naslov:

**Demokracija, Mivka 25, 1000 Ljubljana,** s pripisom "Nagradna križanka".

## VČERAJ, DANES, JUTRI ...

- > **16.6.1963** je poletela v vesolje prva ženska, sovjetska poročnica Valentina Tereškova.
- > **16.6.1991** je Lojze Peterle obvestil člane vlade, da bosta Slovenija in Hrvaška samostojnost razglasili sočasno.
- > **17.6.1789** so meščanski poslanci v Parizu razglasili ustavodajno skupščino. Prisegli so, da se ne bodo razšli, dokler Ludvik XVI. ne privoli v napisano ustavo.
- > **17.6.1818** se je rodil francoski skladatelj Charles Gounod (Faust, Romeo in Julija).
- > **17.6.1972** je izbruhnila afera Watergate.
- > **18.6.1896** se je v Križah rodil borec za slovensko severno mejo in strokovnjak za slovenska narodnostna vprašanja Lojze Ude.
- > **19.6.551** pr. n. št. naj bi se rodil kitajski filozof Konfucij. Rekel je: »Lenoba hodi tako počasi, da jo zlahka dohiti siromaštvo.«
- > **19.6.1897** je umrl upokojeni britanski vojaški častnik Charles Cunningham Boycott, ki je s svojim priimkom v svetovne slovarje prispeval besedo »bojkot«.
- > **19.6.1925** je bilo v Poljanski dolini nad Škofjo Loko veliko neurje.
- > **20.6.1819** se je rodil francoski skladatelj Jacques Offenbach, »oče« operete.
- > **20.6.1890** so v Trstu ustanovili Slovansko pevsko društvo.
- > **20.6.1991** je dr. Lev Kreft (ZLSD) objavil v Evropi: »Slovenija bi z odhodom iz SFRJ prišla namesto v Evropo nekam na sredo afriškega kontinenta. Kar bi od programa samostojne in neodvisne Slovenije še ostalo, bi se dalo opisati kot zakonito ponavljajoč se ritual uveljavljanja suverenosti s pomočjo do zob oboroženih godb na pihala.«
- > **20.6.1992** so v Češkoslovaški sprejeli dogovor, da se s 1. januarjem 1993 država razdruži v dve samostojni državi Češko in Slovaško.
- > **21.6.1891** se je rodil slovenski glasbenik France Marolt, ustanovitelj Folklornega inštituta in v njegovem okviru folklorne plesne skupine.
- > **21.6.1974** so v Trstu ustanovili Slovenski raziskovalni inštitut – SLORI.
- > **21.6.1991** je le nekaj dni pred velikim dnevom osamosvojitve Slovenije JLA z brniškega letališča odpeljala eskadriljo starih letal znamke Kragulj, ki so bila last TO.
- > **22.6.1885** se je v Ljubljani rodil slovenski znanstvenik, elektrotehnik in eden vodilnih svetovnih šahovskih vele mojstrov Milan Vidmar.
- > **22.6.1989** so družbenopolitične organizacije ponudile v podpis Temeljno listino Slovenije. Šlo je za nasprotno ponudbo Majniški deklaraciji, ki jo je ponujala slovenska pomladna stran.

## POGLED NAZAJ (OD 16. 6. DO 23. 6.)

## Stenka Razin

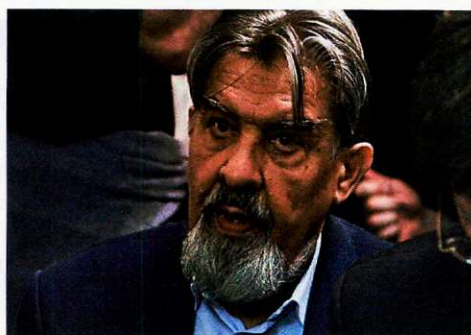
Voditelj enega največjih kozaških in kmečkih uporov v zgodovini Rusije Stenka Razin je bil rojen v premožni kozaški družini, razčetverjen pa **16. junija 1671** v Moskvi. Leta 1667 je ob zgornjem Donu ustanovil kozaško oporišče. Naslednja tri leta je drzno napadal ruske in perzijske naselbine in si prilastil veliko povolško rečno ladjevje, ki je prevažalo



carjeve dobrine. Leta 1669 je premagal sile, ki jih je nadenj poslal perzijski šah. Bogat in slaven se je vrnil na obrežje Dona in se naslednje leto lotil carskih utrd ob Volgi. Upor se je razširil celo v osrednje dele Rusije in car Aleksej je zato sklenil ukrepati. Stenka Razina so aprila 1671 ujeli carju zvesti kozaki in ga izročili oblastem. Ruski zgodovinarji mu niso nikoli pripisovali velikega pomena, postal pa je ljudski junak.

## »Zgovorni« član predsedstva

Dr. Mihi Brejcu, ki je reorganiziral Službo državne varnosti v Varnostno-informativno službo, je **17. junija 1991** njegov namestnik prinesel zapis telefonskega pogovora med italijanskim konzulom Cristianijem in članom predsedstva RS Cirilom Zlobcem, v katerem je Zlobec Cristianiju izdal datum osamosvojitve, 25. junij 1991. Ker je ta datum veljal za državno skrivnost najvišje stopnje, je Brejc zapis pogovora izročil ministru Igorju Bavčarju s pripombo, da je Zlobec preveč zgovoren in da bi bilo dobro, če ga predsednik Kučan na



to opozori. Bavčar je zapis pokazal Kučanu. V koordinaciji ga je videl tudi Janša, ki je nato leto kasneje v svoji knjigi Premiki zapisal, »da je 'najpogumnejši' slovenski politik (priimka ni zapisal) datum dejanske osamosvojitve že 17. ali 18. junija izčvekval tujemu diplomatu in ta ga je takoj sporočil svoji vladi«.

Ker je šlo za člana predsedstva in dolgoletnega člana ZK, je komisija za nadzor nad zakonitostjo dela Visa pri tem videla največji problem v tem, naj bi bil Vis s telefonskim prisluškovanjem kršila ustavo in zakon. Na tiskovni konferenci sta Bavčar in Brejc citirala prejšnje ugotovitve komisije, iz katerih je jasno izhajalo, da je Vis delala vedno zakonito, da ni kršila zakonov, ki veljajo na ozemlju Slovenije. Prisluihi so bili namreč odobreni na podlagi starega zakona, ki je veljal do 31. decembra 1991.

## Pomisleki ob osamosvojitvi

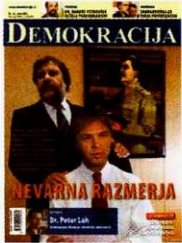
Novinarka Rosvita Pesek je v svoji knjigi Osamosvojitve Slovenije opisala pomisleke na scenarij proslave, ki so jih objavili v TV Dnevniku **18. junija 1991**, to je teden dni pred osamosvojitvijo Slovenije. LDS sta motila predvsem navzočnost nadškofa Alojzija Šuštarja in vojaški vod, ki naj bi stal na ploščadi, izražali pa so tudi bojazen »pred že osme-



šenimi elementi realsocialističnih proslav«. Omenjali so »militarizacijo« Slovenije, po njihovem mnenju pa bi bilo treba zagotoviti predvsem to, da se proslave udeležijo ljudje iz drugih republik in sosednjih držav. Mile Šetinc je novinarjem zatrjeval, da bo prireditve »bodisi gola formalnost, začinjena s patetično burko, ali pa dejanje s katastrofalnimi posledicami«. Milan Kučan je Jelku Kacinu in Dragu Pečku ob predstavitvi scenarija dejal, da se ne strinja s Šuštarjevim nastopom na proslavi in da v tem primeru on pač ne bo slavnostni govornik. Negotovost Kučanovega nastopa je po Pečkovih besedah trajala skoraj do zadnjega dne, saj je nadškofev blagoslov lipe ostal sestavni del prireditve.

**Spoštovani bralci,**

uredništvo si pridružuje pravico do krajšanja pisem, ki presegajo dolžino 45 vrstic. Pisma bralcev objavljamo v skladu z načelom profesionalne novinarske etike, katere namen je služiti interesom javnosti ne glede na politično, svetovnonazorsko ali kraščno koli drugo prepričanje.



št. 22/32

**Rajšp in Tomažič o Korotanu (1)**

V zadnjem času so se mnogi mediji razpisali o slovenski hiši Korotanu, ki je že od same ustanovitve največja slovenska postojanka na Dunaju. Cenimo prizadevanje vlade, da končno reši ta problem. Prizadel pa nas je članek v Demokraciji (22. 5. 2008), v katerem se predstavnik Slovenskega znanstvenega inštituta dr. Rajšp in že v člankih pred njim dr. Bister zelo negativno izražata o Mohorjevi družbi in njenih predstavnikih. Očitata jim slabo poslovanje in izredno škodljivo aktivnost kroga okoli Mohorjeve. Ta trditve je za nas popolnoma nesprejemljiva. Vloga starodavne, 160-letne Mohorjeve ustanove je mnogim znana in neoporečna. Kot lastnica Korotana mora Mohorjeva družba delovati kot dober gospodar, seveda z upoštevanjem avstrijske zakonodaje in slovenskih interesov. Iz osnutka pogodbe med slovensko vlado in Mohorjevo družbo o nakupu Korotana je razvidno, da si še posebej prizadeva za ohranitev slovenskih interesov. Dom bo namreč po pogodbi prodan slovenski vladi za bistveno nižjo ceno, kot če bi ga prodali na prostem trgu. S tem je trditev gospoda Rajšpa, da Mohorjeva družba stremi po neupravičenem profitu, navadno podtikanje. Iz realiziranega programa dejavnosti Slovenskega kulturnega centra, v okviru katerega delujejo očrjnjeni »aktivi-

sti«, je v zadnjih letih viden zelo velik uspeh. Samo v letu 2007 je bilo več kot 35 prireditev z majhno podporo Republike Slovenije. Ob tem ugotavljamo, da je bilo v inštitutu, ki ga vodita omenjena gospoda Rajšp in Bister, manj odmevnih prireditev, čeprav dobivata več kot desetkratno podporo Republike Slovenije, ki plačuje tudi vse zaposlene. Ob tem člani Slovenskega kulturnega centra delujejo, ne da bi bili za to delo plačani. Mimogrede naj omenimo, da daje dom Korotan kulturnemu centru prostore za njegovo delovanje brezplačno. Očitki gospoda Rajšpa, da Korotanovo vodstvo razbija sožitje Slovencev v Avstriji, so popolna laž. Ustanovitelj Korotana pater Ivan Tomažič, Mohorjeva družba in sedanje vodstvo so si neumorno prizadevali za povezovanje Slovencev in za širjenje slovenske kulture v Avstriji. Upamo si domnevati, da tako delovanje Korotana moti samo gospoda Rajšpa in gospoda Bistra.

S tem pismom pozivamo vlado Republike Slovenije in Mohorjevo družbo, da s hitrim in partnerskim podpisom pogodbe preprečita tako in podobno vznemirjanje javnosti s podtikanjem in širjenjem neresničnih vesti, ki očitno služijo samo interesom gospoda Rajšpa in gospoda Bistra, da bi na Dunaju prevzela vodilno vlogo. O kompetentnosti protagonista g. Bistra in njegovih vodstvenih sposobnostih naj samo ob robu omenimo poslovanje ustanov pod njegovim vodstvom, kot je že nekdanji Domus Slovenica ali Knaflejeva ustanova do leta 1993. Hiter razplet »cause Korotan« bi omogočil že precej moteno delovanje Študentskega doma in Slovenskega kulturnega centra, ki bi morala biti v interesu slovenskega naroda. Poleg podpisnikov je za tem velika večina dunajskih Slovencev: univ. prof. Uroš Lajovic, dirigent, Lev Detela, pisatelj, prof. Blaženka Arnič, skladateljica, Leon Orthaber, generalni predstavnik Slovenskih železnic, univ. prof. Boris Podrecca, arhitekt, Valentin Oman, akad. slikar, Kristina Schulz, pater Ivan Tomažič, ustanovitelj Korotana, in župnik Toni Štek.

Branko Beltram, Dunaj

**Kje je zdaj novinarska svoboda?**

Dozdajšnji glavni urednik Dela ni povsem ubogal tajkuna iz Laškega, zato je moral odgovorno mesto prepustiti bolj poslušnemu!

Prevzem Slovenije pod pretvezo nacionalnega interesa je izum Milana Kučana. Pred nekaj dnevi me je nekdo iz SLS vprašal, kaj mislim o Šrotu, ki vodi SLS. Odgovoril sem mu: dokler bodo taki vodili stranko, je nevarnost, da ta ne pridej več v DZ! Seveda pa tajkun iz Laškega ne vodi stranke, ampak jo le podpira, pa ne SLS, ampak SD! Zagotovo pa kviri ugled SLS, ki dnevno zgublja veljavo. Da se to dogaja, je kriv tisti Šrot, ki pomaga bratu iz Laškega rušiti predsednika vlade J. Janšo! Ljudje nismo slepi in gluhi, upam, da niso slepi in gluhi niti člani SLS! Propaganda za volitve, ki naj bi bila namenjena v Delu Pahorju in njegovi stranki, očitno ni zadostna, klub temu jo gledamo vsak dan v levičarskem Delu, ki že nekaj mesecev dela propagando za SD. »Za umik politike in monopolov iz medijskega prostora« je farsa stranke SD in njenega voditelja, ki jo lahko v Delu gledamo vsak dan! Prvovrstna farsa zato, ker je prav tajkun tisti, ki vlada

Delu. Tu moram popraviti izjavo nekdanjega glavnega urednika Markeša, da je tisto, kar je rekel premier Janez Janša v jeseni, resnično, saj je le dejal, da Delu ne ukazuje on, ampak bogatin Šrot! Zavrženi glavni urednik Dela, ki se je udingal tajkunu, vendar premalo, ni ubogal tajkuna in njegovih podložnikov, torej nadzornikov, kjer ima glavno besedo podložnica tajkuna. Nikar mi ne recite, da so to, kar pišem, žalitve; ne, to so le resnice, ki se nam dogajajo v prelepi Sloveniji. Prav nekateri tajkuni rušijo mir in sožitje Slovencev. To počnejo tudi marsikateri prenapeti poslanci v opoziciji.

Morda gl. urednik Dela res ni dovolj sodeloval s tajkunom, ni delal dovolj predvolilne propagande za samooklicanega »bodočega« predsednika vlade, pa je bil kaznovan. Kaj pa novinarska svoboda? Te seveda ni, ampak za to ni kriv predsednik vlade Janez Janša!

Predsednik levih novinarjev, ki je nastopal v Odmevih 3. junija na TV1, ni bil kritičen do dogodkov, raje je branil tajkune in stranko, ki ji pripada!

Na vsakem koraku za vsako ceno armada levih novinarjev in poslancev levičarskih strank ▶

**Zaupanje****Karitas** ✱**Spoštovani!**

Pred vami so življenjske preizkušnje družin, ki potrebujejo podporo in pomoč. Verjamejo, da nam bo skupaj z vami uspelo njihovo življenje premakniti na bolje.

Pomoč potrebuje štiričlanska družina iz Gorenjske. Mama je pred leti zaradi nevrološke bolezni postala nepokretna. Bolezen je družino zelo obremenila. Družina živi v hiši z moževimi starši, v nadstropju s tremi stopnišči, in nujno potrebuje dvigalo. Sami te investicije kljub veliki podpori lokalne skupnosti ne zmorejo pokriti. Oče in mati z zelo nizkimi dohodki skrbita tudi za dve hčerki. Spoštovani bralci tednika Demokracija, na vas se obračamo s prošnjo, da skupaj pomagamo tej družini. Hvala!

Slovenska Karitas, Kristanova ulica 1, 1000 Ljubljana, TRR: 02140-0015556761, Sklic: 00 500904, Namen: zaupanje. Informacije: 01/300 59 60 ali [www.karitas.si/zaupanje](http://www.karitas.si/zaupanje)

► nesramno, brezbržno, nekulturno, neodgovorno, vulgarno, neutemeljeno napada vlado, predvsem njenega predsednika. To zadnje čase v forumu mladih, menda SD, počne tudi nekdanji predsednik republike, kar mu ne bo v prid, saj s tem dela razprtije med Slovenci. Po volitvah so bili dolgoletni vladarji ne le razočarani, ampak so mislili, kako bodo v nekaj mesecih zrušili vlado sedanjega predsednika Janeza Janše. Tega še sedaj ne morejo preboleti, zato nadaljujejo z nesramnostmi, ki pa ljudem, kot bi rekli mladi, ne sedejo več! Ljudem je dovolj igrice, ki so jih počeli na malo drugačen način pred volitvami, tega bo konec po volitvah, ker bodo zgubili, in tako je prav! Ko je 3. 6. 2008 premier Janša vstopil v DZ, je sicer nekaj prenapetih poslancev zapustilo DZ, skupaj s tistimi, ki so tam še bili, pa so bili nesramno žaljivi, napadalni posebno do premierja, s čimer so pokazali, da niso vredni, da bi živeli niti v kakšni banana državi. Obnašanje levih poslancev in nacionalistov ni bilo normalno za poslance. Toliko govorjenja, kaj naj bi bili počeli fašisti med vojno, je bilo slišati, nihče pa ne pove, da so se prav tako, kot se sedaj obnaša falanga raznih pečetov, cviklov, potrčev, ropov, lahovnikov, gantarjev, kumarjev, obnašali fašisti. Nič bolje ni z levičarskimi poslankami. Novinarska svoboda po levičarsko se je pokazala v vsej »veličini«, zato bomo začeli odpovedovati levičarske časopise, ki delajo proti ljudstvu in rušijo Slovenijo!

Silvan Štokelj, Ljubljana

**RADIO**  
96,4 MHz  
**Slovenske gorice**  
Trg osvoboditve 5, 2230 Lenart, tel: 02/729 02 20, 720 73 24, fax: 02/720 73 22  
ELEKTRONSKA POŠTA: [radio@radio-rsg.si](mailto:radio@radio-rsg.si), INTERNET STRAN: [www.radio-rsg.si](http://www.radio-rsg.si)

**RADIO DMEV**  
97.2, 99.5, 103.7, 106.2 MHz  
UKV, STEREO, RDS

### Nostalgija po diktatorju

V dneih, ko se spominjamo največjega holokavsta nad Slovenici, se nadaljujejo agitpropovske proslave in javne oddaje tistih, ki so revolucionarno domačo in šolsko vzgojo pili »z materinim mlekom«. Danes lahko Slovenci »odkrivamo«, da so bili v tem političnem mleku tudi tajkunski geni in vitamini.

V Sloveniji se kar vrstijo prireditve, prikrito vodene iz centrov moči, katerih namen je težko ugotoviti, saj se stvari prepletajo z zgodovino, turizmom in še s čim, se pritožuje čedalje več ljudi. Vmes se zgodi še kakšen populizem jugonostalgikov, ki pod krinko zgodovinskega spomina potrjuje zlagano, v komunističnih šolah naučeno zgodovino druge svetovne vojne. Zanika pravi vzrok za državljansko vojno, da so bili bratomorni zločini prikrito načrtovani v ideologiji boljševiške revolucije, ki se je zlahka, zlasti zatiranim Primorcem, predstavila kot narodnoosvobodilni boj proti fašizmu, da jih je lahko pod vojaško prisego mobilizira-

la v svoj krvavi revolucionarni pohod na oblast.

Zaklinjanje, da na Primorskem ni bilo državljanske vojne, so sedaj mnogi spregledali kot kruto laž, saj so tudi tukaj komunisti pobijali kristjane že med vojno, zato so se ti organizirali, da bi branili svoje družine in vasi. Revolucionarji so tudi to izrabili in so vse, ki niso prišli pod njihovo absolutno komando, razglasili za izdajalce in pobili na stotine domačih domobrancev in ne kakšnih ubežnikov čez mejo iz notranjosti Jugoslavije. Mnogi so šele danes spregledali, da ni šlo za pobijanje tako imenovanih klerikalcev in bogatašev, ampak za iztrebljanje krščanske vere. Zares veren in ozaveščen kristjan preprosto ni mogel sprejeti ideologije, ki krščanstvo ubija, Boga ukinja.

Zato se danes vse več Primorcem zdi neverjetno, da so levičarsko usmerjene stranke (evropska socialdemokracija) in civilna družba sprejele pod svoj plašč volkove, ki so sicer menjali dlako, nravi pa ne.

Kdor je na evropski levici sprejel pod svoj plašč naslednice vzhodno-evropskih boljševističnih strank, se spreneveda, da ne ve, da je avtomatično sprejel tudi njihove zločine, ne da bi njihovi voditelji prej prosili za odpustanje in opustili zagrizeno protikrščanstvo. Zato ni čudno, da se namesto tega nadaljujeta povečevanje nekdanje prikrita revolucije in pačenje zgodovine, kjer so krvniki krivdo naložili svojim žrtvam. Kristus želi odrešiti vse ljudi, toda tistega, ki je zakrknil svoje srce, ne more, zato jih z mižanjem na eno ali obe očesi ne more odrešiti pred Bogom niti

Evropska unija. Kristjanom ne ostaja drugega, kot da se odločijo za dosledno krščanstvo. Prikriti pohod požrešnosti materializma, ki pod svojimi militarističnimi škornji mendra vse drugo, grozi iztiriti naravo in posledično človeka na Zemlji. Brez jasne in zakonske obsodbe komunizma Evropa sprejema bratomorne poboje kot del svoje kulture.

Tukaj so tudi korenine novega zla, ki daje potuho tistim, ki so krščanstvo izrinili iz evropske ustave. Kolikor se kristjan ne bo odločneje zavzel za duhovne vrednote notranje trdnosti, pomeni, da Evropa ne ve več, kaj je in kam gre.

O tem govori tudi knjiga urednika Nove slovenske zaveze Justina Stanovnika Slovenija v senci nedokončane preteklosti.

Miran Mihelič, Bovec

### Koncentracija lastništva – nacionalni interes?

Koncentracija lastništva v Sloveniji, ki naj bi povečala učinkovitost delniških družb, ki so nastale iz družbenega premoženja vseh državljanov, je vsak dan bolj aktualna tema. Koncentracija je res vprašljiva, sporna, če gre, in praviloma gre, za menedžerske odkupe podjetij in se koncentrira lastništvo v rokah menedžmenta. Menedžment naj bi vendar uspešno upravljal delniško družbo skladno s politiko ciljev, ki mu jih postavi oz. odobri nadzorni svet družbe v imenu in za račun lastnikov, delničarjev, čeprav menedžment sam sploh ni delničar družbe. V Sloveniji pa menedžment delniških družb to zelo moti. Skoraj obsedeno kupuje lastne firme, kot da je njegov glavni posel to in ne vode-

88,3 & 105,1 MHz  
**ALPSKI VAL**  
Radio Alpski val  
[www.alpskival.net](http://www.alpskival.net)  
† 05 38 11 886  
f 05 38 11 674

**RADIO UNIVOX**  
107.5 MHz  
e-mail: [info@univox.si](mailto:info@univox.si)



nje družbe. Ali v primeru, ko postane menedžment 100-odstotni lastnik družbe, takšna delniška družba sploh še potrebuje nadzorni svet? To bi bila potem lahko že osebna družba, na primer komanditna (delniška) družba, k. d. oz. k. d. d., pri kateri pa so odgovornosti čisto drugačne.

Komanditna delniška družba je družba, pri kateri najmanj en družbenik odgovarja za obveznosti družbe z vsem svojim premoženjem (komplementar), komanditni delničarji, ki imajo delež v osnovnem kapitalu, za obveznosti družbe do upnikov ne odgovarjajo.

Komplementar družbe, ki odgovarja za obveznosti družbe z vsem svojim premoženjem, je tudi prvi človek družbe. Lahko bi rekli, da »obvladuje« podjetje. To pa je očitno tudi želja velikega števila menedžerjev slovenskih delniških družb, le odgovornost za obveznosti z vsem svojim premoženjem je moteča. V zakonu o gospodarskih družbah je politika na predlog stroke uzakonila tudi komanditno družbo, kjer je povsem legalno koncentrirano lastništvo in seveda tudi odgovornost.

V Sloveniji pa ni zaslediti skoraj nobene komanditne družbe, sploh pa ne velike. V Evropi so komanditne družbe z velikim ugledom, uspehom in tudi z veliko zaposlenimi. Takšna komanditna družba je npr. vodilni evropski proizvajalec fasadnih elementov firma SCHÜCO International KG, ki ima 4.600 zaposlenih. Kje so vzroki, da skoraj nimamo komanditnih (delniških) družb? Mogoče bomo o tem kdaj kje brali. Koncentracija lastništva delniških družb za »obvladovanje družb« skozi menedžerske nakupe, ki se praviloma izvaja z nakupi lastnih družb na posojilo, s spornimi poroštvi za posojilo, spet na račun družbe, saj posojil menedžment dejansko ne odplačuje z lastnega računa, ampak z »računa« družbe, je oškodovanje, če ne kraja drugih delničarjev delniške družbe, tudi zaposlenih, in izčrpanje delniške družbe.

Nekako ironično pri tem zvenijo pozivi ekonomskih in drugih strokovnjakov ter politikov državljanom, naj varčujemo, predvsem za starost, in to v vrednostnih papirjih, delnicah, ne

pa z denarjem na banki in v »nogačih«. Takšno varčevanje naj bi državljanom zagotovilo varno »finančno« starost, saj »delniško« varčevanje državljanov omogoča gospodarstvu, predvsem delniškim družbam, ugoden in svež »doma privarčevani« kapital za njihov razvoj. Kako naj državljanji še verjamemo takšnim pozivom, ko pa je koncentracija lastništva gospodarskih delniških družb v rokah menedžmenta postala vsakdanja praksa? Takšna koncentracija lastništva delniških družb pomeni prej pogreb ekonomije in etike pravne države kot rast gospodarstva.

Kaj je pravzaprav »nacionalni interes« stroke in politike – predvsem večinoma sporna koncentracija lastništva v rokah menedžmenta ali tudi »delniško« varčevanje državljanov tudi za dobro razvoja in blaginje celotne družbe?

*Franc Mihič, Ribnica*

### Tekmovanje za Evrovizijo

Grozno je bilo gledati, kako so si republike nekdanje »Juge« podeljevale točke. Kar streslo me je, ko je morala ocenjevati Slovenija in je bilo slišati, kako je voditelj pozdravil Srbe. Sramota, da slovenska televizija spusti kaj takšnega na evropsko prizorišče.

Sprašujem se, ali se ta človek sploh zaveda, kaj je dejal, ko je pozdravil: »Srbi, braća.«

Ne pozabimo, da še ni dolgo, ko je ta »braća« streljala po Sloveniji. Samo našim teritorialcem in vsem, ki so se jim pridružili, gre zahvala, da jim ni uspelo. Ali naj bi bilo to res mnenje večine ali vseh Slovencev? Težko si predstavljam, a se ne bi čudil, če pomislim, kako dolgo je trajalo, preden se jih je Slovenija otresla. Če je mladina spet tako neumna, potem se mi zdi, da marsikateri spet rinejo nazaj v balkanski kotel.

Že 35 let živim v Nemčiji, a sem še vedno navezan na domovino. Sem pač, kar sem, ne nacionalist, samo Slovenec. Marsikaj bi še napisal, pa naj bo dovolj. Želel bi si samo, da Slovenijo na javnih prireditvah predstavljajo pametni ljudje, ki jih v Sloveniji gotovo ne primanjkuje in spoštujejo domovino.

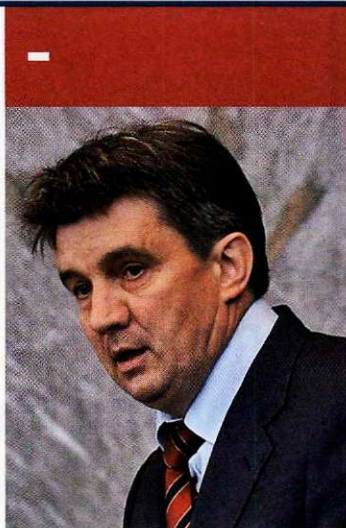
*Bogo Kotnik, Knittlingen, Nemčija*

## Kdo je v Sloveniji Mefisto?

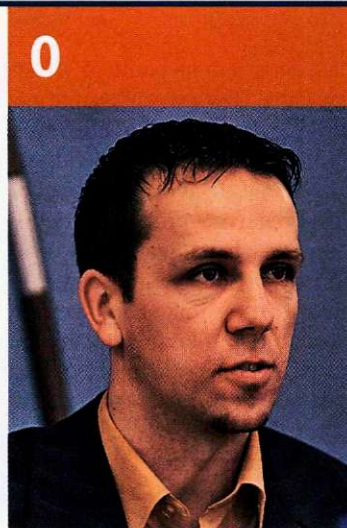
Marija Vodišek

Mefisto je v Goethejevem Faustu utelešenje satana. Po mnenju Darka Štrajna iz Liberalne akademije je v Sloveniji to premier Janez Janša. Mnenje LA, kjer se zbirajo menda predvsem »genialni« možgani, niti ne preseneča. Darko Štrajn v Delu 6. junija 2008 trdi, da so v LA zadnja štiri leta s številnimi izjavami opozarjali na občutljivo področje medijev in primere očitnega poseganja vanje, a so bili PRETEŽNO deležni cenzure. Cenzure s katere strani? Tega pa Darko Štrajn ne pove, čeprav je to glavno vprašanje. Kdo jih je cenzuriral? Dokazano je, da je časnik Delo že vseskozi v PRAVIH ROKAH, v takih je bil v času enostranskega režima, danes je v rokah kapitala oz. medijskih povzpeticov. To pa je Pivovarna Laško z vsemi svojimi satelitskimi podsistemi, kjer so bili in so še glavni akterji celjski bratje Šrot. Lahko bi jim rekli kar »celjski grofje«. Lahko pa dodamo: če je v tej deželi še kanček pameti in poštenja, »danes in nikoli več«. V istem mediju, na isti strani in istega dne je članek novinarja Dela Petra Jančiča z naslovom: Ali je pravosodje mogoče kupiti?. Odziva se na izrečene besede oz. bojazen nekdanjega predsednika Slovenije Milana Kučana, ki meni, da pravosodje ne deluje. Sic! To je prvič, da se strinjam z njim, vendar vzrok nedelovanja oz. nepravilnega delovanja izhaja iz časov, ko je bil Milan Kučan »bog in batina« ne le v Sloveniji, temveč kar v SFRJ. Od 1986 do 1990 je bil zadnji predsednik centralnega komiteja ZK Slovenije, na kratko predsednik CK. To pa brez volje in soglasja Beograda, kjer je bil predsednik predsedstva SFRJ Janez Drnovšek, nesporni vožd pa Slobodan Milošević. Takrat se brez soglasja iz Beograda ni naredilo nič, tudi aretacija JBTZ ne. V tistem času je bilo prav vse, ne le pravosodje, podrejeno komunistični partiji in posledice so tukaj. Nedvomno so med sodniki tudi taki, ki delujejo po veljavnih zakonih, kakor vidimo, pa so glasnejši »oni drugi«. Izjava IO aktiva novinarjev Dela, objavljena 6. junija, je prepozna, saj se prav isto dogaja tudi v mariborskem Večeru, kjer svojevoljno uvajajo vsiljeno upravo časnika. Tudi tam so bratje Šrot in mariborski župan Kangler glavni. Pa še nekaj besed o »še« odgovornem uredniku Dela Janezu Markešu. Vsi njegovi sobotni uvodniki so bili že dolge mesece en sam napad na premiera Janeza Janšo in t. i. desnosedinske stranke. Vse, kar je pisal, je pisal tako, kot so zahtevali od njega njegovi delodajalci, povsem drugače torej kot takrat, ko je bil »glavni in odgovorni urednik« na Magu. Njegov uvodnik 7. in njegov odgovor v Delu 10. junija Pivovarni Laško sta pravzaprav eno samo tarnanje in poskus prikazati se kot žrtev. Čigava? Menim, da je žrtev sama sebe, ker se je precenjeval. Nič mi ni žal, da odhaja, žal mi je, da je zavestno škodoval naši skupni domovini Sloveniji. Povej mi, s kom se družiš, in povem ti, kaj si!

## Politični semafor



**Za »izbrisane«** Člani ustavne komisije državnega zbora so, potem ko so sprejeli sklep, da bo komisija v DZ pripravila javno predstavitev mnenj o t. i. ustavnem zakonu o izbrisanih, določili še vprašanja, o katerih naj bi tekla razprava. Ob tem se je oglašil poslanec LDS Jožef Školč in predlagal, da bi iz drugega vprašanja črtali navedbo »tako imenovani«, saj po njegovem mnenju pomeni norčevanje iz izbrisanih, vendar člani komisije njegovega predloga niso sprejeli.



**Za pozornost** Predsedniku SMS Darku Kranjcu je uspelo z neuspešnim poskusom podelitve nekakšnega ciničnega priznanja ameriškemu predsedniku Georgeu Bushu pritegniti vsaj nekaj sekund pozornosti v televizijskih poročilih. »Zeleno« priznanje in »značko za mir in nenasilje« je skupaj s člani svoje stranke poskušal izročiti ameriškemu veleposlanstvu v Ljubljani. No, uspelo mu je tudi to, da bo SMS trojanski konj na listi SLS za državni zbor.



**Za resnico** Minister za kulturo Vasko Simoniti je v intervjuju za Sobotno prilogo Dela zadel žeblico na glavico, ko je zatrnil, da je vzrok za številne napade na vlado in tudi nanj osebno kot ministra za kulturo v tem, da jim nekateri ne morejo odpustiti, da so izgubili na volitvah. Zato številni napadi tudi v medijih. Po njegovo na ministrstvu za kulturo delajo v pravi smeri, zato se bo potrudil, da si bo ta vlada zagotovila še en mandat.



## 0 zavlačevanju opozicije

Poslanec SDS in član komisije DZ za nadzor nad obveščevalnimi in varnostnimi službami Miro Petek opozarja, da opozicija nima več interesa za obravnavo poročila komisije za leto 2007, ker v njem ni dokazov za trditve nekdanjega premierja Antona Ropa glede dogovarjanja o incidentih v Piranskem zalivu. Seja, na kateri naj bi bili prejšnji teden obravnavali poročilo komisije za leto 2007, je bila po Petkovih besedah prekinjena, ker je poročilo zelo obsežno in se večina nanaša na t. i. afero Sova. Upa, da bo komisija poročilo obravnavala med 23. in 26. junijem, »ni pa rečeno, da bo takrat sprejeto«. Opozoril je, da je bilo poročilo za leto 2007 o Slovenski obveščevalno-varnostni agenciji (Sova) pripravljeno že lanskega decembra, a je bila seja komisije, predvidena za 18. december, prestavljena na začetek maja. »Štiri mesece je bilo poročilo pripravljeno, vendar ni bilo

obravnavano,« je poudaril poslanec SDS in dodal, da je to »ključni problem«. Po njegovih besedah je opozicija ugotovila, da nekdanjega predsednika vlade Antona Ropa s poročilom ne morejo rešiti odgovornosti za njegove izjave o predsedniku vlade Janezu Janši. »Skratka, Janša in predsednik hrvaške vlade Ivo Sanader se leta 2004 nista dogovarjala o incidentih v Piranskem zalivu,« je dejal Petek in zatrnil, da to piše tudi v poročilu. Po njegovih besedah poročilo sledi dogajanju v Sovi in obiskom članov komisije na Sovi. Vsebuje tudi vsebino pričanja povabljenih na komisijo, kot so Rop, nekdanji notranji minister Rado Bohinc, nekdanji direktor Sove Iztok Podbregar in nekdanji namestnik direktorja Sove Boštjan Šefic, je pojasnil Petek in dodal, da so člani komisije »videli, slišali in spoznali, da dogovorov o incidentih v Piranskem zalivu ni bilo«. M. B.

dnost Evra se je  
 dvoletni boj za pred-  
 nju referendum o grao.  
 de. Novo krizno žarišče r.  
 ovila uspe  
 derbi države  
 zete novog  
 opisi post-  
 razum. Oz.  
 revzemne  
 venec. Jutri  
 cazale soli  
 jst Slovene  
 jodbi. Obis  
 a kosarkaska reprezent-  
 venije se stopnjuje. Prv  
 dpadki. Sloveniji

a. Naša kosarkaska  
 epublike Slovenije  
 tra za ravnanje z o-  
 znjem vzhrdi. Srt  
 i rokomet  
 vanjo koalicije upr-  
 i Lisboni velika zav-  
 nuibde. Vrednost E-  
 o. Predvojni hoi  
 V Kranju r.  
 ske vlade.  
 onovila uspeh. Derl  
 re novega ministra.  
 poslanec več. Na v

tanca ponc  
 ije. Prve pi-  
 veniji en  
 ssegle mir  
 hitrejši be-  
 rotuje. Pop-  
 i reformni  
 et okreple  
 nika Repub-  
 iji centra z  
 v. odpadki. S  
 na bližnjem  
 onovila uspeh. Derl  
 re novega ministra.  
 poslanec več. Na v

i. Derbi drž-  
 . novega ministra.  
 ski poslanec več.  
 sporazum  
 adje  
 je Slovene.  
 v dokazale so-  
 vbi. Obisk pred-  
 kosarkaska repu-  
 nije se stopnj  
 v odpadki. S  
 hodu. Sprite strani d-  
 ga prvenstva. Najhi  
 zozicija nasprotuj  
 ranost novi

aga rokometnega prvi  
 klajevanja koalicije. O  
 vrhu, v Lisboni velika  
 razpne ponudb- Vre  
 in toplo. F  
 nev. V Kr-  
 aske vlade  
 a ponovila  
 e poteze n  
 en evrops  
 nirovni spo-  
 ec je Slove-  
 Jokazale se  
 dbi. Obisk

istva. Najh  
 zicija nasp  
 vezanost n  
 rst Evra se  
 boj za pre-  
 adnika Rep  
 ndum o gi  
 o žarišče i  
 bitnjem  
 bi državni ja rokome-  
 tra. Usklajevanja k  
 eč. Na vrhu, v Li  
 prevzemne por-  
 nčno in toplo.  
 nev. V Kranji  
 aske vlade.

e. Jutri do son  
 ale solidarnost  
 . Obisk predsed  
 .ša kosarkaska re-  
 e Slovenije se stoj  
 vnanje z  
 dpadki. S  
 Ju. Sprite  
 ani dosega  
 a prvenst-  
 Najhitrejš-  
 je. Opozici  
 nasprotuje.  
 velika zavezanost novi  
 . Vrednost Evra so je spet c  
 iljni boj za predsednika Re-  
 endum o g  
 entra za ra  
 bližnjem v

# Informativni program RA Slovenija

Vsak dan se v Sloveniji in po svetu zgodi nepregledna množica dogodkov. Naša naloga je iz te množice izbrati tiste relevantne in pomembne, izluščiti preverjena dejstva, jih ubesediti v novice in razčleniti njihovo ozadje. Tako si lahko hitro ustvarite svojo sliko o dogajanju doma in po svetu. Zavedamo se svoje odgovornosti.

**VSI POMEMBNI DOGODKI SLEHERNEGA DNE.**

**doma, v svetu informacij.**



**RADIO  
TELEVIZIJA  
SLOVENIJA**

# Internet, ki deluje. In to hitro!

**NAJVEČJA  
POKRITOST  
SLOVENIJE**  
z megabitnim  
internetom

**Internet neomejeno  
za samo 29 € / mesec.**

Izberite hiter mobilni internet, ki deluje! Paket **Internet neomejeno** je nov podatkovni paket, ki vam za **samo 29 € na mesec** omogoča **neomejeno uporabo** paketnega prenosa podatkov v Mobitelovem omrežju in **brežičnem omrežju NeoWLAN**. Nadgrajeno Mobitelovo omrežje z **daleč največjo pokritostjo Slovenije** omogoča megabitne hitrosti prenosa **do 7,2 Mb/s**. Ne verjamate? Oglasite se v najbližjem Mobitelovem centru in se dogovorite za **brezplačen preizkus**.

Za uporabo širokopasovnega interneta je potreben ustrezen signal Mobitela ali tujih pogodbenih operaterjev ter ustrežna podatkovna naprava. Dejanska hitrost prenosa podatkov je odvisna od stanja omrežja, radijskih razmer in drugih dejavnikov na prenosni poti. V ceno mesečne naročnine za paket Internet neomejeno ni vključena pločevinka s podatkovno napravo. Cene vključujejo DDV.

**WWW.MOBITEL.SI**



*Najmočnejše vezi so tiste,  
ki jih ne vidimo.*